

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

Państwowej Komisji
do spraw przeciwdziałania
wykorzystaniu seksualnemu
małoletnich poniżej lat 15
za 2024 rok

SPRAWOZDANIE

z działalności Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania
wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15

za 2024 rok

PAŃSTWOWA KOMISJA

ul. Twarda 18, 00-105 Warszawa

tel. 22 699 60 52

fax 22 699 60 48

zgloszenie@pkdp.gov.pl (dla zgłaszających)

komisja@pkdp.gov.pl

media@pkdp.gov.pl (dla mediów)

www.pkdp.gov.pl

Spis treści

Wykaz skrótów i używanych zwrotów	4
Słowo wstępne	5
I. DZIAŁANIA DEPARTAMENTU POSTĘPOWAŃ WYJAŚNIAJĄCYCH	7
1. Informacje ogólne	8
2. Definicje	8
3. Sprawy wszczęte (wpływ)	10
4. Sprawy podjęte	11
5. Sprawy zakończone	12
6. Posiedzenia Państwowej Komisji w ramach postępowań wyjaśniających	12
7. Złożone odwołania	15
8. Wnioski do Krajowego Rejestru Karnego	17
II. DZIAŁANIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI W SPRAWACH INDYWIDUALNYCH	21
1. Monitorowanie działań organów państwa, organizacji i podmiotów w zakresie zwalczania przestępstw z rozdziału XXV <i>Kodeksu karnego</i>	23
2. Monitorowanie postępowań karnych	28
a. Postępowania przygotowawcze	28
b. Postępowania sądowe	30
3. Monitorowanie postępowań prowadzonych na podstawie ustawy o <i>wspieraniu i resocjalizacji nieletnich</i>	31
4. Udział na prawach oskarżyciela posiłkowego w sądowym procesie karnym	31
5. Opiniowanie projektów aktów prawnych	34
6. Wnioski o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo wydanie lub zmianę innych aktów prawnych	37
7. Wnioski dotyczące nadzwyczajnych środków zaskarżenia	41
8. Wysłuchania w Urzędzie Państwowej Komisji	44
III. DZIAŁANIA DEPARTAMENTU EDUKACJI I PREWENCJI	47
1. Prowadzenie działań edukacyjnych i prewencyjnych w zakresie ochrony dzieci przed 15 rokiem życia przed przemocą seksualną	49
2. Wspieranie przedsięwzięć społecznych mających na celu promowanie właściwych postaw społecznych w zakresie zgłaszania organom ścigania przypadków wykorzystania seksualnego dziecka, w tym prowadzenie kampanii informacyjnych	65
3. Współdziałanie z organami państwa, stowarzyszeniami, samorządami zawodowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, ruchami obywatelskimi oraz innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami, organizacjami oraz zagranicznymi i międzynarodowymi organami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu dziecka	67
4. Realizacja działań w ramach <i>Krajowego Planu Przeciwdziałania Przestępstwom przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na Szkodę Młodości</i>	74

Wykaz skrótów i używanych zwrotów

DEP	Departament Edukacji i Prewencji Urzędu Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15
k.c.	Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku – <i>Kodeks cywilny</i>
k.k.	Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku – <i>Kodeks karny</i>
k.k.w.	Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku – <i>Kodeks karny wykonawczy</i>
k.p.c.	Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku – <i>Kodeks postępowania cywilnego</i>
k.p.k.	Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku – <i>Kodeks postępowania karnego</i>
k.r.o.	Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku – <i>Kodeks rodzinny i opiekuńczy</i>
MOS	młodzieżowe ośrodki socjoterapii
MOW	młodzieżowe ośrodki wychowawcze
ORE	Ośrodek Rozwoju Edukacji
Państwowa Komisja	Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15
PKDP	Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15
Rejestr	Baza danych w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym składająca się na Rejestr osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze
UPKDP	Urząd Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15
Ustawa	Ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 roku o <i>Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15</i>
Ustawa o Państwowej Komisji	Ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 roku o <i>Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15</i>
wsd	wykorzystanie seksualne dziecka

SŁOWO WSTĘPNE

Szanowni Państwo,

w imieniu Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 przedstawiam Państwu *Sprawozdanie z działalności Państwowej Komisji za 2024 rok*. Był to czas intensywny, trudny i zarazem produktywny. W poszczególnych częściach *Sprawozdania* znajdziecie Państwo informacje na temat monitorowania aktualnie toczących się spraw, występowania na prawach oskarżyciela posiłkowego oraz opis spraw dotyczących przestępstw niezawiadomienia o podejrzeniu przestępstwa wykorzystania seksualnego dzieci.

Część *Sprawozdania* dotyczy wyjątkowego w skali światowej na tle podobnych instytucji uprawnienia Państwowej Komisji – możliwości procedowania spraw, w których doszło do przedawnienia karalności czynu. Mowa tutaj o postępowaniach wyjaśniających. Finałem przeprowadzonego w tym roku postępowania wyjaśniającego był pierwszy wpis do Rejestru Sprawców na Tle Seksualnym.

W ostatnim rozdziale przeczytają Państwo o działaniach edukacyjnych, prewencyjnych i badawczych zmierzających do zwiększenia ochrony dzieci przed wykorzystaniem seksualnym. Działaniach, które są realizowane dwiema ścieżkami: oddolną i odgórną. W codziennej pracy Państwowa Komisja stara się docierać z edukacją do jak najszerszego grona odbiorców poprzez szkolenia, opracowywanie materiałów edukacyjnych oraz współtworzenie inicjatyw parlamentarnych, które mają na celu uszczelnianie systemu ochrony dzieci przed przemocą seksualną.

W imieniu zespołu Państwowej Komisji jeszcze raz bardzo dziękuję osobom zgłaszającym się do Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.

Dzięki Państwa walce o sprawiedliwość nasza instytucja może skuteczniej działać na rzecz osób pokrzywdzonych, które doświadczyły wykorzystania seksualnego.

Karolina Bućko

KAROLINA BUĆKO

Przewodnicząca

Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania

wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15

DZIAŁANIA
DEPARTAMENTU
POSTĘPOWAŃ
WYJAŚNIAJĄCYCH

1. Informacje ogólne

Departament Postępowań Wyjaśniających jest jednym z kilku departamentów znajdujących się w strukturach Urzędu Państwowej Komisji. Do jego zadań należy obsługa merytoryczna i administracyjna Państwowej Komisji w zakresie postępowań wyjaśniających. W szczególności są to czynności polegające na:

- prowadzeniu i analizie akt postępowań wyjaśniających,
- przygotowywaniu posiedzeń Państwowej Komisji,
- kontakcie z sądami i prokuraturami,
- przekazywaniu do Krajowego Rejestru Karnego postanowień o wpisie w Rejestrze.

W ramach postępowań wyjaśniających odbyły się 24 posiedzenia Państwowej Komisji. Były to pierwsze posiedzenia z zakresu postępowań wyjaśniających od początku powołania Państwowej Komisji. Przeszkody związane z nieprecyzyjnością wcześniej obowiązujących przepisów zostały zniwelowane wraz z nowelizacją Ustawy. Zostało podjętych 60 spraw, a 11 zakończono. Dokonano jednego wpisu do Rejestru Państwowej Komisji.

W 2024 roku do Państwowej Komisji wpłynęły 144 sprawy, co razem z 229 wszczętymi w latach wcześniejszych daje łącznie 373 sprawy.

Bardzo istotną kwestią dla Państwowej Komisji jest zagwarantowanie osobom poszkodowanym możliwie jak największej swobody i ogólnego komfortu podczas ich wysłuchania. W związku z tym korzysta się z uprawnień wynikających z art. 36a Ustawy, co oznacza w praktyce, że prosi się o opuszczenie posiedzenia osobę wskazaną jako sprawca na czas wysłuchania osoby poszkodowanej (osoba wskazana jako sprawca oczekuje w tym czasie w oddzielnym pomieszczeniu).

Państwowa Komisja wysłuchiwała również osoby poszkodowane w trybie art. 28 ust. 4c Ustawy, to znaczy przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku (w tak zwanej formie zdalnej).

Państwowa Komisja w roku 2025 kontynuuje przyjmowanie i podejmowanie kolejnych spraw, a zasilenie jej szeregów przez nowego członka zapowiada możliwość jeszcze skuteczniejszej działalności. Zwiększenie liczby posiedzeń Państwowej Komisji do trzech w tygodniu, a przy tym rozpatrywanie nawet dwóch różnych spraw w jednym dniu, będzie miało wpływ na usprawnienie działalności Komisji, co bezpośrednio przyczyni się do skrócenia czasu oczekiwania na podejmowanie spraw oraz samo ich prowadzenie.

2. Definicje

a. sprawa wszczęta

Przez „sprawę wszczętą” należy rozumieć sprawę prawomocnie zakończoną orzeczeniem o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa, przekazaną Państwowej Komisji na podstawie art. 26 ustawy z 30 sierpnia 2019 roku *o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15*, Dz.U. z 2024 r. poz. 94, wraz z aktami sprawy przez prokuratora albo właściwy sąd.

Sądy i prokuratury mają obowiązek przekazania Państwowej Komisji sprawy wraz z aktami w wypadku wydania prawomocnego orzeczenia o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności małoletniego poniżej lat 15. Ponadto prokuratorzy oraz

prezesi sądów mają obowiązek przeprowadzenia na wniosek przewodniczącego Państwowej Komisji analizy akt zakończonych postępowań i przekazania wraz z aktami sprawy posiadanych orzeczeń o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności małoletniego poniżej lat 15, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy o Państwowej Komisji.

Wszczęcie postępowania wyjaśniającego następuje na skutek wpłynięcia do Państwowej Komisji akt sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem sądu albo prokuratora.

Po wszczęciu postępowania wyjaśniającego pracownicy Departamentu Postępowań Wyjaśniających przeprowadzają wstępną formalną weryfikację akt sprawy. Po jej przeprowadzeniu Państwowa Komisja podejmuje uchwałę w przedmiocie podjęcia postępowania wyjaśniającego.

b. sprawa podjęta

Przez „sprawę podjętą” należy rozumieć sprawę, w której Państwowa Komisja po przeprowadzeniu wstępnej formalnej weryfikacji akt sprawy wydała uchwałę o podjęciu postępowania wyjaśniającego.

Państwowa Komisja podejmuje postępowania wyjaśniające jedynie w zakresie swojej właściwości, to znaczy w zakresie czynów przeciwko wolności seksualnej i obyczajności popełnionych na szkodę małoletniego poniżej 15 lat, jeżeli wydano orzeczenie o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa.

Wstępna formalna weryfikacja akt przekazanych przez prokuratora albo przez sąd polega na przeprowadzeniu czynności mających na celu ustalenie, czy prowadzenie sprawy należy do kompetencji Państwowej Komisji. W trakcie formalnej weryfikacji akt przekazanej sprawy pracownicy Departamentu Postępowań Wyjaśniających w razie potrzeby kierują do właściwego prokuratora albo do sądu zapytania o prawomocność orzeczenia, zwracają się o nadesłanie brakujących dokumentów, ustalają w rejestrze PESEL daty urodzenia osoby poszkodowanej i osoby wskazanej jako sprawca, aktualne dane dotyczące zamieszkania wyżej wskazanych osób oraz sprawdzają, czy osoba wskazana jako sprawca żyje. Weryfikują także wiek osoby poszkodowanej i wiek osoby wskazanej jako sprawca w czasie czynu. W wypadku stwierdzenia wadliwości podstawy prawnej, umorzenia albo odmowy wszczęcia postępowania (gdy z analizy akt sprawy wynika, że prokurator błędnie umorzył postępowanie albo odmówił jego wszczęcia na podstawie innej niż przedawnienie karalności czynu) pracownicy Departamentu Postępowań Wyjaśniających zwracają się do prokuratora o jej weryfikację. W przypadku uzyskania potwierdzenia, że osoba poszkodowana miała w czasie czynu co najmniej 15 lat, Państwowa Komisja podejmuje uchwałę o odmowie podjęcia postępowania.

W razie pozyskania informacji, że osoba wskazana jako sprawca zmarła przed wpłynięciem akt sprawy do Państwowej Komisji, Komisja podejmuje uchwałę o odmowie podjęcia postępowania. W przypadku ustalenia, że osoba wskazana jako sprawca zmarła po wpłynięciu akt sprawy do Państwowej Komisji, Komisja umarza postępowanie wyjaśniające.

O podjęciu postępowania wyjaśniającego Państwowa Komisja niezwłocznie zawiadamia osobę poszkodowaną, osobę wskazaną jako sprawca i osobę zgłaszającą. Wraz z zawiadomieniem Państwowa Komisja przesyła informację o przebiegu postępowania wyjaśniającego.

c. sprawa zakończona

Przez „sprawę zakończoną” należy rozumieć sprawę, w której

1. Państwowa Komisja podjęła uchwałę o odmowie podjęcia postępowania,
2. Państwowa Komisja podjęła uchwałę o umorzeniu postępowania,
3. Państwowa Komisja wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze,
4. Państwowa Komisja wydała postanowienie o odmowie wpisu w Rejestrze.

Państwowa Komisja podejmuje uchwałę o odmowie podjęcia postępowania w wypadku ustalenia, że osoba wskazana jako sprawca zmarła przed przekazaniem sprawy Komisji.

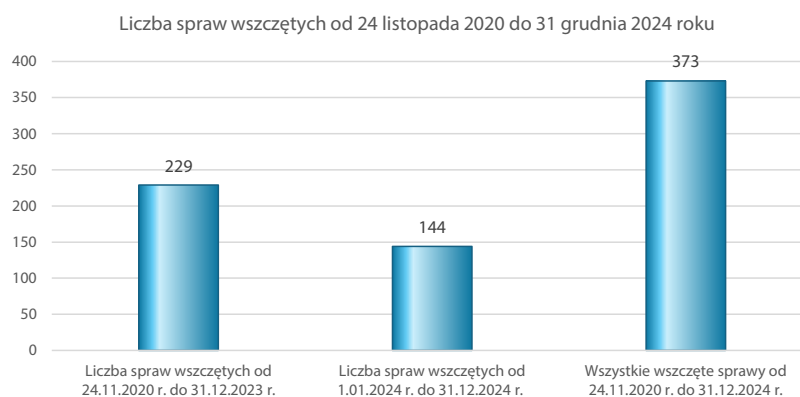
Państwowa Komisja podejmuje uchwałę o umorzeniu postępowania w wypadku ustalenia, że osoba wskazana jako sprawca zmarła po przekazaniu Komisji akt sprawy oraz w wypadku wniesienia przez osobę poszkodowaną sprzeciwu co do prowadzenia postępowania.

Państwowa Komisja wydaje postanowienie o wpisie w Rejestrze w wypadku ustalenia w toku postępowania wyjaśniającego, że zachowanie osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd było choćby jednym z zachowań, o których mowa w rozdziale XXV ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – *Kodeks karny*, wobec małoletniego poniżej lat 15.

Państwowa Komisja wydaje postanowienie o odmowie wpisu w Rejestrze w wypadku, gdy w toku postępowania wyjaśniającego nie ustalono, że zachowanie osoby wskazanej jako sprawca było choćby jednym z zachowań, o których mowa w rozdziale XXV *Kodeksu karnego*, wobec małoletniego poniżej lat 15. Państwowa Komisja wydaje postanowienie o odmowie wpisu także wtedy, gdy zamieszczenie w Rejestrze danych osobowych osoby wskazanej jako sprawca spowodowałoby dla tej osoby niewspółmiernie surowe skutki, a w stosunku do tej osoby nie zachodzi wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności małoletniego poniżej 15 roku życia.

3. Sprawy wszczęte (wpływ)

W okresie objętym sprawozdaniem rocznym, tj. od dnia 1 stycznia 2024 do dnia 31 grudnia 2024 roku, łącznie wszczęto 373 sprawy. Ta liczba obejmuje zarówno nowe sprawy, które w tym okresie zostały wszczęte przez Państwową Komisję (144 sprawy), jak i te, które Państwowa Komisja wszczęła w poprzednich latach (229 sprawy).

Wykres 1. Liczba spraw wszczętych od 24 listopada 2020 do 31 grudnia 2024 roku

Najwięcej spraw w 2024 roku do Państwowej Komisji wpłynęło na początku roku. Wpływ ten stanowił konsekwencję pisma przewodniczącej Państwowej Komisji z grudnia 2023 roku, która – działając na podstawie art. 10 ustawy z dnia 13 stycznia 2023 roku o zmianie ustawy o Państwowej Komisji do sprawy wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 poz. 181) – zwróciła się do wszystkich prezesów sądów apelacyjnych oraz do Prokuratury Generalnej o zlecenie właściwym sądom i prokuratorom przeprowadzenie analizy akt zakończonych postępowań i przekazanie posiadanych orzeczeń o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wskazanych w rozdziale XXV ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 t.j.), popełnionych na szkodę małoletniego poniżej lat 15, które uprawomocniły się przed dniem 29 września 2019 roku. W wyniku podjętego działania sądy i prokuratury dokonały weryfikacji posiadanych akt i sukcesywnie zaczęły przysyłać je do Państwowej Komisji. Tym samym wpływ nowych spraw do wszczęcia w 2024 roku był największy ze wszystkich lat funkcjonowania Państwowej Komisji.

4. Sprawy podjęte

W roku 2024 Państwowa Komisja podjęła 60 spraw – obejmowały one przede wszystkim te, w których do Państwowej Komisji wpłynęło zgłoszenie o popełnieniu przestępstwa i zostało przekazane właściwemu prokuratorowi, zgodnie z art. 22 ust. 1 Ustawy. Państwowa Komisja nie może podjąć postępowania wyjaśniającego na podstawie samego zgłoszenia, chociażby z jego treści niewątpliwie wynikało, że nastąpiło przedawnienie karalności przestępstwa. Państwowa Komisja co do zasady zobowiązana jest przekazać zgłoszenie właściwemu prokuratorowi. Niemniej po przekazaniu zgłoszenia monitoruje czynności podejmowane przez organ prowadzący postępowanie karne (art. 24 Ustawy). Dopiero gdy prokurator albo sąd – w zależności od etapu postępowania karnego – wyda prawomocne orzeczenie o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania karnego ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa i przekaże akta sprawy Państwowej Komisji, możliwe jest podjęcie i prowadzenie przez Państwową Komisję postępowania wyjaśniającego (art. 26 oraz art. 27 ust. 1 Ustawy). Jeżeli z treści zgłoszenia wynika, że przestępstwo było już przedmiotem postępowania karnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności, Państwowa Komisja może odstąpić od jego przekazania właściwemu prokuratorowi i zwrócić się bezpośrednio do prokuratury lub sądu o przekazanie sprawy Państwowej Komisji wraz z aktami sprawy (art. 22 ust. 3 Ustawy). W każdym przypadku dla podjęcia i prowadzenia postępowania wyjaśniającego konieczne jest formalne przekazanie sprawy wraz z aktami. Państwowa Komisja przyjęła ogólną zasadę, zgodnie z którą sprawy są rozpoznawane (w tym podejmowane) według kolejności ich wpływu do Państwowej Komisji. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Państwowa Komisja może zdecydować jednak o rozpoznaniu sprawy, w tym o jej podjęciu, poza przyjętą kolejnością. Państwowa Komisja, podejmując sprawy w 2024 roku, wzięła pod uwagę różne okoliczności, nie tylko kolejność ich wpływu. W szczególności to, czy osoba poszkodowana wiedziała o wpływie sprawy do Państwowej Komisji – chodzi tu między innymi o sprawy, w których osoba poszkodowana zgłosiła podejrzenie popełnienia przestępstwa do Państwowej Komisji lub zgłoszenie monitorowania przez Państwową Komisję postępowań, o których mowa w art. 24–25a Ustawy. Te sprawy stanowiły większość z 60 podjętych. Państwowa Komisja miała na względzie także to, czy osoba wskazana jako sprawca ze względu na zawód, prowadzoną działalność gospodarczą lub społeczną ma kontakt z osobami małoletnimi. Kolejnym ważnym kryterium jest wiek osoby wskazanej jako sprawca. Biorąc pod uwagę fakt, że Państwowa Komisja w ramach postępowań wyjaśniających zajmuje się sprawami przedawnionymi, w przekazanych sprawach

do wykorzystania seksualnego dochodziło wiele lat temu. Oznacza to, że obecnie część osób wskazanych jako sprawcy jest w podeszłym wieku, ma 80–90 lat. Upływy czasu działa niestety na niekorzyść w rozpoznawaniu takich spraw, istnieje ryzyko, że osoby poszkodowane mogą się nie doczekać sprawiedliwości, bowiem nastąpi zgon osoby wskazanej jako sprawca jeszcze przed rozpoznaniem sprawy. Dlatego Państwowa Komisja stara się kierować kryterium wieku osoby wskazanej jako sprawca przy wyborze spraw do podjęcia. Istotne z punktu widzenia skuteczności i efektywności prowadzenia postępowania wyjaśniającego, a co również zostało wzięte pod uwagę przez Państwową Komisję, było to, czy w aktach spraw są wystarczające dane umożliwiające identyfikację zarówno osoby poszkodowanej, jak i osoby wskazanej jako sprawca. Zdarza się bowiem, że w aktach spraw przekazanych przez prokuratora albo sąd, osoba poszkodowana lub osoba wskazana jako sprawca nie są wymienione z imienia i nazwiska, a bywa nawet, że są to osoby, co do których nie podano informacji, które chociażby w sposób pośredni mogłyby doprowadzić do ustalenia ich tożsamości. Powyższe poprzedzone było wstępną analizą i formalną weryfikacją akt spraw.

5. Sprawy zakończone

W okresie objętym sprawozdaniem Państwowa Komisja zakończyła łącznie 11 spraw. Ta liczba obejmuje sprawy, które zostały zakończone ze względu na zgon osoby wskazanej jako sprawca oraz sprzeciw złożony przez osobę poszkodowaną (łącznie 10 spraw) oraz jedno postanowienie o wpisie w Rejestrze. W okresie objętym sprawozdaniem Państwowa Komisja nie wydała żadnego postanowienia o odmowie wpisu w Rejestrze.

Decyzja o zakończeniu sprawy ze względu na śmierć osoby wskazanej jako sprawca, poprzedzona jest weryfikacją informacji między innymi w rejestrze PESEL.

Dalsze prowadzenie postępowania wyjaśniającego w przypadku śmierci osoby wskazanej jako sprawca jest bezprzedmiotowe, a nawet niedopuszczalne z uwagi na brzmienie art. 36 ust. 1 pkt 1 Ustawy, zgodnie z którym Państwowa Komisja umarza, w drodze uchwały, postępowanie wyjaśniające w przypadku śmierci osoby wskazanej jako sprawca. Podobnie jest w przypadku wniesienia sprzeciwu przez osobę poszkodowaną. Możliwość wniesienia sprzeciwu co do prowadzenia postępowania wyjaśniającego jest uprawnieniem osoby poszkodowanej przewidzianym w art. 27 ust. 3 Ustawy. Zgodnie z treścią tego przepisu osoba poszkodowana może do czasu zakończenia pierwszego jej wysłuchania wnieść sprzeciw co do prowadzenia przez Państwową Komisję postępowania wyjaśniającego. Sprzeciw można wnieść na piśmie lub ustnie do protokołu podczas pierwszego wysłuchania. Sprzeciw nie wymaga żadnego uzasadnienia. Wniesienie sprzeciwu obowiązuje natomiast Państwową Komisję do umorzenia, w drodze uchwały, postępowania wyjaśniającego (art. 36 ust. 1 pkt 2 Ustawy). Przywołany powyżej przepis (art. 36 Ustawy) w sposób jednoznaczny oraz kategoryczny określa przypadki, w których należy umorzyć postępowanie wyjaśniające i wyklucza w tym zakresie dowolność Państwowej Komisji. Zaistnienie więc okoliczności wskazanych w tym przepisie nie pozostawia Państwowej Komisji innej możliwości, jak tylko umorzyć postępowanie wyjaśniające.

6. Posiedzenia Państwowej Komisji w ramach postępowań wyjaśniających

Rok 2024 był szczególnie w pracach Państwowej Komisji, ponieważ odbyły się w nim pierwsze posiedzenia w ramach postępowań wyjaśniających. Łącznie w 2024 roku odbyły się 24 posiedzenia. Odbyły się one w sprawach, w których Państwowa Komisja wydała uchwałę o podjęciu postępowania wyjaśniającego oraz postanowienie o wyznaczeniu członka sprawozdawcy ze swojego grona. Pierwsze posiedzenie miało miejsce 14 marca 2024 roku.

Należy zaznaczyć, że zainicjowanie prowadzenia postępowań wyjaśniających możliwe było przede wszystkim dzięki Ustawie z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023.181 z dnia 26 stycznia 2023 roku), którą uzupełniono regulacje w zakresie prowadzenia przez Państwową Komisję postępowań wyjaśniających. Nowe przepisy weszły w życie 26 lutego 2023 roku. Przystąpiono do prac organizacyjnych związanych z działaniem Departamentu Postępowań Wyjaśniających, przygotowaniem dokumentów i wewnętrznych procedur zmierzających do prowadzenia postępowań wyjaśniających. Konieczne było również przystosowanie przestrzeni i infrastruktury siedziby Urzędu Państwowej Komisji do potrzeb prowadzenia postępowań wyjaśniających. Przestrzeń została udostępniona na początku 2024 roku. Przygotowano techniczne zaplecze sali posiedzeń i sali wysłuchań, aby zgodnie z art. 31a Ustawy zagwarantować osobom poszkodowanym swobodę podczas wysłuchania, w sytuacji gdyby obecność osoby wskazanej jako sprawca mogła oddziaływać krępująco na przebieg wysłuchania. Państwowa Komisja korzystała z tego rozwiązania podczas posiedzeń. Były przypadki, w których osoba wskazana jako sprawca opuszczała posiedzenie na czas wysłuchania osoby poszkodowanej i oczekiwała w sali wysłuchań. Zaplecze techniczne zostało również wykorzystane na posiedzeniu, podczas którego osoba poszkodowana była wysłuchana w trybie art. 28 ust. 4c Ustawy, to znaczy przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku (w tak zwanej formie zdalnej).

Państwowa Komisja wyznaczyła więcej posiedzeń, jednakże z różnych względów musiały być odwołane, między innymi z powodu nieodebrania zaproszenia lub wezwania na posiedzenie przez osoby zaproszone lub wezwane. Pomimo tego że terminy posiedzeń były wyznaczane z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem, a zaproszenia czy wezwania wysyłane były równie wcześnie, niejednokrotnie zdarzało się, że nie zostały one odebrane przez osoby zaproszone/wezwane w ogóle, czy też w terminie narzuconym przez art. 31 ust. 1 Ustawy, tj. nie później niż 7 dni przed posiedzeniem (wysłuchaniem). W przypadku przesyłek zawierających zaproszenia/wezwania, które nie zostały odebrane przez adresatów, Państwowa Komisja musi oczekiwać na ich zwrot średnio 21 dni (14 dni trwa sama „awizacja” przesyłek zgodnie z Prawem pocztowym). W przypadku przesyłek, które zostały zwrócone bez żadnej adnotacji o przyczynach niepodjęcia ich, Państwowa Komisja ponawia wysyłkę zaproszeń/wezwań. Jeżeli i tym razem przesyłki zawierające zaproszenia/wezwania zostaną zwrócone, Państwowa Komisja podejmuje dodatkowe czynności mające na celu ustalenie przyczyn ich niepodjęcia przez adresata, w tym korzysta z pomocy Policji na podstawie art. 35 Ustawy. Proces doręczenia przesyłek, jak i konieczność podejmowania dodatkowych czynności mogą znacząco się wydłużyć, co w konsekwencji prowadzi do konieczności odwoływania, czy też przekładania terminów posiedzeń. Inną przyczyną odwoływania terminów posiedzeń były wnioski osób uprawnionych (osób poszkodowanych, osób wskazanych jako sprawcy lub ich pełnomocników) o odwołanie terminu i wyznaczenie innego lub pisma informujące o niemożności stawienia się przez nich w wyznaczonym terminie posiedzenia. Nieuzasadnione było realizowanie posiedzeń, które zostały wyznaczone w celu wysłuchania konkretnych osób, w przypadku pozyskania informacji o ich nieobecności. Innymi przyczynami odwołania terminów posiedzeń były zdarzenia organizacyjne lub losowe, które nie były zależne od Państwowej Komisji.

Kolejnym ważnym czynnikiem, który miał wpływ na prowadzenie postępowań, były zmiany osobowe w składzie Państwowej Komisji. W dniu 28 listopada 2023 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej powołał panią Karolinę Bućko na członka Państwowej Komisji, a w dniu 7 grudnia 2023 roku pani Karolina Bućko została wybrana przez Sejm na przewodniczącą Państwowej Komisji. Kolejni członkowie Państwowej Komisji zostali powołani, kolejno, w dniach 16 maja i 13 września 2024 roku. Dnia 16 maja Premier powołał

panią Joannę Napierałę, a dnia 13 września 2024 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej panią Katarzynę Komoniewską oraz pana Konrada Ciesiołkiewicza. Uzupełnienie składu osobowego Państwowej Komisji miało kluczowe znaczenie przy prowadzeniu postępowań wyjaśniających, ponieważ czynności postępowania wyjaśniającego Państwowa Komisja prowadzi w składzie co najmniej pięciu członków (art. 28 ust. 2b Ustawy), natomiast uprawnienia przewodniczącego w postępowaniu wyjaśniającym przysługują przewodniczącemu Państwowej Komisji (art. 28 ust. 2c Ustawy), a w razie jego nieobecności – członkowi Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3 Ustawy.

Posiedzenia odbyły się w sprawach, w których Państwowa Komisja wydała uchwałę o podjęciu postępowania wyjaśniającego oraz postanowienie o wyznaczeniu członka sprawozdawcy ze swojego grona. Podjęcie postępowania jest poprzedzone formalną weryfikacją akt sprawy, które zgodnie z art. 26 Ustawy w przypadku wydania prawomocnego orzeczenia o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, o których mowa w rozdziale XXV ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – *Kodeks karny* (Dz.U. z 2024 r. poz. 17), popełnionych na szkodę małoletniego poniżej lat 15, prokurator albo właściwy sąd z urzędu przekazuje Państwowej Komisji. Ponadto, jak wynika z art. 27 ust. 1 Ustawy, do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w przedmiocie wpisu w Rejestrze konieczne jest również otrzymanie przez Państwową Komisję nie tylko akt sprawy, ale również prawomocne orzeczenie o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa.

Po otrzymaniu oryginału akt z prokuratury lub sądu następuje formalne przygotowanie sprawy do prowadzenia przez Państwową Komisję, tj. założenie teczek spraw, weryfikacja osób wskazanych w aktach prokuratorskich lub sądowych w rejestrze PESEL celem ustalenia aktualnych danych adresowych. Kontroli podlega również prawomocność orzeczenia przekazanego wraz z aktami sprawy. W przypadku braku prawomocności Państwowa Komisja zwraca się do organu przekazującego akta o odpis postanowienia bądź wyroku wraz ze stwierdzeniem lub wzmianką o jego prawomocności, ewentualnie potwierdzenie na piśmie, że takie orzeczenie uprawomocniło się. Konieczność taka wynika z analizy akt przekazywanych przez prokuratury i sądy, podczas której niejednokrotnie okazywało się, że orzeczenie kończące nie było prawomocne na przykład w wyniku nieprawidłowych doręczeń orzeczeń kończących sprawę w prokuraturze bądź sądzie. Na przełomie kwietnia i maja 2022 roku zwrócono się o potwierdzenie prawomocności orzeczeń we wszystkich dotychczas przekazanych do Państwowej Komisji sprawach w ramach postępowań wyjaśniających. W okresie tym skierowano do prokuratur i sądów około 140 pism celem potwierdzenia prawomocności orzeczeń przekazanych do Państwowej Komisji akt spraw. Od tego czasu pisma o potwierdzenie prawomocności kierowane są na bieżąco do jednostki przekazującej akta, kiedy w tym zakresie pojawi się wątpliwość. W 2024 roku skierowano do prokuratur i sądów 19 pism o potwierdzenie prawomocności.

Departament Postępowań Wyjaśniających przeprowadza również szczegółową analizę sprawy. Ocenie podlega zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Zdarza się, że akta sprawy zawierają jedynie protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej oraz orzeczenie o odmowie wszczęcia postępowania. Są też akta bardzo obszerne (na przykład liczące nawet do 40 tomów akt), w których materiał dowodowy zawiera liczne protokoły przesłuchań świadków, opinie biegłych oraz dowody z dokumentów, na przykład z akt postępowania kanonicznego lub dyscyplinarnego, jeśli dotyczą określonych grup zawodowych.

Etap formalnego przygotowania sprawy kończy wydanie przez Państwową Komisję uchwały o podjęciu postępowania wyjaśniającego i wyznaczenie członka sprawozdawcy. O podjęciu postępowania wyjaśniającego zawiadamia się wówczas: osobę poszkodowaną, osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd oraz osobę zgłaszającą. Po skutecznym doręczeniu zawiadomienia o podjęciu postępowania następuje wyznaczenie terminu posiedzenia i zaproszenie na nie osoby poszkodowanej oraz osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd. Na kolejne posiedzenia Państwowa Komisja może wezwać celem wysłuchania również osobę zgłaszającą oraz świadków.

Podkreślić należy, że próby doręczenia przesyłki zawierającej zawiadomienie często kończą się niepowodzeniem. Pomimo tego że pracownicy Departamentu Postępowań Wyjaśniających już na etapie wstępnej formalnej weryfikacji akt przekazanych przez prokuratora albo przez sąd, a także na późniejszych etapach pozyskują dane dotyczące adresu i miejsca zamieszkania czy pobytu między innymi osoby poszkodowanej i osoby wskazanej jako sprawca, do faktycznej weryfikacji ich aktualności dochodzi dopiero przy próbie doręczenia. Państwowa Komisja bazuje na adresach znajdujących się w aktach przekazanych przez prokuratora albo przez sąd lub udostępnionych przez te organy. Zaznaczyć należy, że przekazane akta dotyczą spraw prowadzonych i zakończonych nawet przed 20 laty. Istnieje więc duże prawdopodobieństwo, że informacje zawarte w tych aktach, dotyczące adresów zamieszkania czy pobytu, są nieaktualne. Podkreślić należy, że co do zasady jedyną możliwością ich weryfikacji na wstępnym etapie jest skorzystanie z rejestru danych PESEL. Przy czym w rejestrze tym dostępne są informacje o adresie zameldowania na pobyt stały lub czasowy. Tymczasem adres zameldowania jest odmiennym pojęciem od adresu i miejsca zamieszkania lub pobytu, a samo zameldowanie nie przesądza o miejscu zamieszkania czy pobytu. Dlatego też dopiero próba doręczenia zawiadomienia jest pierwszą faktyczną weryfikacją adresu i miejsca zamieszkania/pobytu. W przypadku nieodebrania przez adresata przesyłki zawierającej zawiadomienie Państwowa Komisja korzysta z pomocy Policji na podstawie art. 35 Ustawy. Zdarza się, że nawet przeprowadzone przez Policję czynności nie pozwalają ustalić faktycznego miejsca zamieszkania czy pobytu oznaczanych osób. Jednocześnie pracownicy Departamentu Postępowań Wyjaśniających w celu ustalenia potencjalnego miejsca pobytu oznaczonych osób, w oparciu o posiadane informacje, często „szczątkowe”, cały czas podejmują czynności tak zwanego białego wywiadu, polegające na przeszukiwaniu ogólnodostępnych baz danych, rejestrów, portali, serwisów itp.

Posiedzenie w ramach postępowania wyjaśniającego prowadzone jest w siedzibie Państwowej Komisji przy ul. Twardej 18 w Warszawie. Istnieją jednak sytuacje, kiedy wysłuchania mogą odbyć się poza siedzibą Urzędu Państwowej Komisji, a mianowicie:

- wysłuchanie osób zaproszonych lub wezwanych w miejscu ich pobytu, jeśli nie mogą się stawić w siedzibie Państwowej Komisji z powodu choroby, kalectwa lub innej niedającej się pokonać przeszkody (art. 28 ust. 4 Ustawy);
- wniosek osoby poszkodowanej o wysłuchanie jej w miejscu pobytu (art. 28 ust. 4a Ustawy);
- uzasadniony wniosek osoby poszkodowanej o wysłuchanie jej przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku albo przedstawienie wyjaśnień na piśmie (art. 28 ust. 4c).

Posiedzenie w ramach postępowania wyjaśniającego zaczyna się od sprawdzenia, kto z zaproszonych lub wezwanych stawił się na posiedzenie i potwierdzenia ich tożsamości. Przewodnicząca Państwowej Komisji (a w razie jej nieobecności – członek Państwowej Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3 Ustawy) wyjaśnia zaproszonym, na jakiej podstawie prowadzone jest postępowanie wyjaśniające, wskazując, że wraz z zaproszeniem lub wezwaniem na posiedzenie otrzymali także informacje dotyczące postępowania wyjaśniającego oraz stosowne pouczenia. Następnie członek sprawozdawca, odpowiedzialny za merytoryczne prowadzenie sprawy, przedstawia jej aktualny stan, referuje dotychczasowy przebieg postępowania wyjaśniającego i podjęte czynności w sprawie.

Kolejno przewodnicząca Państwowej Komisji (a w razie jej nieobecności – członek Państwowej Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3 Ustawy) udziela głosu osobie poszkodowanej oraz osobie wskazanej jako sprawca w celu ustosunkowania się do sprawy, przedstawienia ewentualnych wniosków, twierdzeń i dowodów.

W pierwszej kolejności Państwowa Komisja wysłuchuje osobę poszkodowaną, a następnie osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora lub właściwy sąd. Wysłuchanie rozpoczyna się od swobodnej wypowiedzi, następnie pytania do osoby wysłuchiwanej kieruje w pierwszej kolejności członek sprawozdawca, potem przewodnicząca Państwowej Komisji, kolejno – pozostali członkowie. Pytania mogą zadawać również uczestnicy postępowania oraz ich pełnomocnicy, jeśli są ustanowieni.

Jeśli materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, tj. akta sprawy przekazane przez prokuratora albo właściwy sąd, wysłuchanie osoby poszkodowanej, wysłuchanie osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora lub jego właściwy sąd (art. 28 ust. 1 Ustawy), nie jest wystarczający do wydania postanowienia w przedmiocie wpisu w Rejestrze lub odmowy, Państwowa Komisja wyznacza kolejny termin posiedzenia celem wysłuchania na przykład osoby zgłaszającej bądź innych osób w charakterze świadka. Ponadto Państwowa Komisja może również zasięgnąć opinii biegłego lub przeprowadzić dowód z innych materiałów, w tym dokumentów zgromadzonych w sprawie lub przedstawionych przez osobę poszkodowaną, osobę wskazaną jako sprawca, osobę zgłaszającą oraz świadka (art. 28 ust. 2 Ustawy).

Szczegółowy przebieg posiedzenia w sprawach postępowań wyjaśniających regulują przepisy Ustawy, tj. rozdz. 4, oddz. 4 *Postępowanie wyjaśniające*.

Zgodnie z art. 37 ust 1 Ustawy po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego Państwowa Komisja niezwłocznie wydaje postanowienie o wpisie w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym bądź o odmowie wpisu, które ogłaszane jest na posiedzeniu.

7. Złożone odwołania

W okresie objętym sprawozdaniem rocznym, tj. od 1 stycznia 2024 do 31 grudnia 2024 roku, nie zostało wniesione żadne odwołanie od postanowień Państwowej Komisji, o których mowa w art. 37 ust. 1 Ustawy. Państwowa Komisja w okresie sprawozdawczym wydała jedno postanowienie o wpisie w Rejestrze. Osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora nie skorzystała jednak z prawa do wniesienia odwołania do sądu. W związku z powyższym dotychczas nie toczyło się żadne postępowanie przed sądem odwoławczym i nie zapadło żadne rozstrzygnięcie sądu.

Należy nadmienić, że odwołanie od postanowień Państwowej Komisji mogą wnieść:

- osoba poszkodowana (od postanowienia o odmowie wpisu w Rejestrze),
- osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd (od postanowienia o wpisie w Rejestrze albo postanowienia o odmowie wpisu w Rejestrze w przypadku, o którym mowa w art. 37a Ustawy).

Termin na wniesienie odwołania wynosi 30 dni i liczony jest od dnia doręczenia postanowienia Państwowej Komisji. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Państwowej Komisji, która niezwłocznie przekazuje odwołanie wraz z aktami postępowania wyjaśniającego do właściwego sądu.

Odwołanie od postanowienia Państwowej Komisji powinno zawierać:

1. oznaczenie sądu, do którego jest skierowane;
2. imiona i nazwiska wnoszącego odwołanie, jego przedstawicieli ustawowych i pełnomocników;
3. oznaczenie zaskarżonego postanowienia;

4. przytoczenie zarzutów i zwięzłe ich uzasadnienie;
5. powołanie w razie potrzeby nowych faktów i dowodów;
6. wniosek o uchylenie lub zmianę postanowienia w całości lub w części;
7. podpis wnoszącego odwołanie albo jego przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika;
8. wymienienie załączników.

Do odwołania dołącza się wymienione w nim załączniki.

Sądem rzeczowo właściwym do rozpoznania odwołania jest sąd okręgowy. Właściwość miejscowa sądu uzależniona jest natomiast co do zasady od miejsca zamieszkania osób wnoszących odwołanie lub od siedziby Komisji (art. 38 ust. 1–5 Ustawy).

Wniesienie odwołania od postanowienia Państwowej Komisji o wpisie w Rejestrze wstrzymuje dokonanie wpisu w Rejestrze do czasu uprawomocnienia się orzeczenia sądu.

Stronami postępowania przed sądem odwoławczym są osoba wnosząca odwołanie i Państwowa Komisja (art. 38b ust. 1 Ustawy). Postępowanie przed sądem ma charakter kontrydyczny: inaczej niż w postępowaniu wyjaśniającym Państwowa Komisja i odwołujący się mają w nim równorzędny status. Strona odwołująca się zgłasza w jego trakcie i popiera zarzuty wobec postanowienia Państwowej Komisji lub także wobec przebiegu postępowania wyjaśniającego, a Państwowa Komisja jest uprawniona do ustosunkowania się do tych zarzutów i do zgłoszenia wniosku o wydanie przez sąd odpowiedniego orzeczenia, w szczególności o wydanie orzeczenia oddalającego albo odrzucającego odwołanie.

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego sąd wydaje orzeczenie, którym może:

- oddalić odwołanie (art. 38c ust. 1 Ustawy),
- odrzucić odwołanie (art. 38c ust. 2 Ustawy),
- uwzględnić odwołanie i postanowienie Państwowej Komisji, uchylić albo zmienić w całości lub w części i orzec co do istoty sprawy (art. 38c ust. 3 Ustawy).

Do postępowania odwoławczego stosuje się odpowiednio przepisy art. 367–391 *Kodeksu postępowania cywilnego* oraz przepisy o ochronie dóbr osobistych.

Od orzeczenia sądu wydanego na skutek rozpoznania odwołania od postanowienia Państwowej Komisji stronom przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego. Podstawy i zasady wnoszenia skargi kasacyjnej są uregulowane w przepisach art. 398 i n. *Kodeksu postępowania cywilnego*.

8. Wnioski do Krajowego Rejestru Karnego

Jednym z głównych zadań Państwowej Komisji jest wydawanie postanowień o wpisie w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym osoby wskazanej jako sprawca (art. 2 ust 2 pkt. 1 Ustawy). W roku 2024 Państwowa Komisja wydała jedno takie postanowienie.

Termin dokonania wpisu w Rejestrze i sposób przekazania postanowienia o wpisie w Rejestrze do Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego szczegółowo reguluje art. 39 Ustawy. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że Państwowa Komisja przekazuje postanowienie o wpisie w Rejestrze do Biura Informa-

cyjnego Krajowego Rejestru Karnego, dokonując anonimizacji danych osoby poszkodowanej. Kolejną bardzo ważną czynnością wykonywaną przed przekazaniem postanowienia jest ustalenie w bazie danych PESEL, czy osoba, w stosunku do której Państwowa Komisja wydała postanowienie, żyje. W przypadku śmierci tej osoby, po zakończeniu postępowania wyjaśniającego, postanowienie o wpisie w Rejestrze pozostawia się w aktach postępowania wyjaśniającego, o czym Państwowa Komisja zawiadamia osobę poszkodowaną oraz osobę zgłaszającą. Jeżeli osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd zmarła przed wydaniem postanowienia o wpisie w Rejestrze, a Państwowa Komisja powzięła informację o jej śmierci po wydaniu tego postanowienia, Państwowa Komisja, w drodze uchwały, uchyla postanowienie o wpisie w Rejestrze i umarza postępowanie wyjaśniające.

Rejestr Sprawców Przepędzeń na Tle Seksualnym składa się z trzech części:

- Rejestru z dostępem ograniczonym,
- Rejestru publicznego,
- Rejestru Państwowej Komisji.

Rejestr jest prowadzony w systemie teleinformatycznym przez Ministra Sprawiedliwości. Minister realizuje swoje zadania związane z jego prowadzeniem za pomocą Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego.

Podstawowym aktem prawnym regulującym funkcjonowanie Rejestru Sprawców Przepędzeń na Tle Seksualnym jest ustawa z dnia 13 maja 2016 roku o *przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich* (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1802 z późn. zm.). Dodatkowe regulacje znajdują się również w następujących aktach prawnych:

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 lutego 2017 roku w sprawie określenia trybu i sposobu przekazywania danych do Rejestru Sprawców Przepędzeń na Tle Seksualnym,
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 marca 2017 roku w sprawie przetwarzania oraz przekazywania danych osobowych zgromadzonych w Rejestrze Sprawców Przepędzeń na Tle Seksualnym do celów statystycznych oraz badań naukowych,
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 lipca 2017 roku w sprawie trybu, sposobu i zakresu uzyskiwania i udostępniania informacji z Rejestru z dostępem ograniczonym oraz sposobu zakładania konta użytkownika,
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.

Dostęp do Rejestru Państwowej Komisji (jak i do Rejestru publicznego), na podstawie art. 16 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o *przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich*, jest nieograniczony. Oznacza to, że jest on publicznie dostępny i każdy może bezpłatnie zapoznać się z treściami, jakie Rejestr zawiera, i to bez konieczności zakładania konta użytkownika czy jakiegokolwiek rejestracji. Rejestr dostępny jest w internecie na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości: rps.ms.gov.pl.

Zakres zamieszczanych informacji w Rejestrze Państwowej Komisji określa art. 7 ust. 4a powyższej ustawy, a mianowicie:

1. dane identyfikujące osobę sprawcy: nazwisko, w tym także przybrane, imiona, nazwisko rodowe, wykonywany zawód lub pełniona funkcja i miejsce zamieszkania;
2. uzasadnienie zawierające opis czynu, w tym wskazanie czasu, miejsca i okoliczności czynu;
3. data wydania postanowienia Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15;
4. data wydania oraz uprawomocnienia się orzeczenia sądu, jeżeli osoba, której dotyczy wpis, złożyła odwołanie od postanowienia Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.

Warunkiem koniecznym dokonania wpisu w Rejestrze jest przeprowadzenie przez Państwową Komisję postępowania wyjaśniającego i w jego rezultacie wydanie postanowienia o wpisie w Rejestrze. Postanowienie o wpisie w Rejestrze,

zgodnie z art. 37 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 roku o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, zawiera następujące informacje:

1. dane osobowe osoby poszkodowanej: imiona i nazwisko oraz nazwisko rodowe;
2. dane osobowe osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd: nazwisko, w tym także przybrane, imiona, nazwisko rodowe, wykonywany zawód lub pełnioną funkcję, miejsce zamieszkania, datę i miejsce urodzenia oraz numer PESEL;
3. wiek osoby poszkodowanej w chwili czynu i jej płeć;
4. uzasadnienie zawierające zwięzły opis czynu, w tym wskazanie czasu, miejsca i okoliczności czynu.

Należy zaznaczyć, że pracodawcy i organizatorzy działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań lub opieką nad dziećmi mają obowiązek sprawdzić, czy dane zatrudnianej lub dopuszczanej do działalności osoby znajdują się w Rejestrze Państwowej Komisji. Niedopełnienie tego obowiązku jest zagrożone karą aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższą niż 1000 zł.

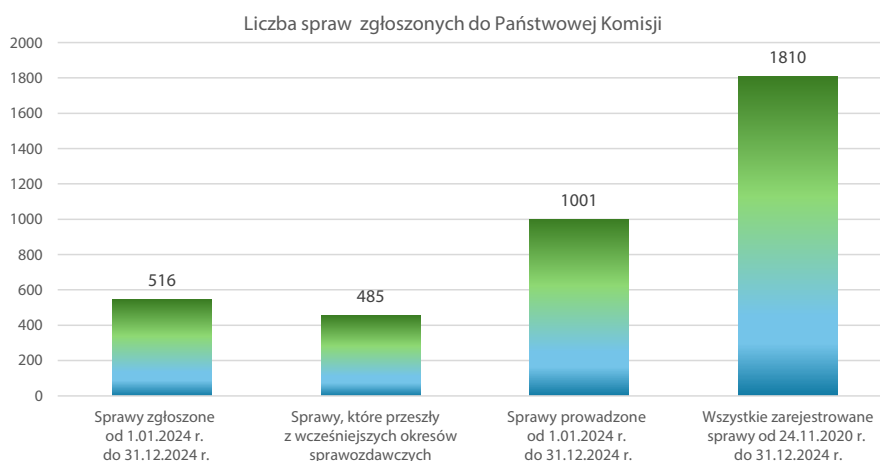

DZIAŁANIA
PAŃSTWOWEJ KOMISJI
W SPRAWACH
INDYWIDUALNYCH

W okresie objętym sprawozdaniem rocznym, tj. od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 roku Państwowa Komisja prowadziła łącznie **1001** spraw dotyczących przestępstw, o których mowa w rozdziale XXV *Kodeksu karnego*, popełnionych na szkodę małoletniego poniżej lat 15.

Ta liczba obejmuje zarówno nowe sprawy, które w tym okresie wpłynęły do Państwowej Komisji (516 spraw), jak i te, które przeszły do dalszego prowadzenia z wcześniejszego okresu sprawozdawczego (485 spraw).

Wykres 2. Liczba spraw zgłoszonych do Państwowej Komisji

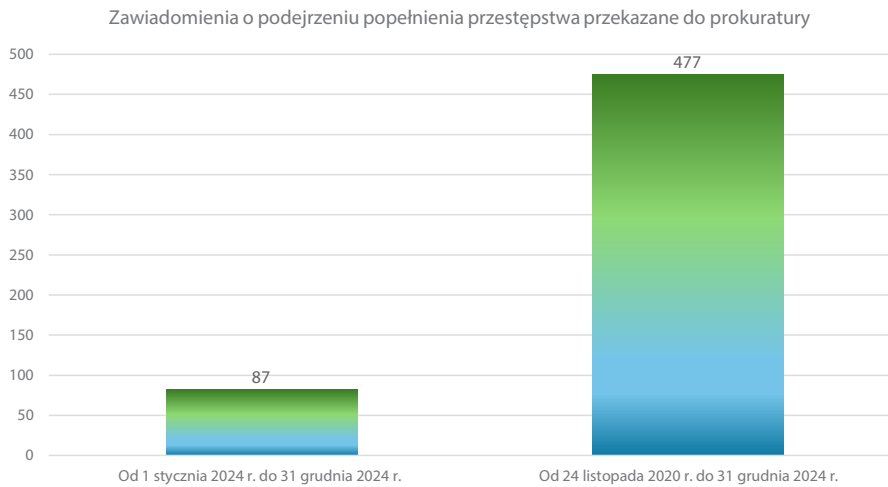
W okresie sprawozdawczym Państwowa Komisja monitorowała również postępowania dotyczące niezawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa o charakterze seksualnym na szkodę małoletniego poniżej lat 15, łącznie 12 spraw.

W 2024 roku odnotowano dwie nowe sprawy dotyczące czynu z art. 240 k.k.

Pozostała część monitorowanych spraw pochodziła z lat ubiegłych.

W okresie objętym sprawozdaniem Państwowa Komisja przekazała właściwemu prokuratorowi **87** zgłoszeń dotyczących podejrzenia popełnienia przestępstwa wykorzystania seksualnego małoletniego poniżej lat 15. W roku sprawozdawczym Państwowa Komisja nie przekazywała zgłoszeń dotyczących niezawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 240 k.k.

Ogółem od początku przyjmowania zgłoszeń, tj. od 24 listopada 2020 roku, Państwowa Komisja przekazała do prokuratury **477** zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa.

Wykres 3. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przekazane do prokuratury

1. Monitorowanie działań organów państwa, organizacji i podmiotów w zakresie zwalczania przestępstw z rozdziału XXV Kodeksu karnego

Do ustawowych zadań Państwowej Komisji należy między innymi badanie sposobu reagowania organów państwa, organizacji i podmiotów oraz osób fizycznych w zakresie wyjaśniania przypadków przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w tym ustalenie przypadków niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu ich popełnienia (art. 2 ust. 2 pkt 2 Ustawy). Komisja bada między innymi działania podejmowane w tym obszarze przez inne uprawnione organy, przede wszystkim organy powołane do ścigania przestępstw.

W okresie sprawozdawczym Państwowa Komisja monitorowała działania takich organów¹ w – łącznie – 795 sprawach.

W 2024 roku aktywność Państwowej Komisji skupiała się na monitorowaniu postępowań karnych prowadzonych przez organy procesowe (Policja, prokurator). Dodatkowo Państwowa Komisja monitorowała działania organów i podmiotów innych niż wyżej wskazane w sytuacjach, gdy okoliczności sprawy zobowiązywały ten organ do podjęcia czynności z zakresu jego kompetencji. Działaniom Państwowej Komisji podlegało kilka aspektów. Sprawdzano, czy po ujawnieniu podejrzenia popełnienia przestępstwa seksualnego wobec osoby małoletniej organ prawidłowo zrealizował obowiązek niezwłocznego zawiadomienia o tym fakcie, czy podjął inne niezbędne działania celem wsparcia pokrzywdzonego dziecka, a także zabezpieczenia innych osób małoletnich z jego środowiska. W 2024 roku, badając reakcje innych organów i podmiotów, Państwowa Komisja nie ujawniła przypadków niezawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wykorzystania seksualnego osoby małoletniej, która nie ukończyła 15 lat.

Jeżeli sprawa wymagała, poza dokonaniem oceny prawnokarnej, zbadania sytuacji małoletniego w środowisku rodzinnym lub szkolnym, w zależności od poczynionych ustaleń, Państwowa Komisja

¹ organizacji i podmiotów

występowała do organu uprawnionego o podjęcie działań na rzecz dziecka w danym obszarze (Rzecznik Praw Dziecka, kuratoria oświaty, pomoc społeczna).

W okresie sprawozdawczym Państwowa Komisja zwracała się więc do tych wszystkich podmiotów, które z racji wykonywanych zadań były zobowiązane do reagowania w sytuacji powzięcia informacji o jakimkolwiek zagrożeniu dla małoletniego, zwłaszcza o podejrzeniu popełnienia na jego szkodę przestępstwa seksualnego (placówki oświatowe, związki sportowe, organizacje). Zwracała się także do organów nadzorczych, na przykład Ministra Sportu i Turystyki, w sprawach dotyczących działalności certyfikowanych ośrodków sportowych, które bezwzględnie powinny przestrzegać standardów ochrony małoletnich. Komisja przypominała, że miejsca uprawiania sportu i rekreacji powinny być przyjazne i bezpieczne dla wszystkich uczestników zajęć organizowanych na ich terenie, przede wszystkim jednak dla osób małoletnich, które z uwagi na swój wiek są chronione w sposób szczególny przez ustawodawcę. Państwowa Komisja zwracała uwagę, że obowiązujące przepisy ustawy z dnia 13 maja 2016 roku *o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*² bezwzględnie zobowiązują każdego pracodawcę lub organizatora działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem czy leczeniem (...) do sprawdzenia, czy dana osoba spełnia wymogi ustawowe do pracy z dziećmi, w tym czy nie była uprzednio karana za określone w tej ustawie przestępstwa, w tym przeciwko życiu i zdrowiu, o charakterze seksualnym czy przeciwko rodzinie i opiece.

Ponadto w 2024 roku Państwowa Komisja – zgodnie z przysługującymi kompetencjami w zakresie monitorowania działań innych organów – analizowała akta postępowań karnych zarówno przygotowawczych, jak i sądowych. W przypadku ujawnienia jakichkolwiek nieprawidłowości Komisja podejmowała interwencję w sposób zależny od etapu, na jakim prowadzone było badane postępowanie.

Najczęściej powtarzające się **uchybień na etapie śledztw** (dochodzeń) dotyczyły reprezentacji i przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego, przebiegu postępowania dowodowego oraz zastosowanej kwalifikacji prawnej. W wielu sprawach wątpliwości Państwowej Komisji budziła również przyjęta przez organ procesowy podstawa prawna decyzji kończącej postępowanie (umorzenie/odmowa wszczęcia postępowania).

W bieżącym okresie sprawozdawczym stwierdzone przez Państwową Komisję nieprawidłowości w reprezentacji małoletnich pokrzywdzonych dotyczyły najczęściej zbyt późnego wystąpienia przez prokuratora z wnioskiem o wyznaczenie reprezentanta dziecka (dawniej kuratora procesowego). Przy czym Państwowa Komisja dostrzegła, że błąd, który powtarzał się wielokrotnie, polegał na ustanawianiu reprezentanta małoletniego dopiero w końcowej fazie postępowania przygotowawczego, a nawet po jego zakończeniu. W badanych sprawach stwierdzono także przypadki przyjęcia przez prokuratora środka zaskarżenia złożonego przez osobę nieuprawnioną pomimo tego, że w sprawie był ustanowiony kurator (obecnie reprezentant). Do podobnych skutków dochodziło w sytuacji braku ustanowienia kuratora procesowego. Państwowa Komisja odnotowała wówczas przypadki zaskarżenia końcowej decyzji merytorycznej przez rodzica, który nie może reprezentować pokrzywdzonego dziecka, a co za tym idzie – podejmować jakichkolwiek działań w jego imieniu. Chodzi o sprawy, w których drugi rodzic lub osoba bliska dla rodzica ma status potencjalnego sprawcy lub oskarżonego.

Z punktu widzenia dobra małoletnich pokrzywdzonych momentem newralgicznym w toku postępowania jest przesłuchanie dziecka w charakterze świadka. Podczas analizy akt monitorowanych spraw Państwowa Komisja zwraca szczególną uwagę na dochowanie przez organ procesowy przyjętych standardów wykonywania czynności z udziałem małoletnich. Państwowa Komisja sprawdza, w jakich warunkach i w jaki sposób przesłuchiwane są dzieci i czy organy

² Dz. U. z 2024 r. poz. 1802.

procesowe respektują obowiązującą zasadę jednorazowości przesłuchania małoletnich. Państwowa Komisja analizuje nagrania z przesłuchań dzieci i – jeśli dochodzi do wniosku, że standardy tych czynności zostały naruszone – kieruje swoje uwagi do organu odpowiedzialnego za przebieg czynności. Wprawdzie śledztwo prowadzi prokurator, jednak nie przesłuchuje osobiście małoletniego świadka, może bowiem tylko wnioskować do sądu o przeprowadzenie tej czynności. Zgodnie z przepisami przesłuchanie dziecka przeprowadza sąd na posiedzeniu z udziałem biegłego psychologa.

Praktyka Państwowej Komisji wskazuje, że co do zasady organy procesowe dochowują standardów przesłuchania małoletnich świadków i pokrzywdzonych w prowadzonych postępowaniach karnych. W 2024 roku w kilku monitorowanych sprawach Państwowa Komisja ujawniła jednak istotne nieprawidłowości dotyczące tego obszaru. W każdej monitorowanej sprawie, w przypadku ujawnienia błędów w przesłuchaniach dzieci, Państwowa Komisja zwracała się z interwencją do prezesów właściwych sądów, wskazując dostrzeżone uchybienia. Podobne działania Państwowa Komisja podejmowała w sytuacji, gdy sąd zdecydował o powtórnym przesłuchaniu małoletnich, jednak bez uprzedniego sprawdzenia, czy czynność ta nie wywoła u nich dodatkowego obciążenia w sferze emocjonalnej i czy nie ma ryzyka wtórnej wiktymizacji.

W niektórych sprawach zastrzeżenia Państwowej Komisji wzbudziły także decyzje lub zaniechania organu procesowego w zakresie postępowania dowodowego, które ma przecież decydujące znaczenie dla końcowego wyniku każdego postępowania karnego. Przeprowadzone przez Państwową Komisję analizy akt pozwoliły na ujawnienie nieprawidłowości, które najczęściej polegały na pominięciu dowodu lub zbyt późnym jego przeprowadzeniu. Chodzi tu na przykład o sytuacje, gdy nie zostanie przesłuchany świadek lub powołany biegły.

W sprawach dotyczących przestępstw seksualnych, zwłaszcza tych popełnionych w sieci, z uwagi na ich specyfikę, bardzo ważne jest sprawne zabezpieczenie wszystkich nośników elektronicznych, którymi dysponował potencjalny sprawca. Pozwala to uniknąć nieodwracalnej utraty dowodu, na przykład w postaci zdjęć, filmów czy zarejestrowanej korespondencji, a także umożliwia identyfikację sprawcy działającego za pośrednictwem sieci teleinformatycznej. Należy przy tym pamiętać o okresie retencji danych przechowywanych przez administratorów. Dowody powinny być zatem gromadzone niezwłocznie po ujawnieniu podejrzenia popełnienia przestępstwa. Jeśli organ procesowy nie zabezpieczy w odpowiednim czasie sprzętu elektronicznego lub nie zwróci się do administratora systemu o ujawnienie danych użytkownika, dowód ten nie będzie już możliwy do przeprowadzenia w przyszłości.

Poza oceną postępowania dowodowego Państwowa Komisja badała również kwestię dotyczącą przyjętej przez organ procesowy kwalifikacji prawnej czynu będącego przedmiotem rozpoznania. Uwagi w tym zakresie Państwowa Komisja zgłaszała do organu sprawującego nadzór nad tym, który prowadził postępowanie. Dla przykładu, w jednej z badanych spraw Państwowa Komisja zakwestionowała zastosowaną przez organ procesowy kwalifikację z art. 199 § 2 k.k. w sytuacji, gdy z opisu czynu zarzucanego podejrzanemu wynikało, że małoletnia pokrzywdzona nie miała ukończonych 15 lat. Sprawcy przedstawiono zarzut, że będąc nauczycielem, nadużywając wynikającego z tego stosunku zależności i zaufania małoletniej uczennicy poniżej lat 15, doprowadził ją do poddania się innym czynnościom seksualnym, tj. czynu z art. 199 § 1 k.k. w zw. z art. 199 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

W akcie oskarżenia skierowanym do sądu rejonowego, w opisie przypisanego oskarżonemu czynu popełnionego na szkodę małoletniej uczennicy, zostało pominięte określenie „poniżej lat 15” odnoszące się do wieku pokrzywdzonej. Państwowa Komisja zwróciła uwagę prokuratorowi, że niedopuszczalne jest pozostawienie wątpliwości co do wieku osoby pokrzywdzonej w dacie popełnienia przestępstwa na jej szkodę. Ustalony wiek małoletniego pokrzywdzonego ma decydujące znaczenie dla przyjęcia prawidłowej kwalifikacji prawnej czynu. Artykuł 200 § 1 k.k. wyłącza bowiem stosowanie art. 199 § 2 i 3 k.k. w zakresie małoletnich poniżej lat 15.

W realiach analizowanej sprawy Państwowa Komisja podkreśliła, że jeżeli w dacie popełnienia przestępstwa małoletnia nie ukończyła 15 lat, w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu powinien znaleźć się art. 200 § 1 k.k. Ponadto w akcie oskarżenia, na co również Państwowa Komisja zwróciła uwagę, powinno pojawić się wyraźne wskazanie, czy małoletnia w czasie czynu miała, czy też nie, ukończony 15 rok życia. Ustalenia w tym zakresie mają również istotne znaczenie w kontekście uprawnień Państwowej Komisji, która w przypadku rozpoczęcia postępowania sądowego ma prawo uczestniczenia w prowadzonym postępowaniu na prawach oskarżyciela posiłkowego, ale jedynie w sprawach o przestępstwa skierowane przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15.

Z analiz przeprowadzanych przez Państwową Komisję wynika także, że niejednokrotnie organy procesowe mają trudności z przyjęciem prawidłowej podstawy prawnej zakończenia postępowania oraz podaniem przyczyny takiej decyzji. Prawidłowy dobór podstawy prawnej zakończenia postępowania przygotowawczego jest obligatoryjnym elementem każdej poprawnie skonstruowanej decyzji procesowej. Ma również istotne znaczenie praktyczne. W przypadku zbiegu materialnych przesłanek procesowych prawidłowa jest ta najdalej idąca. Przykładowo, jeżeli w toku postępowania ustalono, że czyn w ogóle nie został popełniony, przyczyną umorzenia postępowania nie może być brak znamion czynu zabronionego. Jeżeli brak jest realizacji znamion czynu zabronionego, nie może z kolei dojść do umorzenia postępowania ze względu na znikomą społeczną szkodliwość czynu³.

W praktyce działania Państwowej Komisji niejednokrotnie zgłaszane były uwagi dotyczące podstawy zakończenia postępowania. W pismach kierowanych do prokuratorów nadrzędnych Komisja wskazywała na nieprawidłowo zastosowane – jej zdaniem – przesłanki procesowe umorzenia lub odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego.

Przykładowo, jeżeli ocena materiału dowodowego zgromadzonego w danej sprawie prowadziła do wniosku, że zgłoszony czyn nie został zrealizowany, zaś organ procesowy wskazał w decyzji merytorycznej art. 17 § 1 pkt 2 k.k., dochodziło do rozbieżności pomiędzy sentencją postanowienia a jego uzasadnieniem. We wskazanym przepisie sformułowane zostały dwie negatywne przesłanki procesowe odnoszące się do braku znamion czynu zabronionego oraz okoliczności, w których ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa. Są to dwie odrębne przesłanki.

Brak znamion czynu zabronionego oznacza sytuację, gdy czyn wprawdzie zaistniał, lecz nie zawiera on znamion czynu zabronionego. Z kolei niepopelnienie czynu stanowi najdalej idącą przesłankę procesową w tym sensie, że oznacza brak elementu wyjściowego dla oceny prawnokarnej, jakim jest właśnie sam czyn. Przesłanka ta odnosi się do sfery faktów i zachodzi wtedy, gdy jest zupełny brak zdarzenia albo brak elementów czynu zabronionego w danym zdarzeniu.

Państwowa Komisja, kierując swoje uwagi do prokuratorów nadrzędnych, zwracała uwagę, że na organach procesowych ciąży obowiązek wydania jasnego i spójnego orzeczenia, pozbawionego nieścisłości czy jakichkolwiek wątpliwości merytorycznych.

³ M. Grzesik, *Funkcjonowanie art. 17 § 1 punkty 1–4 oraz art. 322 k.p.k. w praktyce prokuratorskiej*, „Prokuratura i Prawo” 2016, nr 3.

Prawidłowo przyjęta podstawa prawna umorzenia lub odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego ma również istotne znaczenie w kontekście przyznanego Państwowej Komisji uprawnienia do wszczynania i prowadzenia postępowań wyjaśniających w przedmiocie wpisu w Rejestrze, który stanowi część Rejestru Sprawców Przepędzeń na Tle Seksualnym. Zgodnie z przepisami Ustawy postępowanie wyjaśniające może być prowadzone wyłącznie w sprawach, w których doszło do przedawnienia karalności przestępstwa i jest to stwierdzone prawomocnym orzeczeniem organu procesowego.

Z praktyki Państwowej Komisji w zakresie monitorowania **postępowań sądowych** wynika, że także na tym etapie dochodziło do nieprawidłowości w obszarze praw małoletnich pokrzywdzonych i świadków. Najczęściej ujawniane błędy dotyczyły reprezentacji dzieci na czas procesu. W okresie sprawozdawczym wątpliwości Państwowej Komisji budziła także sprawność toczących się postępowań sądowych.

Analiza spraw indywidualnych wskazuje, że podobnie jak na etapie śledztw, również w postępowaniu sądowym występował problem z reprezentacją małoletnich w sprawach, w których oskarżonym/oskarżoną była osoba bliska dla rodzica. Tak się zazwyczaj działo, gdy oskarżonym był partner/ oskarżoną była partnerka rodzica lub inna osoba związana emocjonalnie z rodzicem i gdy pokrzywdzone dziecko reprezentował właśnie ten rodzic.

Zdaniem Państwowej Komisji w takich sytuacjach dochodziło do możliwego konfliktu interesów między pokrzywdzonym dzieckiem a rodzicem, który go reprezentował jako przedstawiciel ustawowy. Skutki takiego potencjalnego konfliktu Państwowa Komisja ujawniła w monitorowanej sprawie indywidualnej. Matka reprezentująca pokrzywdzone dziecko w przeszłości pozostawała w związku z oskarżonym. Już wobec tej okoliczności powinna być wyłączona od reprezentacji swojej córki. Organ procesowy nie dostrzegł jednak potrzeby ustanowienia małoletniej reprezentanta. Matka jako przedstawicielka ustawowa nie skorzystała z przysługującego jej prawa zgłoszenia się w roli oskarżycielki posiłkowej. To pozbawiło małoletnią statusu i praw strony w postępowaniu sądowym.

Państwowa Komisja zwróciła także uwagę, że nawet gdyby matka pokrzywdzonej chciała występować jako oskarżycielka posiłkowa, to i tak istniało ryzyko, że nie byłaby w stanie prawidłowo zadbać o interesy córki. Państwowa Komisja oceniła, że w ten sposób doszło do naruszenia praw małoletniej pokrzywdzonej. W tej sprawie, jak i w każdej, w której Państwowa Komisja podczas monitorowania stwierdziła jakiegokolwiek uchybienia, zwracała się do prezesów sądów, wskazując na potrzebę pilnego usunięcia dostrzeżonych nieprawidłowości.

Przedmiotem analizy monitorowanych postępowań sądowych była także sprawność postępowania. W przypadku braku czynności sądu Państwowa Komisja podejmowała interwencję u prezesa właściwego sądu, zwracając się o podjęcie przez niego działań w ramach sprawowanego wewnętrznego nadzoru administracyjnego.

Przykładowo, w konkretnej sprawie indywidualnej Państwowa Komisja dostrzegła, że po wniesieniu aktu oskarżenia, poza wyznaczeniem sędziego referenta wskazanego w drodze losowania, przez kilka miesięcy sąd nie podjął żadnych czynności. Na skutek interwencji podjętej przez Państwową Komisję sprawie nadano bieg i został wyznaczony termin rozprawy. Powyższy przykład nie był jednostkowy w 2024 roku. Podobne zastrzeżenia Państwowa Komisja zgłosiła w sprawie, w której przez blisko rok nie został wyznaczony żaden termin.

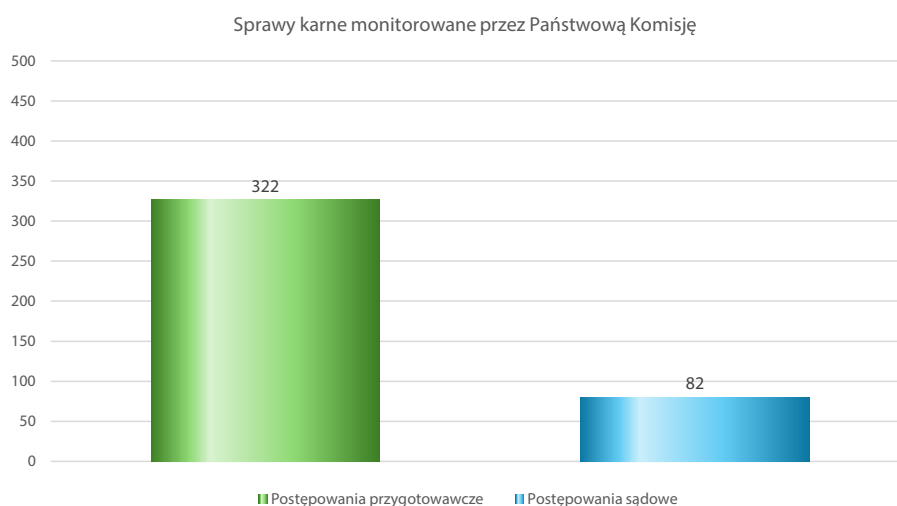
2. Monitorowanie postępowań karnych

Państwowa Komisja monitorowała czynności podejmowane w postępowaniach karnych, zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak i postępowania sądowego⁴. Prawo to jest w praktyce realizowane poprzez uprawnienie do wglądu w akta toczącego się postępowania, uzyskiwania informacji o jego przebiegu oraz terminach podjętych czynności.

Uprawnienie do monitorowania dotyczy wszystkich spraw, które pozostają w zainteresowaniu Państwowej Komisji, niezależnie od źródła informacji o danej sprawie.

Państwowa Komisja monitorowała ogółem **404** toczące się postępowania karne⁵, w tym **82** na etapie postępowania sądowego.

Pozostałe sprawy badane przez Państwową Komisję to sprawy prawomocnie zakończone.

Wykres 4. Sprawy karne monitorowane przez Państwową Komisję

a. Postępowania przygotowawcze

Państwowa Komisja ma prawo wglądu do akt postępowania przygotowawczego oraz uzyskiwania informacji o toczącym się postępowaniu przygotowawczym, w tym o terminach podjętych czynności (art. 24 ust. 1 i 2 Ustawy).

Zgodnie z tym uprawnieniem Państwowa Komisja w okresie sprawozdawczym monitorowała czynności podejmowane przez organy procesowe w toku prowadzonych postępowań przygotowawczych. Państwowa Komisja prowadziła także czynności monitorujące w sprawach, w których postępowanie przygotowawcze zostało wszczęte na skutek zawiadomienia przekazanego do właściwego prokuratora przez Państwową Komisję zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 22 Ustawy.

Po zakończeniu każdego monitorowanego śledztwa lub dochodzenia Państwowa Komisja występowała o udostępnienie akt danej sprawy celem przeprowadzenia analizy postępowania.

⁴ Art. 24 i art. 25 Ustawy.

⁵ Sprawy zgłoszone w 2024 r. oraz sprawy nadal prowadzone zarejestrowane przed 1 stycznia 2024 r.

Zgodnie z art. 24 ust. 3 Ustawy – w przypadku podejrzenia nieprawidłowości lub przewlekłości prowadzonego postępowania przygotowawczego Państwowa Komisja zawiadamia o tym organ sprawujący nadzór nad organem prowadzącym to postępowanie. W praktyce oznacza to zawiadomienie prokuratora nadrzędnego o stwierdzonych nieprawidłowościach, które w ocenie Państwowej Komisji powinny być zbadane w trybie nadzoru.

W sprawach, w których Państwowa Komisja sygnalizuje jakiegokolwiek uchybienia, prokuratorzy nadrzędni dokonują analizy akt spraw wskazanych przez Komisję. Następnie organ sprawujący nadzór nad organem prowadzącym postępowanie przygotowawcze zajmuje stanowisko i informuje o nim Państwową Komisję (art. 24 ust. 4 Ustawy).

Łącznie w **46** sprawach Państwowa Komisja wystąpiła do prokuratorów nadrzędných⁶, zawiadamiając ich o stwierdzonych przez siebie nieprawidłowościach.

W przypadku **30** z **46** wniosków Państwowa Komisja zwróciła się wprost o podjęcie na nowo zakończonych postępowań, a w **16** wskazała jedynie na nieprawidłowości, które w jej ocenie nie miały wpływu na końcową decyzję merytoryczną⁷. Natomiast w **4** sprawach Państwowa Komisja dodatkowo zwróciła się o objęcie toczącego się postępowania zwierzchnim nadzorem służbowym.

Dotychczas prokuratura udzieliła odpowiedzi w **41** sprawach, przy czym w **33** z nich zastrzeżenia i uwagi Państwowej Komisji zostały podzielone przez organ. W **23** sprawach postępowania zostały podjęte do dalszego prowadzenia, w **2** sprawach wdrożony został zwierzchni nadzór służbowy.

W **3** innych prokurator nadrzędny wydał wytyczne dla podległych prokuratorów w celu wyeliminowania podobnych nieprawidłowości w przyszłych postępowaniach. Między innymi wnioski Państwowej Komisji złożone w sprawie indywidualnej zostały uwzględnione w Wytycznych Prokuratora Generalnego nr 2/2024 z dnia 9 sierpnia 2024 r. w sprawie zasad postępowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Państwowa Komisja oczekuje na zajęcie pisemnego stanowiska w kolejnych sprawach.

Na etapie postępowania przygotowawczego Państwowej Komisji nie przysługują uprawnienia strony, którą w postępowaniu przygotowawczym są tylko pokrzywdzony i podejrzany. Państwowa Komisja, poza pewnymi wyjątkami, nie może na przykład zaskarżać decyzji kończących śledztwo lub dochodzenie. W zasadzie tylko w jednej sytuacji uprawnienie Państwowej Komisji do złożenia zażalenia jest bezdyskusyjne. Chodzi o sprawy, w których Komisja złożyła własne zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W zdecydowanej większości Państwowa Komisja, działając zgodnie z ustawowym obowiązkiem, jedynie przekazuje zawiadomienie, które otrzymała w sprawie przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego. W takich sytuacjach Państwowa Komisja inicjuje wprawdzie działania organów procesowych, jednak nie jest autorem zawiadomienia o przestępstwie. Praktyka pokazuje, że

⁶ Prokuratora nadrzędnego oraz Prokuratury Krajowej.

⁷ Ustanowienie reprezentanta dziecka dopiero na etapie wydania postanowienia o umorzeniu postępowania, błędna podstawa umorzenia postępowania lub odmowy jego wszczęcia.

w jednostkowych sprawach prokuratorzy wydają zarządzenie o doręczeniu Komisji odpisu postanowienia kończącego (odmowa lub umorzenie), traktując Państwową Komisję jako zawiadamiającego. W związku z wątpliwościami interpretacyjnymi co do statusu Państwowej Komisji, w 2024 roku w jednej sprawie Komisja, po otrzymaniu odpisu postanowienia o umorzeniu śledztwa, złożyła zażalenie na powyższą decyzję. Po rozpoznaniu środka zaskarżenia sąd uchylił postanowienie prokuratury w przedmiocie zakończenia postępowania i zdecydował o przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Co do meritum decyzja powyższa jest w pełni satysfakcjonująca, lecz nie wyjaśnia, czy praktyka przyjęta przez prokuraturę w tej konkretnej sprawie indywidualnej, a polegająca na doręczeniu Państwowej Komisji odpisu postanowienia kończącego, jest prawidłowa. W zdecydowanej większości spraw prokuratorzy prowadzący postępowania zainicjowane zgłoszeniami przekazanymi przez Państwową Komisję zarządzają jedynie o zawiadomieniu Komisji o fakcie zakończenia postępowania oraz podstawie tej decyzji. Tym samym uznają, że Państwowa Komisja nie jest podmiotem uprawnionym do zaskarżania decyzji końcowych na tym etapie postępowania karnego, o ile sama nie była zawiadamiającym.

b. Postępowania sądowe

W ramach monitorowania Państwowej Komisji przysługuje prawo wglądu do akt sądowych oraz uzyskiwania informacji o prowadzonym postępowaniu (art. 25 ust. 1 pkt 1 Ustawy).

Zgodnie z art. 24 ust. 5 Ustawy o wniesieniu do sądu aktu oskarżenia, wniosku w trybie art. 335⁸ albo art. 336⁹ ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks postępowania karnego* o przestępstwo, o którym mowa w art. 1 pkt 2¹⁰, prokurator, po uzyskaniu zgody pokrzywdzonego, zawiadamia Państwową Komisję. Ta regulacja pozwala Państwowej Komisji szybciej uzyskiwać wiedzę na temat spraw dotyczących przestępstw seksualnych wobec dzieci, które zostały skierowane do sądu. Po uzyskaniu wiedzy w powyższym trybie Państwowa Komisja może skorzystać z uprawnienia wynikającego z art. 25 Ustawy, tj. prawa do monitorowania postępowań na etapie sądowym, oraz ocenić, czy jest potrzebny udział Państwowej Komisji w danym postępowaniu.

W bieżącym okresie sprawozdawczym prokuratura zawiadomiła Państwową Komisję o **16** sprawach, których akta – po zakończeniu śledztwa – przekazała do właściwych sądów.

W ramach monitorowania Państwowa Komisja na bieżąco kieruje do właściwych sądów¹¹ wnioski o przekazanie informacji dotyczących stanu postępowania, terminów rozpraw, a także dowodów przeprowadzonych z urzędu lub na wniosek strony. Państwowa Komisja zwraca przy tym szczególną uwagę na kwestie dotyczące realizacji praw osób pokrzywdzonych i ich właściwej reprezentacji w procesie.

Czynności polegające na monitorowaniu Państwowa Komisja prowadzi do uprawomocnienia się orzeczenia w danej sprawie. Z kolei po zakończeniu etapu instancyjnego Komisja weryfikuje wydane wyroki, sprawdzając czy nie zachodzą przesłanki do skierowania wniosków do Prokuratora Generalnego o wniesienie nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

8 Wniosek o skazanie bez rozprawy.

9 Wniosek o warunkowe umorzenie postępowania.

10 Przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.

11 Patrz wykres 4.

3. Monitorowanie postępowań prowadzonych na podstawie ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich

W okresie sprawozdawczym Państwowa Komisja monitorowała, zgodnie z kompetencją, **12** postępowań prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o *wspieraniu i resocjalizacji nieletnich*¹². Wszystkie te postępowania dotyczyły czynów karalnych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności popełnionych przez osoby nieletnie wobec małoletnich poniżej 15 roku życia.

Państwowa Komisja nie ma uprawnienia do występowania na prawach strony w sprawach dotyczących nieletnich za wyjątkiem spraw przeciwko nieletniemu, który po ukończeniu 15 roku życia popełnia przestępstwo z art. 197 § 1, 1a, 3, 4 lub 5 k.k.

4. Udział na prawach oskarżyciela posiłkowego w sądowym procesie karnym

Państwowa Komisja ma uprawnienie do działania na prawach oskarżyciela posiłkowego. Może występować w tej roli na etapie postępowania przed sądem i tylko wówczas, gdy pokrzywdzony wyrazi na to zgodę. Wówczas Państwowa Komisja działa jako strona i aktywnie wspiera pokrzywdzonego. Dbając o jego dobro oraz prawa, czuwa, by proces odbywał się w trybie niejawnym z uwagi na charakter i okoliczności popełnionego przestępstwa.

Legitymację do udziału Państwowej Komisji w procesie karnym przyznaje art. 25 ust. 1 pkt 2 Ustawy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami oświadczenie o wstąpieniu Komisja może złożyć na każdym etapie postępowania przed sądem, aż do jego zakończenia w drugiej instancji. Pokrzywdzony może udzielić zgody na działania Państwowej Komisji w formie pisemnej lub ustnie do protokołu na rozprawie głównej¹³.

Realizując ustawowe uprawnienie¹⁴, Państwowa Komisja przystępuje do sprawy na prawach oskarżyciela posiłkowego, a nie w jego charakterze. Komisja ma więc szczególny status w postępowaniu, nie jest zatem *stricte* ani pokrzywdzonym, ani oskarżycielem posiłkowym w danej sprawie, lecz jedynie wykonuje prawa tego ostatniego. Nie występuje zatem w postępowaniu zamiast strony, ale niezależnie od niej.

Przesłanką działania Państwowej Komisji nie jest interes indywidualny (własny), ale interes publiczny, który polega na dążeniu do ochrony określonych wartości, którym szczególne znaczenie nadaje ustawodawca. W przypadku Komisji jest to godność osób pokrzywdzonych, które w chwili popełnienia czynów zabronionych skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności nie ukończyły lat 15. Ustawodawca uznał bowiem, że właśnie ta grupa podmiotów wymaga szczególnej ochrony.

Celem działania Państwowej Komisji na prawach oskarżyciela posiłkowego jest troska o właściwą realizację wszystkich praw pokrzywdzonego oraz o to, by rozstrzygnięcie wydane w sprawie było sprawiedliwe

12 Dz.U. z 2024 r. poz. 978.

13 Art. 25 ust. 2 i 3 Ustawy.

14 Art. 3 ust. 2 pkt 2.

i zgodne z prawem. Przesłanką nadrzędną udziału Państwowej Komisji w postępowaniu przed sądami karnymi jest więc potrzeba wsparcia osób pokrzywdzonych. Komisja stoi na straży ich praw, choć nie występuje w roli pełnomocnika.

O wstąpieniu do postępowania Komisja decyduje samodzielnie. Jednak tylko zgoda pokrzywdzonego upoważnia ją do złożenia formalnego oświadczenia o wstąpieniu do postępowania.

Państwowa Komisja stoi na stanowisku, że jej udział w postępowaniu jest niezależny od woli sądu i nie może on odmówić Komisji dopuszczenia do postępowania.

Wiedzę o sprawach przekazanych z aktami oskarżenia¹⁵ Państwowa Komisja pozyskuje zasadniczo z trzech źródeł: zgłoszeń indywidualnych, przekazów medialnych oraz informacji uzyskanych w trybie art. 24 ust. 5 Ustawy. Prokuratorzy, po uzyskaniu zgody pokrzywdzonego, zawiadamiają Państwową Komisję o skierowaniu sprawy do sądu. W ten sposób Komisja uzyskuje informacje o sprawach zakończonych przez prokuraturę i skierowanych do rozpoznania przez sąd. To pozwala na sprawną ocenę tego, czy w danym postępowaniu Państwowa Komisja powinna zgłosić udział na prawach oskarżyciela posiłkowego.

W 2024 roku Państwowa Komisja brała udział w **16** postępowaniach na prawach oskarżyciela posiłkowego.

Jako strona postępowania Państwowa Komisja posiada inicjatywę dowodową, prawo do zajmowania stanowiska procesowego a także zaskarżania orzeczeń wydanych przez sąd. Działając na prawach oskarżyciela posiłkowego Państwowa Komisja aktywnie uczestniczy w procesie, na bieżąco zapoznaje się z przeprowadzonymi dowodami, ocenia czy zostały zlecone wszystkie możliwe i potrzebne opinie biegłych specjalistów. Analizuje zasadność zgłoszenia nowych wniosków dowodowych, bierze udział w przesłuchaniach świadków i biegłych. Co do zasady Państwowa Komisja uczestniczy w każdej wyznaczonej przez sąd rozprawie.

W czasie całego postępowania Państwowa Komisja ze szczególną uważnością bada, czy przeprowadzone dowody są wystarczające do podjęcia prawidłowej oceny prawnokarnej czynu będącego przedmiotem rozpoznania. Jeśli w ocenie Państwowej Komisji na danym etapie postępowania należy uzupełnić materiał dowodowy, Komisja występuje z odpowiednią inicjatywą.

W 2024 roku, z uwagi na nowelizację przepisów ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, Państwowa Komisja kładła szczególny nacisk na kwestie związane z obowiązkowym badaniem przez biegłych ryzyka powrotu przez oskarżonego do ponownego popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.

Zgodnie z wolą ustawodawcy Państwowa Komisja składała wnioski¹⁶ o dopuszczenie dowodu z kompleksowej opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów oraz biegłego seksuologa. Celem opinii, o które wносиła Państwowa Komisja, była odpowiedź na pytania w poniższym zakresie:

1. Czy oskarżony przejawia zaburzenia seksualne, w szczególności zaburzenia preferencji seksualnych, a jeśli tak, to jakie to są zaburzenia i czy miały one wpływ na czyn oskarżonego?
2. Czy czyn zarzucany oskarżonemu mógł mieć charakter incydentalny, czy też zachodzi prawdopodobieństwo ponownego popełnienia przez oskarżonego przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę

¹⁵ Także wnioski w trybie art. 335 k.p.k. albo art. 336 k.p.k.

¹⁶ Na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

małoletniego, a jeżeli tak, to jakie działania winny być podjęte w celu zmniejszenia prawdopodobieństwa ponownego popełnienia przez oskarżonego tego rodzaju przestępstw?

3. Czy oskarżony powinien być poddany terapii lub innym indywidualnym oddziaływaniom (a jeśli tak, to jakim) w celu zapobieżenia popełnieniu przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego?

Zdaniem Państwowej Komisji niezwykle istotne jest rozpoznanie ryzyka stwarzanego przez sprawców przestępstw seksualnych, a także czynników związanych z powrotem do zachowań przestępczych. Ma to bowiem decydujące znaczenie dla identyfikacji odpowiednich i skutecznych form interwencji mających zmniejszyć ryzyko recydywy. Stwierdzenie występowania wskazanego ryzyka powinno być uwzględniane przez sąd na etapie wyrokowania. Tylko w ten sposób możliwe jest zastosowanie właściwych środków reakcji w stosunku do oskarżonego, czyli dających realną szansę na jego resocjalizację, a w rezultacie na ochronę małoletnich.

Po zamknięciu przewodu sądowego Państwowa Komisja przedstawia stanowisko końcowe, które zawiera wnioski odnośnie winy i kary proponowanej dla oskarżonego.

Po wydaniu wyroku Państwowa Komisja zapoznaje się z całością rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem i dokonuje oceny jego słuszności oraz zgodności z przepisami prawa materialnego i procesowego.

W sytuacji gdy Państwowa Komisja, po konsultacji z pokrzywdzonym, zakwestionuje całość bądź część wydanego orzeczenia, korzysta z przysługującego jej prawa do złożenia apelacji. Jeżeli natomiast postępowanie odwoławcze toczy się z inicjatywy innej strony, Komisja aktywnie w nim uczestniczy. Na tym etapie również zajmuje stanowisko co do wniosków składanych przez strony, a także stanowisko merytoryczne przed wydaniem wyroku przez sąd II instancji.

Biorąc pod uwagę ciężar gatunkowy tych czynów oraz traumę, jaką przestępstwa na tle seksualnym wywołują u pokrzywdzonych, Państwowa Komisja stoi na stanowisku, że wyroki w tych sprawach powinny być odpowiednio surowe. Kara pozbawienia wolności orzeczona z dobrodziejstwem warunkowego jej wykonania (kara w zawieszeniu) jest zdaniem Państwowej Komisji co do zasady zbyt łagodna w tego rodzaju sprawach. Przy ocenie zapadłego wyroku należy oczywiście wziąć pod uwagę wszystkie indywidualne okoliczności dotyczące zarówno samego czynu, jak i sprawcy, niemniej nie należy tracić z pola widzenia charakteru przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Ukaranie sprawcy jest przecież działaniem koniecznym, nie tylko represyjnym, ale przede wszystkim prewencyjnym.

Kara powinna realizować również jeden z najważniejszych celów procesu karnego, jakim jest naprawienie szkody wyrządzonej pokrzywdzonemu przestępstwem lub zadośćuczynienie za wyrządzoną mu krzywdę.

Zdaniem Państwowej Komisji w każdym przypadku skazania sprawcy za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej wobec małoletniego poniżej lat 15 orzeczenie obowiązku naprawienia szkody czy zadośćuczynienia za doznane krzywdy powinno być zasadą, niezależnie od tego, jaka kara lub środek karny wymierzono sprawcy przestępstwa. Dlatego też w każdej sprawie, w której Państwowa Komisja działa na prawach oskarżyciela posiłkowego, Komisja występowała z wnioskiem w tym przedmiocie. Wysokość

roszczenia w każdym przypadku jest konsultowana z pokrzywdzonym lub jego opiekunem prawnym. We wszystkich zakończonych wyrokiem skazującym postępowaniach sąd uwzględnił wnioski Państwowej Komisji o orzeczenie nawiązki lub zadośćuczynienia.

Aktywny udział Państwowej Komisji wpływa zarówno na przebieg postępowania, jak i jego wynik. Stanowi też praktyczną pomoc dla pokrzywdzonego. Z rozmów przeprowadzanych z osobami pokrzywdzonymi lub ich reprezentantami wynika, że sama obecność Państwowej Komisji w toczącym się postępowaniu ma dla nich walor istotnego wsparcia.

W 2024 roku¹⁷ spośród wszystkich 16 postępowań toczących się z udziałem Państwowej Komisji na prawach oskarżyciela posiłkowego 4 zostały prawomocnie zakończone. W 6 sprawach wydano wyroki w I instancji (nieprawomocne). Do rozpoznania przed sądem II instancji pozostaje 6 spraw.

5. Opiniowanie projektów aktów prawnych

W lutym 2024 roku Państwowa Komisja otrzymała do zaopiniowania poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – *Kodeks karny*¹⁸, zakładający między innymi wprowadzenie definicji „przestępstwa zgwałcenia” bazującej na zgodzie wyrażonej przez osoby uczestniczące w akcie seksualnym.

Państwowa Komisja co do zasady pozytywnie odniosła się do tej propozycji.

Zwróciła przy tym uwagę, że cechą charakterystyczną zgwałcenia jest doprowadzenie ofiary do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej wbrew jej woli przy użyciu przez sprawcę szczególnie nagannych środków w postaci przemocy, groźby bezprawnej lub podstępów. Warunkiem koniecznym dla przyjęcia tego przestępstwa jest sprzeciw, który musi być przez ofiarę wyraźnie zmanifestowany.

Zmiana definicji zgwałcenia może ułatwić ściganie tego przestępstwa, gdyż nie będzie już miało znaczenia, czy osoba pokrzywdzona stawiała opór wobec niechcianych przez nią zachowań seksualnych.

Wątpliwości Państwowej Komisji wzbudziła natomiast propozycja wprowadzenia w opisie czynu, że zgoda musi być „świadoma i dobrowolna”, skoro kwestie związane ze sposobem wyrażenia skutecznej zgody przez dysponenta dobrem prawnym w doktrynie prawa nie budzą większych wątpliwości. W związku z tym, zdaniem Państwowej Komisji, dodanie zaproponowanych przez projektodawców przymiotników było nieuzasadnione.

Państwowa Komisja zwróciła także uwagę, że przyjęcie proponowanej w projekcie zmiany w zakresie definicji „zgwałcenia” może naruszać strukturę przestępstw określonych w art. 197 k.k. (typy kwalifikowane) i art. 200 § 1 k.k. (wykorzystanie seksualne małoletniego).

Dodatkowo, z uwagi na wiek osoby pokrzywdzonej, przepis art. 197 § 4 k.k. (zgwałcenie małoletniego) zakłada wyższą ochronę niż przewidziana w art. 197 § 1 k.k. (typ podstawowy).

¹⁷ Stan na dzień 31 grudnia 2024 r.

¹⁸ Druk sejmowy nr 209.

W przypadku zaś gdy obcowanie płciowe lub inna czynność seksualna są realizowane bez użycia środków wymienionych w art. 197 § 1 k.k. (tj. przemocy, groźby bezprawnej lub podstęp), nawet za zgodą małoletniego poniżej lat 15, sprawca podlega odpowiedzialności z art. 200 § 1 k.k. Ustawodawca przyjął bowiem założenie o braku możliwości wyrażenia karnoprawnie skutecznej zgody w sferze życia seksualnego przez osobę, która nie ukończyła 15 roku życia. Artykuł 200 § 1 k.k. przewiduje zatem regułę, zgodnie z którą w każdym przypadku, gdy zachowanie polegające na obcowaniu płciowym z osobą poniżej 15 lat albo dopuszczaniu się innej czynności seksualnej lub doprowadzaniu do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania z osobą poniżej 15 lat, stanowi czyn zabroniony.

Państwowa Komisja podniosła, że w przypadku przyjęcia definicji zgwałcenia w brzmieniu zaproponowanym wówczas przez projektodawców, przepis art. 197 § 4 k.k. – bez stosownej nowelizacji – straciłby rację bytu. Nie jest przecież możliwe wyrażenie przez małoletniego poniżej lat 15 prawnie skutecznej „świadomej i dobrowolnej zgody” na udział w akcie seksualnym.

W sytuacji podniesienia zagrożenia karnego w typie podstawowym z art. 197 § 1 k.k. w brzmieniu zaproponowanym w projekcie doszłoby do wewnętrznej sprzeczności w przepisach dotyczących zgwałcenia, bowiem czyny w typie kwalifikowanym byłyby zagrożone niższą sankcją karną niż czyny w typie podstawowym.

Państwowa Komisja zwróciła także uwagę, że uczynienie z przestępstwa zgwałcenia zbrodni¹⁹ powinno prowadzić również do stosownej nowelizacji art. 200 § 1 k.k. i zaostrzenia sankcji karnej za seksualne wykorzystanie małoletniego. W chwili opiniowania oba te przestępstwa były zagrożone taką samą sankcją karną. Wówczas i nadal charakteryzują się równie wysokim stopniem społecznej szkodliwości.

W dniu 28 czerwca 2024 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił *ustawę o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*²⁰, która następnie została przesłana do rozpatrzenia przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej. Również na tym etapie, w lipcu 2024 roku, Państwowa Komisja przedstawiła opinię odnoszącą się do powyższych przepisów.

W pierwszej kolejności Państwowa Komisja odniosła się do art. 197 k.k., który został uchwalony przez Sejm w brzmieniu analogicznym do obowiązującego z rozszerzeniem pola kryminalizacji o znamię innego sposobu działania. Państwowa Komisja zwróciła przy tym uwagę na niedookreślony charakter powyższego znamienia, który w praktyce może budzić wątpliwości interpretacyjne.

Pozytywnie natomiast oceniła ewolucję projektu w kierunku ustalenia, że dla bytu przestępstwa zgwałcenia wystarczający jest brak zgody osoby pokrzywdzonej, nie zaś wyrażenie przez nią świadomej i dobrowolnej zgody. Taka regulacja zwiększa zakres ochrony pokrzywdzonych.

Państwowa Komisja zwróciła ponadto uwagę, że nie jest postawiona jasna granica pomiędzy innym sposobem wprowadzonym jako nowe znamię do definicji zgwałcenia z art. 197 § 1 k.k. a każdym sposobem wykorzystania seksualnego małoletniego z art. 200 § 1 k.k.

¹⁹ Art. 7 § 2 k.k.: Zbrodnią jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 albo karą surowszą.

²⁰ Druki sejmowy nr 247, druk senacki nr 109.

W przypadku małoletniego poniżej lat 15, gdy obcowanie płciowe lub inna czynność seksualna są realizowane bez użycia środków wymienionych w art. 197 § 1 k.k. (tj. przemocy, groźby bezprawnej lub podstęp), niezależnie od zgody małoletniego poniżej lat 15, sprawca podlega odpowiedzialności z art. 200 § 1 k.k. Tym samym, po wejściu w życie znowelizowanego art. 197 § 1 k.k., każdy stosunek z małoletnim poniżej 15 roku życia może zostać zakwalifikowany jako przestępstwo zgwałcenia w sytuacji, gdy organ procesowy uzna, że działanie sprawcy należy oceniać przez pryzmat nowego znamienia czyli „innego sposobu”.

Państwowa Komisja zgłaszała także uwagi do projektu nowej dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie *zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW*.

Państwowa Komisja w znacznym stopniu pozytywnie oceniła przedłożony przez Komisję Europejską projekt nowej dyrektywy. Stwierdziła, że jego ogólne założenia są zgodne z jej stanowiskiem i podkreśliła, że od początku swojej działalności wskazywała na konieczność zwiększenia ochrony dzieci przed przemocą seksualną. Zdaniem Państwowej Komisji ta potrzeba nie tylko usprawiedliwia, ale wręcz wymusza zaostrzenie sankcji karnych, szczególnie za najcięższe przypadki niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci. Państwowa Komisja popiera wszelkie rozwiązania prawne, które stanowią odpowiedź na współczesne wyzwania w obszarze ścigania przestępczości seksualnej wobec małoletnich. Jednym z problemów jest aktywność przestępcza w internecie. Cyberprzestrzeń nie ma granic, przestępcy mogą działać z dowolnego miejsca na świecie i jednocześnie wobec wielu pokrzywdzonych. W związku z tym Państwowa Komisja popiera wszelkie rozwiązania prawne stanowiące odpowiedź na problem tak zwanego łowienia dzieci w sieci. Z zadowoleniem przyjęła główny cel projektowanej dyrektywy, by zapewnić skuteczne ściganie wszelkich form niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych i ich wykorzystywania seksualnego, zwłaszcza przy użyciu nowych technologii.

Państwowa Komisja z zadowoleniem przyjęła także propozycje zmian w zakresie prowadzenia działań edukacyjno-prewencyjnych, które zresztą sama regularnie realizuje (kampanie informacyjne, projekty profilaktyczne, materiały edukacyjne, szkolenia i debaty naukowe).

Wśród istotnych propozycji zawartych w projekcie dyrektywy Państwowa Komisja wyróżniła pomysł wprowadzenia regulacji będącej odpowiedzią na seksturystykę do państw, w których czyn wobec dziecka nie jest uznawany za przestępstwo. Państwowa Komisja od początku działalności dostrzegała wagę problemu i optowała za wprowadzeniem zasady uniezależnienia ścigania przestępstwa seksualnego wobec małoletniego od tego, czy dany czyn jest karalny w miejscu jego popełnienia²¹.

Państwowa Komisja wskazała także na potrzebę ujednoczenia „wieku przyzwolenia”, tak aby każde dziecko było jednakowo chronione w Unii Europejskiej. Wiek przyzwolenia w poszczególnych krajach wciąż pozostaje bowiem różny. Ujednoczenie miałoby służyć, po pierwsze – usprawnieniu współpracy międzynarodowej, po drugie – usunięciu rozbieżności w powyższym zakresie. A to z kolei miałoby szczególnie znaczenie w sprawach dotyczących przestępstw podlegających jurysdykcji więcej niż jednego państwa członkowskiego.

Odnosząc się do projektu dyrektywy, Państwowa Komisja poparła również określenie minimalnych terminów przedawnienia umożliwiających pokrzywdzonym skuteczne dochodzenie sprawiedliwości. Obecnie istnieje duże zróżnicowanie okresów przedawnienia pomiędzy państwami członkowskimi, co powoduje, że osoby pokrzywdzone nie mają jednolitego dostępu do wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej.

²¹ Rekomendacja nr 1.

Państwowa Komisja przychyliła się do oceny, że osoby, które doświadczyły niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego, powinny otrzymać profesjonalne i specjalistyczne wsparcie zwłaszcza w trakcie postępowań karnych (na przykład w celu zapewnienia odpowiednich warunków przesłuchania). Równocześnie negatywnie oceniła brak rozwiązań (art. 22 dyrektywy), które zagwarantowałyby każdemu pokrzywdzonemu dziecku właściwą reprezentację jego interesów. Zdaniem Państwowej Komisji problem w tym zakresie jawi się dwuwymiarowo. Po pierwsze, gdy zachodzi konflikt interesów, w sytuacji gdy jedno z rodziców lub osoba mu bliska jest potencjalnym sprawcą, po drugie – gdy z uwagi na charakter przestępstwa seksualnego dobro małoletniego pokrzywdzonego wymaga zapewnienia mu pomocy profesjonalnego pełnomocnika (adwokata dziecka). Państwowa Komisja zauważyła, że projekt dyrektywy, przewidując specjalnego przedstawiciela dla dziecka będącego ofiarą, odnosi się wyłącznie do sytuacji, gdy osobie krzywdzącej przysługuje władza rodzicielska. Nie rozstrzyga natomiast, kto powinien reprezentować interesy dziecka wówczas, gdy sprawcą jest ktoś z kręgu osób bliskich rodziców i dziecka (partner, krewny, powinowaty). W obu opisanych przypadkach pokrzywdzonemu dziecku należy się profesjonalne wsparcie procesowe.

Ponadto Państwowa Komisja zarekomendowała wprowadzenie w nowej dyrektywie, tak jak w polskim ustawodawstwie, zasady priorytetowego traktowania postępowań karnych w sprawach dotyczących niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak i sądowego.

Z satysfakcją dostrzegła, że wiele zmian zaproponowanych w projekcie dyrektywy jest tożsamych z rekomendacjami zgłoszonymi już w 2021 roku przez Państwową Komisję w *Pierwszym Raporcie z działalności*.

6. Wnioski o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo wydanie lub zmianę innych aktów prawnych

Z procesem legislacyjnym związane jest jedno z zadań Państwowej Komisji, które polega na kierowaniu do właściwych organów wniosków, po pierwsze – o podjęcie inicjatywy ustawodawczej, po drugie – o wydanie lub zmianę innych aktów prawnych, których przedmiot pozostaje we właściwości Komisji.

Od początku swojej działalności Państwowa Komisja niezmiennie kładzie nacisk na kwestię prawidłowego zabezpieczenia praw małoletnich pokrzywdzonych. Jednym z najistotniejszych zagadnień w tym zakresie jest potrzeba zapewnienia każdemu dziecku pokrzywdzonemu przestępstwem o charakterze seksualnym należytej reprezentacji w postępowaniu karnym.

W ocenie Państwowej Komisji ta kwestia wymaga wprowadzenia nowych rozwiązań, które w sposób pełny zagwarantowałyby dziecku należyłą ochronę.

W wystąpieniu skierowanym do Ministra Sprawiedliwości Państwowa Komisja zwróciła uwagę na potrzebę wprowadzenia instytucji adwokata dziecka²², czyli pomocy zawodowego pełnomocnika dla każdego małoletniego pokrzywdzonego. Drugie poruszone przez Państwową Komisję zagadnienie dotyczyło reprezentacji pokrzywdzonego dziecka w sytuacji, gdy podejrzanym/oskarżonym jest osoba bliska dla jego rodzica.

²² Rekomendacja nr 5, *Pierwszy Raport Państwowej Komisji*.

W aktualnym stanie prawnym jedynie w sprawach, w których podejrzanym lub oskarżonym jest jedno z rodziców, pokrzywdzone dziecko obligatoryjnie reprezentowane jest przez kuratora (od 29 sierpnia 2023 roku – reprezentanta dziecka), którym powinien być ustanowiony adwokat lub radca prawny. W pozostałych zaś sprawach małoletni pokrzywdzony najczęściej reprezentowany jest przez rodziców albo osobę, pod której stałą pieczę pozostaje.

W 2023 roku²³ weszły w życie zmiany przepisów *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*, które nie doprowadziły do stworzenia nowych, odmiennych od dotychczasowych, zasad reprezentacji małoletniego w postępowaniu karnym. Zachowane zostały dotychczasowe przesłanki powołania reprezentanta dziecka. W sytuacji gdy dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską, a podejrzanym (oskarżonym) o popełnienie przestępstwa jest jedno z rodziców, żadne z nich nie może reprezentować małoletniego (wyłączenie reprezentacji ustawowej).

Zdaniem Państwowej Komisji ograniczenie profesjonalnej pomocy wyłącznie dla małoletnich pokrzywdzonych przestępstwami popełnionymi przez rodziców jest nieuzasadnione i jest przejawem nierównego traktowania innych pokrzywdzonych dzieci.

W każdej sprawie karnej, w której istnieje lub może istnieć konflikt między interesem dziecka a interesem rodziców lub innych zaangażowanych osób (członka rodziny, osoby bliskiej), małoletni pokrzywdzony powinien być reprezentowany przez reprezentanta dziecka.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że reprezentacja dziecka przez rodzica musi być wyłączona również wtedy, gdy nie jest wyłączona *ex lege* (na podstawie art. 98 § 2 k.r.o.), ale przemawia za tym dobro dziecka. W oparciu o tą zasadę konieczna jest ocena, czy rodzice mogą reprezentować dziecko, czy też z uwagi na możliwość kolizji ich interesów taka reprezentacja jest wyłączona.

Z analizowanych przez Państwową Komisję postępowań karnych wynika, że powyższy pogląd nie zawsze jest oczywisty dla organów prowadzących postępowanie przygotowawcze oraz dla sądów, które prowadzą sprawy karne. Brak jednoznacznego uregulowania w ustawie podstaw prawnych do ustanowienia reprezentanta dziecka niejednokrotnie prowadzi do tego, że małoletni pokrzywdzeni nie są właściwie reprezentowani w toku procesu karnego.

Kierując się powyższym, Państwowa Komisja zwróciła się do Ministra Sprawiedliwości o zainicjowanie odpowiednich zmian legislacyjnych dotyczących reprezentacji małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym²⁴.

W kolejnym wystąpieniu Państwowa Komisja zwróciła się o podjęcie inicjatywy ustawodawczej przez Ministra Sprawiedliwości w zakresie uzupełnienia przepisów *Kodeksu postępowania karnego* o zasadę bezwzględnego powoływania opinii biegłych specjalistów odnośnie możliwości wykonania powtórnych czynności z udziałem dziecka²⁵.

Zgodnie z art. 185a § 1 k.p.k. w sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy albo groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXIII, XXV i XXVI k.k. pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, przesłuchuje się w charakterze świadka tylko wówczas, gdy jego zeznania mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, i tylko raz, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego.

²³ Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz.U. z 2023 r. poz. 1606.

²⁴ DPI.071.1.2024.MK.

²⁵ DPI.071.3.2024.MK.

Wskazuje się, że przepis art. 185a k.p.k. ma charakter gwarancyjny. Chroni małoletniego pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, przed tak zwaną wtórną wiktymizacją, a więc zagrożeniem dla stanu psychiki pokrzywdzonego z uwagi na powtórne przeżywanie trudnych doświadczeń przed organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości²⁶.

Przesłuchanie małoletniego powinno nastąpić tylko raz. Zasada przyjęta w art. 185a § 1 k.p.k. nie ma jednak charakteru bezwzględny. Dopuszczalne jest bowiem powtórzenie czynności z udziałem pokrzywdzonego dziecka w dwóch przypadkach. Pierwszy z nich dotyczy nowych istotnych okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania. Drugi zaś gwarancji procesowych oskarżonego, który nie miał obrońcy przy pierwszym przesłuchaniu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że ponowne przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 185a § 1 k.p.k., jest dopuszczalne wyłącznie pod warunkiem, że czynność ta jest możliwa nie tylko z uwagi na aktualny stan zdrowia pokrzywdzonego, ale również przy założeniu, że nie wywrze realnie negatywnego wpływu na jego psychikę²⁷.

W ocenie Państwowej Komisji powyższa zasada powinna zostać wprost wyartykułowana w przepisach *Kodeksu postępowania karnego*. W każdej sprawie karnej dotyczącej przestępstw przeciwko wolności seksualnej należy bowiem obligatoryjnie zbadać kwestię potencjalnego wpływu ponownego przesłuchania na stan psychiki małoletniego pokrzywdzonego. W przypadku ustalenia, że powtórna czynność procesowa z udziałem dziecka może narazić jego psychikę na dodatkową traumę, należy – zdaniem Państwowej Komisji – bezwzględnie odstąpić od tej czynności. Waga problemu wymaga więc precyzyjnej oceny biegłych specjalistów, którzy wypowiedzą się na temat stanu zdrowia psychicznego małoletniego pokrzywdzonego i ocenią ryzyko jego pogorszenia na skutek ewentualnego ponownego przesłuchania.

Państwowa Komisja już w swoim *Pierwszym Raporcie z działalności*²⁸ rekomendowała wprowadzenie do procedury karnej obligatoryjnej opinii biegłych dotyczącej możliwości wykonania powtórnych czynności z udziałem małoletniego²⁹.

Trzecie wystąpienie dotyczyło praktyki stosowania środków karnych wobec oskarżonych³⁰. Państwowa Komisja, analizując akta postępowań karnych w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności popełnione na szkodę małoletniego poniżej lat 15, zwróciła uwagę na powtarzające się uchybienia i nieprawidłowości, przede wszystkim dotyczące braku orzekania przez sądy obligatoryjnego środka karnego, o którym mowa w art. 41 § 1a k.k. – „w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego”.

Tylko w 2024 roku, z powodu naruszenia wskazanego przepisu, Państwowa Komisja skierowała do Prokuratora Generalnego **30** wniosków o wniesienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia. We wszystkich

26 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2012 r., III KK 244/11, OSNKW 2012/6/68; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., V KK 216/08, LEX nr 498141.

27 Patrz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2024 r., I KZP 6/23, OSNK 20245/25; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2020 r., V KK 80/19, LEX nr 3123173.

28 <https://pkdp.gov.pl/baza-wiedzy/raporty-komisji/>

29 Rekomendacja nr 10.

30 DPI.071.4.2024.AP

tych sprawach uprawnienie się wadliwych orzeczeń nastąpiło w I instancji, co oznacza, że oskarżyciel publiczny nie wniósł środka odwoławczego od wydanego wadliwie wyroku. Na tej podstawie można ocenić, że prokuratorzy mało wnikliwie przeanalizowali wydane przez sądy wyroki.

Ponadto duża część wniosków o wniesienie kasacji dotyczyła wyroków wydanych przy wykorzystaniu instytucji przewidzianych w art. 335 k.p.k.³¹ oraz art. 387 k.p.k.³² W ocenie Państwowej Komisji organy procesowe nie dokonały sprawdzenia dopuszczalności wyżej wymienionych wniosków, w szczególności czy zaproponowane w nich kary i inne środki prawnej reakcji odpowiadają sankcjom przewidzianym przez prawo karne materialne.

Państwowa Komisja podkreśliła, że prokuratorzy jako oskarżyciele stojący na straży praworządności powinni ze szczególną uwagą i wnikliwością dbać o prawidłowość wyroków funkcjonujących w obrocie prawnym, zwłaszcza w zakresie środków chroniących małoletnich.

Postępowania dotyczące przestępstw przeciwko wolności seksualnej, w których pokrzywdzonym jest dziecko, stanowią niewątpliwie szczególną kategorię spraw. Orzekane w nich kary powinny być nie tylko zgodne z prawem, ale powinny również spełniać istotną funkcję prewencyjną i wychowawczą. Każdemu sprawcy, który dopuścił się seksualnego wykorzystania dziecka, należy uniemożliwić, przez określony czas lub dożywotnio, podejmowanie jakiegokolwiek działalności na rzecz małoletnich.

Z wyżej wskazanych powodów Państwowa Komisja zwróciła się do Prokuratora Generalnego o rozważenie skierowania do podległych prokuratorów wytycznych celem wyeliminowania wskazanych nieprawidłowości.

W odpowiedzi Prokuratura Krajowa poinformowała, że podzieliła uwagi zawarte w wystąpieniu Państwowej Komisji i że skierowano zalecenia obligujące wszystkich prokuratorów do przestrzegania regulacji prawnych w zakresie stosowania obligatoryjnych środków karnych, o których mowa w piśmie Państwowej Komisji, zarówno na etapie formułowania wniosków o skazanie w trybie konsensualnym, jak i oceny prawomocnych wyroków.

W 2024 roku Państwowa Komisja wystąpiła również do Ministra Sprawiedliwości³³ w sprawie dotyczącej jednego z najważniejszych uprawnień Komisji, to znaczy prawa do uczestniczenia w postępowaniu sądowym na prawach oskarżyciela posiłkowego³⁴.

Zgodnie z przepisami złożenie przez Państwową Komisję oświadczenia o wstąpieniu do postępowania na prawach oskarżyciela posiłkowego wymaga pisemnej zgody pokrzywdzonego.

Mając na uwadze charakter omawianego uprawnienia, a także warunek zgody, Państwowa Komisja zwróciła się o wpisanie do wzoru *pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym*³⁵ zapisu o prawie do skorzystania przez pokrzywdzonych z takiego wsparcia na etapie postępowania sądowego.

Państwowa Komisja już w 2022 roku sygnalizowała³⁶, że w treści pouczenia dla pokrzywdzonych brakuje informacji o tym, że w sprawach o przestępstwa na tle seksualnym wobec małoletnich poniżej lat 15 pokrzywdzony ma prawo do

31 Skazanie bez rozprawy.

32 Dobrowolne poddanie się karze.

33 DPI.071.2.2024.MK

34 Art. 25 ust. 1 pkt 2 Ustawy.

35 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz.U. poz. 1658).

36 Rekomendacja 13B.

pomocy ze strony Państwowej Komisji, która może wstąpić do postępowania przed sądem na prawach oskarżyciela posiłkowego.

Głównym celem, dla którego wprowadzono instytucję udziału Państwowej Komisji w postępowaniu sądowym na prawach oskarżyciela posiłkowego, jest interwencja i wspieranie osób pokrzywdzonych w postępowaniach prowadzonych przed organami państwa (art. 3 ust. 2 pkt 2 Ustawy). Dlatego też nowy wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym powinien zawierać informację dotyczącą możliwości zgłaszania się do Państwowej Komisji w celu uzyskania wsparcia na etapie postępowania sądowego.

7. Wnioski dotyczące nadzwyczajnych środków zaskarżenia

Zgodnie z Ustawą Państwowa Komisja może kierować do Prokuratora Generalnego wnioski o wniesienie kasacji albo skargi nadzwyczajnej od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w zakresie przestępstw skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności małoletnich poniżej lat 15³⁷. Środki te nie stanowią trzeciej instancji rozpoznawania spraw karnych, lecz są nadzwyczajnymi środkami odwoławczymi, które służą eliminowaniu z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami prawnymi.

Kasacja służy eliminowaniu z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych tak zwanymi bezwzględными przyczynami odwoławczymi albo innymi rażącymi uchybieniami, przy czym konieczne jest wykazanie, że te rażące uchybienia mogły mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Podkreślić należy, że nie każde uchybienie prawa (o ile nie jest bezwzględną przyczyną odwoławczą) kwalifikuje się do uznania za skuteczną podstawę kasacji. Przede wszystkim musi być ono „rażące”, a więc jaskrawe, rzucające się w oczy, oczywiste, a przy tym takie, że mogło mieć wpływ – i to nie jakikolwiek, ale istotny – na treść zaskarżonego orzeczenia³⁸.

Celem skargi nadzwyczajnej natomiast jest zapewnienie możliwości wyeliminowania z obrotu prawnego orzeczeń w sposób oczywisty wadliwych, które nie powinny zapaść w demokratycznym państwie prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej: naruszających prawa i wolności człowieka i obywatela określone w *Konstytucji RP*, rażąco naruszających inne niż *Konstytucja* przepisy prawa lub opierających się na istotnych ustaleniach faktycznych oczywiście sprzecznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym³⁹.

Możliwość wniesienia skutecznej skargi nadzwyczajnej lub kasacji jest czasowo ograniczona. Niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Skargę nadzwyczajną wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna – w terminie roku od dnia ich

37 Art. 3 ust. 2 pkt 4.

38 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2010 r., IV KK 33/10, OSNwSK 2010, nr 1, poz. 547.

39 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2023 r., II NSNc 28/23, LEX nr 3512736.

rozpoznania. Niedopuszczalne jest uwzględnienie skargi nadzwyczajnej na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna – po upływie 6 miesięcy od dnia jej rozpoznania.

Wszystkie prawomocnie zakończone sprawy, które pozostają w zainteresowaniu Państwowej Komisji, zgłoszone jak i podjęte z urzędu, podlegają analizie pod kątem zasadności skierowania wniosku o wniesienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Łącznie od 2021 roku Państwowa Komisja skierowała do Prokuratora Generalnego **59** wniosków o wniesienie nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

W 2024 roku Państwowa Komisja z urzędu skierowała do Prokuratora Generalnego **32** wnioski o wniesienie kasacji od prawomocnego wyroku kończącego postępowanie. W tym okresie do Państwowej Komisji wpłynął jeden indywidualny wniosek dotyczący zainicjowania postępowania kasacyjnego. Dotyczył on sprawy zakończonej wyrokiem uniewinniającym, który został następnie utrzymany przez sąd odwoławczy. Po wnikliwej analizie akt tej sprawy Państwowa Komisja nie znalazła podstaw do wystąpienia do Prokuratora Generalnego.

Prawomocne wyroki badane przez Państwową Komisję nierzadko obarczone były więcej niż jednym uchybieniem, co w konsekwencji oznacza, że wskazana poniżej liczba wniosków o wniesienie kasacji nie jest tożsama z liczbą zarzutów. Wniesione przez Państwową Komisję wnioski obejmowały następujące zarzuty:

- **zaniechania orzeczenia obligatoryjnego środka karnego, o którym mowa w art. 41 § 1a k.k. (od dnia 1 października 2023 roku – art. 41 § 1a pkt 2 k.k.) w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio;**

Aż w 30 sprawach skierowanych do Prokuratora Generalnego doszło do naruszenia art. 41 § 1a zdanie 2 k.k. (od dnia 1 października 2023 roku – art. 41 § 1a pkt 2 k.k.). Sprawcy nie zostali bowiem wyłączeni z możliwości podjęcia szeroko pojętej działalności, w której mieliby nieograniczony kontakt z dziećmi, mimo że zostali uznani za winnych popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej na szkodę osoby małoletniej.

Powyższy przepis opiera się na założeniu, że przestępstwa, za które można orzec wskazany środek karny, odznaczają się na tyle wysokim stopniem społecznej szkodliwości czynu, że konieczne jest wyłączenie w stosunku do sprawcy możliwości podejmowania określonej aktywności zawodowej lub społecznej. Celem tego środka karnego jest ochrona przed kontynuowaniem działalności przestępczej przez osoby, które z pobudek seksualnych dopuszczają się groźnych przestępstw.

- **zaniechania orzeczenia obligatoryjnego środka karnego, o którym mowa w art. 43a k.k., w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;**

W pięciu sprawach doszło do naruszenia art. 43a § 3 k.k. poprzez brak orzeczenia wskazanego wyżej świadczenia pieniężnego. Ten środek karny jest orzekany w przypadku skazania między innymi za przestępstwa z art. 200a § 1 lub 2, art. 200b, art. 202 § 3, 4, 4a lub 4b k.k. Górna granica świadczenia wynosi 60 000 zł.

W sprawach objętych wyżej wymienionymi wnioskami Państwowej Komisji oskarżeni zostali skazani za przestępstwa z art. 202 § 4a k.k. Orzeczenie świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej było w tym przypadku obligatoryjne. *Kodeks karny* w tych sprawach nie przewiduje bowiem żadnego wyjątku.

Ponadto, na skutek braku orzeczenia opisywanego środka karnego, skazani nie ponieśli wszystkich konsekwencji prawnych swojego zachowania.

- **zaniechania wyznaczenia dla małoletniego pokrzywdzonego kuratora (od dnia 29 sierpnia 2023 roku – reprezentanta dziecka) w sytuacji, gdy sprawcą przestępstwa była osoba bliska dla przedstawiciela ustawowego dziecka;**

W 2024 roku jeden wniosek Państwowej Komisji o wniesienie kasacji dotyczył wspomnianego naruszenia uprawnień procesowych pokrzywdzonego.

W judykaturze wspartej poglądami doktryny utrwalone zostało stanowisko, że rodzic małoletniego nie może, działając w charakterze przedstawiciela ustawowego, wykonywać praw tego małoletniego jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, w tym także w postępowaniu z oskarżenia prywatnego, jeżeli oskarżonym (osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa na szkodę dziecka) jest drugi z rodziców⁴⁰. W praktyce problem ujawnia się również w sprawach, w których sprawcą jest osoba bliska dla jednego z rodziców. Wprawdzie przepisy nie stanowią wprost o obowiązku ustanowienia reprezentanta dla dziecka w takiej sytuacji, jednak w uchwale z dnia 9 października 2020 r.⁴¹ Sąd Najwyższy wskazał, że reprezentacja dziecka przez rodzica musi być wyłączona również wtedy, gdy nie jest wyłączona *ex lege* (na podstawie art. 98 § 2 k.r.o.), ale przemawia za tym dobro dziecka. W oparciu o zasadę dobra dziecka, stosowaną jako klauzula generalna, uzasadnione jest twierdzenie, że w każdej sprawie, w której sprawcą jest osoba bliska dla rodzica, bezwzględnie należy dokonać oceny, czy nie występuje kolizja interesów rodzica i pokrzywdzonego dziecka. Tym samym, czy rodzic może reprezentować dziecko w postępowaniu karnym jako jego przedstawiciel ustawowy.

- **wymierzenia oskarżonemu kary pozbawienia wolności poniżej dolnego ustawowego zagrożenia.**

W trzech sprawach skierowanych przez Państwową Komisję do Prokuratora Generalnego doszło do naruszenia art. 57b k.k., zgodnie z którym, skazując za przestępstwo określone w art. 12 § 1 k.k., sąd wymierza karę przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia do podwójnej wysokości górnej granicy ustawowego zagrożenia. Powyższy przepis zaostrza każdy wymiar kary, niezależnie od tego, jaka kara jest przewidziana za dany typ przestępstwa. Sąd w obliczu ustalenia, że sprawca popełnił przestępstwo ciągłe, jest obowiązany wymierzyć karę powyżej dolnej granicy (a więc co najmniej o jedną jednostkę wymiaru) i nie jest władny zejść poniżej tego progu.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wymierzenie kary poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, przy jednoczesnym niezastosowaniu instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary, jest rażącym naruszeniem prawa karnego materialnego, które miało oczywisty wpływ na zapadły wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze⁴².

Ostatecznie – na wniosek Państwowej Komisji – Prokurator Generalny wniósł 31 kasacji.

Prokurator Generalny odstąpił od wywiedzenia kasacji w przypadku jednego wniosku, uznając, po przeanalizowaniu okoliczności indywidualnych tej konkretnej sprawy, że wskazywana przez Państwową Komisję obraza przepisów nie ma oczywistego charakteru.

40 Patrz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2010 r., I KZP 10/10, OSNKW 2010/10/84; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2015 r., I KZP 8/15, OSNKW 2015/12/100.

41 III CZP 91/19, OSNC 2021/6/39.

42 Patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009 r., IV KK 118/09, LEX nr 608258; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2023 r., I KK 142/23, LEX nr 3571836.

Sąd Najwyższy uwzględnił 29 kasacji wniesionych na wniosek Państwowej Komisji. 2 sprawy oczekują na wyznaczenie terminu rozprawy⁴³.

W omawianym okresie sprawozdawczym Państwowa Komisja nie skierowała wniosków o wniesienie skargi nadzwyczajnej. Nie wpłynął także żaden wniosek w tym zakresie od osób indywidualnych.

8. Wysłuchania w Urzędzie Państwowej Komisji

Państwowa Komisja – realizując jedno z ustawowych zadań dotyczące przyjmowania i przekazywania zgłoszeń o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 lub przestępstwa niezawiadomienia⁴⁴ – umożliwia indywidualne (osobiste) spotkania w siedzibie Komisji.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 Ustawy każdy może zgłosić Komisji podejrzenie popełnienia takiego przestępstwa w formie pisemnej, ustnej, a także za pomocą komunikacji elektronicznej. Najczęściej zawiadomienia dotyczące spraw indywidualnych wpływają do Państwowej Komisji pocztą tradycyjną lub elektroniczną. Zdarzają się jednak sytuacje, gdy pokrzywdzeni bądź osoby zainteresowane składają wniosek o umożliwienie osobistego omówienia sprawy lub Państwowa Komisja po zapoznaniu się z treścią nadesłanej korespondencji występuje z inicjatywą zaproszenia zgłaszającego na wysłuchanie. W trakcie takiego spotkania z udziałem członków Państwowej Komisji zgłaszający przedstawia sprawę i uzyskuje wszechstronną informację na temat działań, które Państwowa Komisja może podjąć i jest do tego zobowiązana.

W zależności od zakresu problemu zgłaszanego podczas wysłuchania kończy się ono przyjęciem pisemnego zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wykorzystania seksualnego małoletniego poniżej lat 15 lub przestępstwa niezawiadomienia, wnioskiem o monitorowanie postępowania karnego lub wnioskiem o zbadanie sprawy prawomocnie zakończonej.

W 2024 roku Państwowa Komisja odbyła **46** indywidualnych spotkań z pokrzywdzonymi, ich przedstawicielami ustawowymi lub innymi osobami zainteresowanymi.

W zdecydowanej większości przedmiotem wysłuchań były zdarzenia, których okoliczności wskazywały na podejrzenie wykorzystania seksualnego dziecka⁴⁵. Niektóre sprawy po raz pierwszy zostały zgłoszone Państwowej Komisji, inne natomiast dotyczyły spraw zgłoszonych uprzednio organom ścigania, czyli takich, w których w czasie wysłuchania toczyło się już postępowanie karne.

Podczas wysłuchań zgłaszane były również wnioski o zbadanie, czy poprawnie zostały wydane decyzje merytoryczne w postępowaniach już zakończonych.

W toku jednego wysłuchania zgłoszono możliwość popełnienia przestępstwa niezawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wykorzystania seksualnego małoletniego poniżej lat 15.

Dziewięć spraw zgłoszonych podczas wysłuchań dotyczyło czynów, które – z uwagi na upływ czasu – uległy przedawnieniu. Członkowie Państwowej Komisji nie uczestniczą w wysłuchaniach w tej kategorii spraw ze względu na dbałość

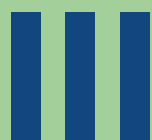
⁴³ Stan na 31 grudnia 2024 r.

⁴⁴ Art. 240 k.k.

⁴⁵ Przestępstwa z rozdziału XXV k.k.

o zachowanie obiektywizmu w sprawie, w której może zostać wszczęte postępowanie wyjaśniające i Państwowa Komisja będzie rozstrzygała o ewentualnym wpisie sprawcy do Rejestru Sprawców Prześstępstw na Tle Seksualnym.

DZIAŁANIA DEPARTAMENTU EDUKACJI I PREWENCJI

1. Prowadzenie działań edukacyjnych i prewencyjnych w zakresie ochrony dzieci przed 15 rokiem życia przed przemocą seksualną

a. Wystąpienia na konferencjach, sympozjach i podczas innych inicjatyw

III Kongres Psychologiczno-Pedagogiczny MOW w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym „Promyk” im. Unii Europejskiej w Goniądzu

Kongres odbył się w dniach 22–24 kwietnia 2024 roku. Jego celem była wymiana doświadczeń, prezentacja dobrych praktyk oraz omówienie kluczowych problemów funkcjonowania placówek resocjalizacyjnych dla młodzieży. W wydarzeniu uczestniczyli psychologowie, pedagodzy i terapeuci z większości ośrodków resocjalizacyjnych w Polsce. Kongres wspiera integrację środowiska zajmującego się resocjalizacją młodzieży, a przede wszystkim przyczynia się do poprawy jakości i efektywności pracy tych placówek.

Komisję podczas Kongresu reprezentowały Karolina Bućko oraz Justyna Kotowska. Obecne były również przedstawicielki Urzędu Państwowej Komisji: Weronika Jakubowska – dyrektor Departamentu ds. Edukacji i Prewencji oraz pracownice Departamentu ds. Edukacji i Prewencji – Elżbieta Szadura-Urbańska i Joanna Napieraj.

Komisja objęła Kongres swoim patronatem. Przewodnicząca Komisji otworzyła wydarzenie uroczystym wykładem. Komisja wsparła realizację Kongresu, zapewniając kadrę do realizacji dwóch warsztatów:

- *Problematyka zdrowia psychicznego młodzieży – jak pracować z wychowankiem z zaburzeniami*, prowadzonego przez dr Annę Rahnamę i terapeutkę Beatę Ciejkę,
- *Fonoholizm i higiena cyfrowa – jak zapobiegać e-uzależnieniom* oraz wykładu dr Anny Rahnamy pt. *Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży*.

Wydarzenie to umożliwiło podzielenie się wiedzą i doświadczeniami, a także podkreśliło istotę interdyscyplinarnego podejścia do pracy z młodzieżą wymagającą wsparcia resocjalizacyjnego.

VIII Międzynarodowy Kongres Psychiatrii Sądowej w Łodzi

W dniach 24–25 maja 2024 roku odbył się VIII Międzynarodowy Kongres Psychiatrii Sądowej w Łodzi. Tematyka konferencji obejmowała środki zabezpieczające, zagadnienia poczytalności, przestępstwa przeciwko wolności seksualnej, farmakoterapię oraz inne metody oddziaływań terapeutycznych. W wydarzeniu uczestniczyli sędziowie, prokuratorzy, adwokaci, psychiatry, psycholodzy i seksuolodzy, co umożliwiło interdyscyplinarne spojrzenie na złożone problemy z obszaru psychiatrii sądowej.

Państwową Komisję reprezentowali Błażej Kmiecik oraz Justyna Kotowska, którzy zaprezentowali wyniki raportu Państwowej Komisji ***Ile kosztuje cierpienie dziecka wykorzystanego seksualnie***. Prezentacja spotkała się z dużym zainteresowaniem ze strony specjalistów, szczególnie w kontekście roli opinii biegłych psychiatrów i psychologów. Wskazano również na pilne potrzeby związane z ochroną dzieci poniżej 15 roku życia przed przemocą seksualną.

Podczas kongresu wręczono Nagrody Aureliusza w kategoriach: postać, publikacja oraz prawa pacjenta. W dziedzinie ochrony praw pacjenta nagrodę otrzymał prof. Błażej Kmiecik za dotychczasowy wkład w rozwój i obronę praw pacjentów.

Wojewódzka konferencja edukacyjna „Otwórz oczy - standardy ochrony małych dzieci” w Bydgoszczy

Dnia 4 czerwca 2024 roku w Bydgoszczy odbyła się wojewódzka konferencja edukacyjna pod hasłem „**Otwórz oczy – standardy ochrony małych dzieci**”. W wydarzeniu uczestniczyli dyrektorzy, nauczyciele oraz specjaliści ze szkół i placówek oświatowych regionu.

Konferencję, która odbyła się w Urzędzie Wojewódzkim, zorganizowało **Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy** we współpracy z **Kujawsko-Pomorskimi Centrami Edukacji Nauczycieli** oraz **Miejskim Ośrodkiem Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy**.

Głównym celem konferencji było zwiększenie świadomości nauczycieli na temat ochrony dzieci oraz dostarczenie przedszkolom, szkołom, placówkom pozaszkolnym i wychowawczym, a także instytucjom kształcenia specjalnego materiałów wspierających pracę pedagogiczną w tym zakresie.

Państwową Komisję reprezentowała **Hanna Elżanowska**, która w swojej prelekcji omówiła zagadnienie krzywdzenia dzieci, sposoby jego rozpoznawania oraz konsekwencje dla rozwoju fizycznego, emocjonalnego, poznawczego i społecznego najmłodszych.

XV Kongres Kadry Zarządzającej Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych w Goniądzu

Dnia 18 września 2024 roku przewodnicząca Państwowej Komisji, Karolina Bućko, wraz z pracownikami urzędu Elżbietą Szadurą-Urbańską i Joanną Napieraj uczestniczyła w XV Kongresie Kadry Zarządzającej Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych. Wydarzenie, zorganizowane przez Sławomira Moczydłowskiego, dyrektora Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego „Promyk” im. Unii Europejskiej w Goniądzu, odbyło się w dniach 17–19 września 2024 roku i zgromadziło około stu dyrektorów młodzieżowych ośrodków wychowawczych z całej Polski.

Podczas Kongresu Karolina Bućko wygłosiła wykład dotyczący tzw. ustawy Kamilkowej, omawiając jej interpretację prawną i konsekwencje dla placówek resocjalizacyjnych. Prelekcja odbyła się przy pełnej sali i wzbudziła duże zainteresowanie, co potwierdziły liczne pytania zadawane przez uczestników po jej zakończeniu.

Po wykładzie przedstawicielki Departamentu Edukacji i Prewencji poprowadziły półtoragodzinne spotkanie, w trakcie którego omówiono konstrukcję dokumentu standardów ochrony dziecka w kontekście przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małych dzieci. Duże zainteresowanie spotkaniem utwierdziło wszystkich w przekonaniu o potrzebie dalszej współpracy w zakresie ochrony dzieci w placówkach resocjalizacyjnych.

XXI Ogólnopolska Konferencja „Dzieciństwo bez przemocy” Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę

Podczas drugiego dnia Konferencji, 29 października 2024 roku, zastępca przewodniczącej Państwowej Komisji, Justyna Kotowska, wygłosiła wykład pt. *Ile kosztuje cierpienie dziecka wykorzystanego...?* W trakcie wystąpienia zaprezentowała wyniki 245 spraw badanych przez Państwową Komisję pod kątem środków kompensacyjnych przyznawanych poszkodowanym.

Justyna Kotowska przedstawiła również szczegółowe wyliczenia kosztów związanych z radzeniem sobie z konsekwencjami traumatycznych doświadczeń ponoszonych przez osoby pokrzywdzone, ich rodziny oraz państwo.

Dane te pochodzą z ostatniego raportu Państwowej Komisji. W ramach analizy Komisja we współpracy z ekspertami Szkoły Głównej Handlowej podjęła próbę oszacowania wysokości pomocy finansowej trafiającej do ofiar, które przez wiele lat zmagają się z następstwami doświadczonej przemocy.

Konferencja z okazji 35 rocznicy uchwalenia *Konwencji o prawach dziecka* i wspólna inicjatywa społeczno-parlamentarna

Dnia 22 listopada 2024 roku Karolina Bućko – przewodnicząca Państwowej Komisji oraz członkowie Komisji **Konrad Ciesiołkiewicz** i **Błażej Kmiecik** uczestniczyli w konferencji zorganizowanej w **Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej** z okazji 35 rocznicy uchwalenia *Konwencji o prawach dziecka*.

Wydarzenie, którego gospodarzami byli **Marszałek Sejmu Szymon Hołownia** oraz **posłanka Monika Rosa**, przewodnicząca **sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży**, miało na celu zaprezentowanie **całorocznego planu społeczno-parlamentarnej inicjatywy „35 lat *Konwencji o prawach dziecka* – wyzwania przyszłości”**, ukierunkowanej na **wzmocnienie bezpieczeństwa dzieci**. W prace nad inicjatywą aktywnie zaangażowana jest również Państwowa Komisja.

Podczas Konferencji **Karolina Bućko**, przewodnicząca Państwowej Komisji, wspólnie z **Adamem Chmurą**, zastępcą Rzeczniczki Praw Dziecka, wzięła udział w **dyskusji na temat wyzwań związanych z przeciwdziałaniem przemocy** wobec dzieci. **Konrad Ciesiołkiewicz**, członek Państwowej Komisji, wraz z **Renatą Szredzińską**, prezeską **Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę**, oraz **prof. Romanem Leppertem** współtworzą **społeczny komitet koordynujący** prace nad planem inicjatywy.

Dnia 11 grudnia 2024 roku w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej uruchomiono roczną **inicjatywę społeczno-parlamentarną „35 lat *Konwencji o prawach dziecka* – wyzwania przyszłości”**, której celem jest rozpoczęcie **prac grup programowych** na rzecz zwiększenia **bezpieczeństwa dzieci i młodzieży**.

Zakres tematyczny grup roboczych obejmuje:

- standardy ochrony dziecka w środowisku cyfrowym,
- ochronę wizerunku i danych osobowych,
- regulacje w branży reklamy i marketingu,
- organizację wydarzeń,
- ideę służb ochrony dziecka,
- konferencje naukowe,
- przekładanie zasad *Konwencji o prawach dziecka* na obszar polityki publicznych,
- media cyfrowe, edukację i zarządzanie.

Koordinatorami inicjatywy są **Renata Szredzińska** i **Konrad Ciesiołkiewicz**. W projekt zaangażowane są następujące organizacje i instytucje: **Kancelaria Sejmu RP**, **sejmowa Komisja ds. Dzieci i Młodzieży**, **PKDP**, **FDDS** oraz **ICO**.

Wojewódzka Konferencja Edukacyjna „Otwórz oczy – psycholog już tu jest!” w Łodzi

27 listopada 2024 roku w Łodzi odbyła się konferencja pod hasłem „Otwórz oczy – psycholog już tu jest!”. Wydarzenie skierowane było do nauczycieli, wychowawców, dyrektorów placówek oświatowych, wykładowców akademickich, przedstawicieli organizacji pozarządowych, samorządowców, rodziców, uczniów oraz studentów.

Konferencja zgromadziła wszystkich zainteresowanych rolą psychologa w środowisku edukacyjnym. Państwową Komisję reprezentowały Justyna Kotowska, zastępca przewodniczącej Państwowej Komisji, oraz Weronika Jakubowska, dyrektor Departamentu Edukacji i Prewencji.

Justyna Kotowska wygłosiła referat pt. *Rola psychologa w szkole i przedszkolu w diagnozie wykorzystywania seksualnego*, w którym omówiła kluczowe aspekty odpowiedzialności psychologów w systemie oświaty. W swoim wystąpieniu przedstawiła także praktyczne wskazówki dotyczące rozpoznawania i reagowania na przypadki przemocy wobec dzieci, podkreślając istotną rolę specjalistów w ochronie najmłodszych.

Ogólnopolska Konferencja „Uczelnia Przyszłości – Uczelnia oczami różnych środowisk”

Dnia 29 listopada 2024 roku w Świeradowie-Zdroju odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa, podczas której Państwową Komisję reprezentowała Weronika Jakubowska, dyrektor Departamentu Edukacji i Prewencji.

W swojej prezentacji dyrektor DEP poruszyła kluczowe zagadnienia, takie jak edukacja przyszłych psychologów, pedagogów i innych specjalistów, wdrażanie procedur prewencyjnych oraz budowanie świadomości społecznej w środowiskach akademickich. Podkreśliła, że uczelnie wyższe, jako centra wiedzy i kształtowania przyszłych liderów, odgrywają istotną rolę w prewencji wykorzystywania seksualnego dzieci.

W konferencji uczestniczyli przedstawiciele ośrodków akademickich, organizacji społecznych oraz administracji publicznej. Uczestnicy zgodnie wskazali na znaczenie systemowego podejścia do edukacji na poziomie wyższym, które wymaga współpracy instytucji edukacyjnych, ustawodawców oraz organizacji pozarządowych.

Konferencja sejmowa „Zasada dobra dziecka w politykach publicznych, mediach cyfrowych, edukacji i zarządzaniu”

Dnia 12 grudnia 2024 roku Państwowa Komisja wspólnie z sejmową Komisją ds. Dzieci i Młodzieży, Uczelnią Korczaka oraz Wydziałem Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej zorganizowała pierwszą z serii konferencji o zasadach prawnych *Konwencji o prawach dziecka* oraz próbie ich przekuwania na polityki publiczne państwa i instytucji. Konferencja jest jednym z zadań wynikających z realizacji inicjatywy społeczno-parlamentarnej „35 lat Konwencji o prawach dziecka – wyzwania przyszłości”, której założenia zostały zaprezentowane podczas sejmowej konferencji 22 listopada 2024 roku w rocznicę uchwalenia *Konwencji o prawach dziecka*.

Podczas konferencji poruszono zagadnienia związane ze znaczeniem dobra dziecka w różnych dyscyplinach naukowych, z wytycznymi Komitetu Praw Dziecka ONZ, prawem dziecka do zdrowego środowiska w kontekście polityki klimatycznej, bezpieczeństwem w środowisku cyfrowym, rozumieniem dobra dziecka w obszarze prawa i praktyce działania Państwowej Komisji, dostępem rodziców dzieci z niepełnosprawnościami do rzetelnych źródeł wiedzy jako warunkiem koniecznym do realizacji zasady dobra dziecka oraz przeciwdziałaniem przemocy w cyberprzestrzeni.

Czynny udział w konferencji wzięli przedstawiciele PKDP: przewodnicząca Państwowej Komisji Karolina Bućko oraz członek Państwowej Komisji Konrad Ciesiołkiewicz.

b. Debata z okazji obchodów Europejskiego Dnia Ochrony Dzieci przed Wykorzystaniem Seksualnym i Niegodziwym Traktowaniem w Celach Seksualnych

Dnia 19 listopada 2024 roku w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Przeciwdziałania Przemocy wobec Dzieci Państwowa Komisja w partnerstwie z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę organizowała kolejną debatę ekspercką.

Trzecia Debata zorganizowana przez Państwową Komisję koncentrowała się na pogłębieniu wiedzy na temat przemocy seksualnej wobec dzieci, jej specyfiki, konsekwencji oraz relacji w stosunku do innych form przemocy, takich jak przemoc fizyczna, psychiczna czy zaniedbanie. Tego typu spotkanie jest zawsze jedną z ważnych form konsultacji społecznych, z których wnioski posłużą do dalszych prac Państwowej Komisji oraz przygotowania kolejnego raportu.

Intencją organizatorów Trzeciej Debaty było stworzenie przestrzeni do wymiany poglądów i doświadczeń między praktykami oraz przedstawicielami instytucji zajmujących się ochroną dzieci. Dlatego wśród prelegentów nie zabrakło specjalistów lekarzy, ekspertów z zakresu ochrony dzieci, przedstawicieli władz publicznych i organizacji zajmujących się bezpieczeństwem dzieci, w skład których weszli: posłanka Monika Rosa, przewodnicząca sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży, Renata Szredzińska i dr Monika Sajkowska z Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, lekarze dr Andrzej Depko i dr Joanna Krzyżanowska-Zbucka oraz Karolina Bućko, przewodnicząca Państwowej Komisji i zastępca przewodniczącej Justyna Kotowska. Zaproszenie do poprowadzenia rozmowy przyjęła pani redaktor Renata Kim, autorka książek, dziennikarka tygodnika „Newsweek Polska”, w którym wielokrotnie opisywała problem przemocy w wielu obszarach życia społecznego.

O godzinie 17.00 w dniu Debaty fasady budynku przy ulicy Twardej 18 w Warszawie rozświetliły się na czerwono, symbolizując sprzeciw wobec krzywdzenia dzieci. Więcej informacji na temat Debaty znajduje się pod linkiem: https://pkdp.gov.pl/zaproszenie-na-debate-przemoc-seksualna-wobec-dzieci-a-inne-formy-przemocy/?fbclid=IwY2xjawH3Gx5leHRuA2FlbQlxAABHSD3kl75r3MbTxj3lZw1o-nqrcPNvNXcl6Qy-olsMekv8VXPqoM7wTdgaw_aem_UZjphJj8A3Mj2LACzmbpMQ (dostęp dnia 21.01.2025 r.).

c. Kampania społeczna „Nigdy byś się nie spodziewał”

Kampania społeczna Państwowej Komisji pod hasłem „Nigdy byś się nie spodziewał” realizowana była od lipca do grudnia 2024 roku. Podstawowym celem Kampanii było zwiększenie świadomości zjawiska wykorzystywania seksualnego dzieci oraz nagłośnienie tematu społecznie i rozpoczęcie dyskusji na temat sposobów przeciwdziałania tej formie przemocy. Przekaz Kampanii był rozpowszechniany na stronie WWW (landing page)¹ zawierającej materiały pomocowe, edukacyjne, informacyjne i badania naukowe. Na stronie był emitowany i targetowany spot wideo Kampanii. Dystrybucja treści była natomiast generowana przez Google Ads, SocialAds, portale horyzontalne i wertykalne, a także za pomocą przygotowanych plików emisyjnych wyprodukowanego spotu także w stacjach TVP, TVN oraz RMF i w Polskim Radiu. Rolę ambasadorów Kampanii objęli bracia Marek i Tomasz Sekielscy.

Kampania miała na celu wstrząsnąć odbiorcą poprzez pokazanie, że przemoc seksualna nie ma jednego oblicza. Wspólne dla wszystkich materiałów było hasło „Nigdy byś się nie spodziewał”, a przekaz Kampanii miał za zadanie uczulić rodziców, opiekunów i społeczność na konieczność zachowania czujności

¹ <https://pkdp.gov.pl/nigdy/> (dostęp dnia 23.01.2025 r.)

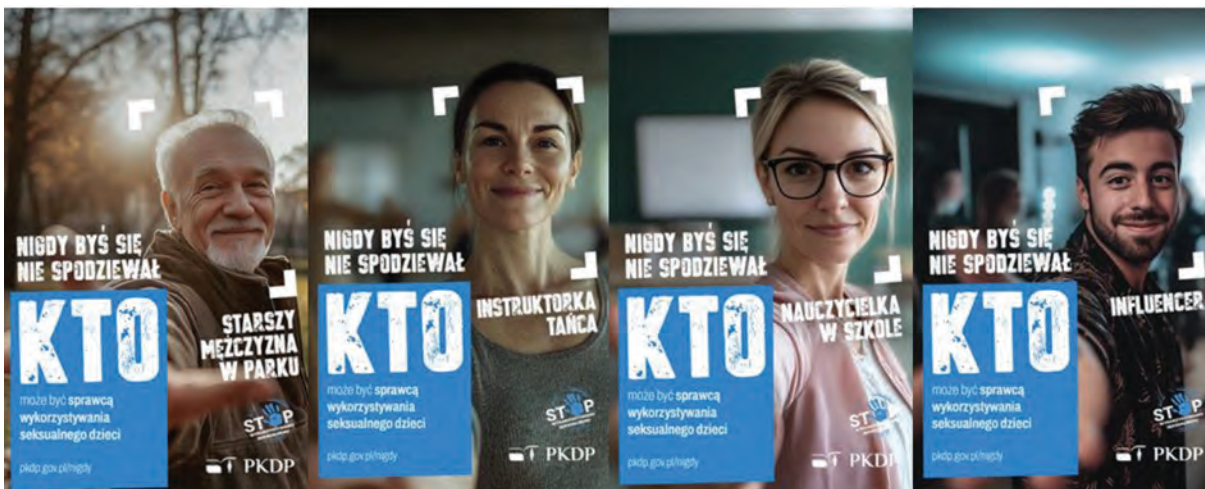

i zwiększenia świadomości w zakresie ochrony dzieci. Z tego powodu opracowane profile zarówno sprawców, jak i potencjalnych pokrzywdzonych zostały zróżnicowane i wśród grafik znalazły się zarówno kobiety, jak i mężczyźni reprezentujący wiele grup zawodowych i wiekowych.

1 etap: wakacje, lipiec–sierpień

2 etap: Back to school, wrzesień–listopad

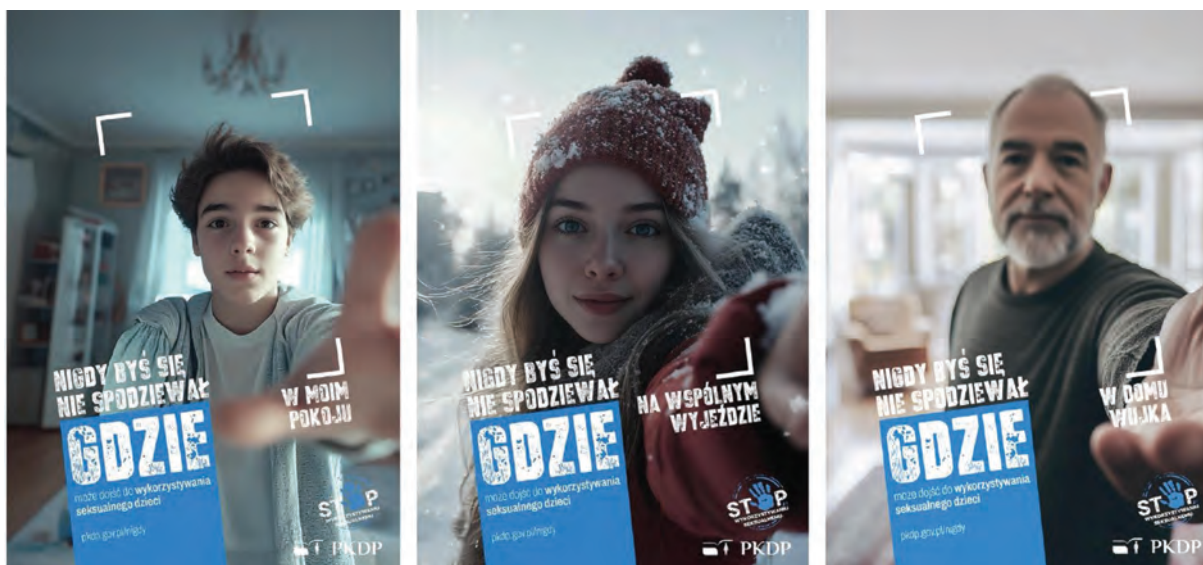

3 etap: Święta, grudzień

W toku trwania Kampanii powstało:

- 10 odcinków podcastu *Nigdy byś się nie spodziewał* na Spotify (w Meta Ads),
- programy w „Onet Rano” i „Rachunek sumienia” z udziałem Marka i Tomasza Sekielskich, ambasadorów Kampanii, 22 postów promujących Kampanię na kanałach PKDP oraz ambasadorów,
- nagrania 2 odcinków programu „7 metrów pod ziemią”,
- nagrania 3 odcinków programu na kanale YouTube Sekielskich,
- akcja profilaktyczna z fotobudką w Galerii Młociny,
- 75 plakatów edukacyjnych, 2 animacje na ekrany LCD i 27 key visuali,
- spoty (TV i radio) oraz animatic w dwóch odsłonach.

Kampania objęła swoim zasięgiem ponad 33 miliony użytkowników, generując ponad 85 milionów wyświetleń. Spośród tych wyświetleń niemal milion użytkowników (967 991) wykazało jakąś formę aktywności, a 116 671 zdecydowało się kliknąć w reklamę. W trakcie 6 miesięcy trwania Kampanii odnotowano łącznie prawie 600 publikacji na jej temat, które dotarły zasięgowo do blisko miliona osób, natomiast webinary zrealizowane w ramach Kampanii osiągnęły łącznie wynik prawie 600 000 wyświetleń na YouTube. Komentarze pod publikacjami okazały się nie tylko dyskusją odnoszącą się bezpośrednio do Kampanii, ale znalazły się tam także tzw. świadectwa – osobiste wyznania związane ze zjawiskiem wykorzystywania seksualnego. Po i w trakcie emisji Kampanii zauważalny był wzrost zainteresowania działaniami Państwowej Komisji, w tym wzrosło zapotrzebowanie na prowadzenie szkoleń i warsztatów z zakresu prewencji przemocy seksualnej wobec dzieci.

d. Prowadzenie szkoleń

Szkolenia dla kuratorów sądowych, przedstawicieli kuratoriów oświaty i pracowników pomocy społecznej przeprowadzone w roku 2024

1. „Fonoholizm i higiena cyfrowa – jak zapobiegać e-uzależnieniom w kontekście zagrożeń sextingiem, groomingiem” – III Kongres Psychologiczno-Pedagogiczny w Goniądzu, 23 kwietnia 2024 roku,
2. „Problematyka Zdrowia Dzieci i Młodzieży – samookaleczenia” – III Kongres Psychologiczno-Pedagogiczny w Goniądzu, 23 kwietnia 2024 roku,
3. Szkolenie z zakresu profilaktyki wykorzystania seksualnego małoletnich dla kuratorów zawodowych z SO Piotrków Trybunalski, 10 września 2024 roku,

4. „Standardy ochrony małoletnich” – XV jubileuszowy Ogólnopolski Kongres Kadry Zarządzającej z Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych, Goniądz, 18 września 2024 roku,
5. Szkolenie z zakresu profilaktyki wsd dla pracowników Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego przy ulicy Barskiej w Warszawie, 30 października 2024 roku,
6. Szkolenie z zakresu profilaktyki wykorzystania seksualnego małoletnich dla kuratorów społecznych z SO Piotrków Trybunalski, 6 listopada 2024 roku,
7. Szkolenie dla pracowników Urzędu Miasta Krakowa w ramach działań związanych z Kampanią „Dzieciństwo bez przemocy”, 20 listopada 2024 roku,
8. Szkolenia dla liderów społeczności lokalnych z województwa lubelskiego, 27 listopada 2024 roku,
9. Szkolenie dla poradni psychologiczno-pedagogicznej w Zduńskiej Woli, 5 grudnia 2024 roku,
10. Szkolenie dla mediów realizowane we współpracy z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę, 11 grudnia 2024 roku,
11. Szkolenie dla poradni psychologiczno-pedagogicznej w Zduńskiej Woli, 12 grudnia 2024 roku.

Łącznie w szkoleniach uczestniczyło ponad 600 osób.

e. Ulotki, broszury i ich dystrybucja

Materiały edukacyjne, w tym tłumaczenia

- Ulotki edukacyjne przeznaczone dla dzieci: „10 reguł bezpiecznego korzystania z internetu”.
- Ulotki informacyjne dla rodziców i opiekunów na temat podstawowych zagadnień związanych z przemocą seksualną wobec dzieci wraz z listą instytucji pomocowych: „Stop wykorzystaniu seksualnemu”.
- Broszury opracowanej przez lekarza psychiatrę, dotyczącej metod pomocy dzieciom w przypadku kryzysu: „Wiedzieć żeby rozpoznać. Co warto wiedzieć o wykorzystaniu seksualnym dziecka”.
- Seria komiksów dla dzieci dotyczących profilaktyki wykorzystywania seksualnego, poruszających tematykę granic osobistych, poszukiwania pomocy w przypadku ryzyka wystąpienia przemocy, prawa do prywatności i ochrony wizerunku oraz nawiązywania bezpiecznych relacji w świecie offline.

Dostosowanie do potrzeb osób niewidomych i niedowidzących materiałów:

- ulotki: „10 reguł bezpiecznego korzystania z internetu” oraz „Stop wykorzystaniu seksualnemu”,
- broszury: „Wiedzieć, żeby rozpoznać. Co warto wiedzieć o wykorzystaniu seksualnym dziecka”.

W 2024 r roku podczas akcji profilaktycznych rozdano około 11 000 gadżetów i wskazanych powyżej materiałów edukacyjnych. Z kolei ulotki i broszura dostosowana do potrzeb osób niewidomych i niedowidzących zostały wydrukowane (każda w nakładzie po 1200 sztuk i 500 w alfabecie w Braille’a) i rozdystrybuowane z pomocą Polskiego Związku Niewidomych oraz Stowarzyszenia Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących CROSS w liczbach:

1. czasopisma Polskiego Związku Niewidomych:
  - „Pod Lupą” wersja w alfabecie Braille’a: 80 egz. x 3,
  - „Pod Lupą” w druku powiększonym: 238 egz. x 3,
  - „Pochodnia” druk powiększony: 333 sztuk x 3,
  - „Pochodnia” wersja w alfabecie Braille’a: 400 sztuk x 3.
2. czasopismo Stowarzyszenia Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących CROSS – miesięcznik „Cross” w druku powiększonym: 559 egz. x 3.

Ulotka „Stop wykorzystaniu seksualnemu”

Tu możesz szukać pomocy

Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15
 Telefon: **22 699 60 52**
 czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8:15–16:15
 Kontakt dla zgłaszających: zgloszenie@pkdp.gov.pl
 Strona: www.pkdp.gov.pl

Rzecznik Praw Dziecka
 Telefon: **22 583 66 00**
 czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8:15–16:15
 Bezpłatny, całodobowy Telefon Dziecięcy
 Telefon Zaufania: **800 12 12 12**
 Czat: [800121212.pl](https://www.brpd.gov.pl)
 Strona: www.brpd.gov.pl

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę
 Telefon: **22 616 02 68**
 Bezpłatny, całodobowy Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży: **116 111**
 Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci: **800 100 100**
 Czat: www.116111.pl
 Strona: www.fdcs.pl

„Niebieska Linia” Instytut Psychologii Zdrowia
 Telefon: **22 824 25 01**
 czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8:00–20:00
 sobota 9:00–14:00
 Całodobowa poradnia telefoniczna: **116 123**
 lub **22 668 70 00**
 Strona: www.niebieskalinia.pl

Fundacja Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski
 Telefon: **504 795 357**
 czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8:30–16:30
 (Pomoc dla osób wykorzystanych seksualnie w kościele)
 Strona: www.fsj.org.pl

Numer alarmowy: 112

Urząd Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15

Kontakt

ul. Twarda 18
00-105 Warszawa

22 699 60 51

urzedkomisji@pkdp.gov.pl

Sprawdź:

Wykorzystanie seksualne dziecka

to według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) włączenie dziecka w aktywność seksualną – której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody

- na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się, w ważny prawnie sposób
- która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa.

Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15

Czy wiesz że, wykorzystanie seksualne dziecka może przybierać różne formy, np.:

- Dotykanie intymnych części ciała dziecka w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych
- Seksualna przemoc słowna
- Obnażanie się przed dzieckiem
- Współżycie seksualne w obecności dziecka
- Oglądanie w towarzystwie dziecka filmów pornograficznych
- Uwodzenie dziecka przez Internet

Najczęściej sprawcami przemocy seksualnej wobec dzieci są osoby z ich bliskiego otoczenia lub poznane przez Internet.

Wykorzystanie seksualne może dotyczyć każdego dziecka i może mieć miejsce w każdym środowisku, bez względu na miejsce zamieszkania i status społeczny jego rodziny.

Pamiętaj, odpowiedzialność za przemoc seksualną ponosi zawsze osoba dorosła, **niegdy dziecko!**

Objawami wykorzystania seksualnego dziecka mogą być m.in.:

Objawy psychiczne:

- Lęk i bezsenność
- Obniżony nastrój
- Poczucie winy
- Agresywne zachowania
- Problemy w nauce
- Pogorszenie relacji z rówieśnikami
- Nieodpowiednie do wieku dziecka zainteresowanie seksualnością
- Zaburzenia odżywiania

Objawy fizyczne:

- Otarcia i siniaki, zwłaszcza okolic intymnych
- Częste bóle brzucha
- Moczenie nocne
- Choroby układu moczowego
- Choroby przenoszone drogą płciową (STI)
- Cięża

Co powinieneś zrobić, kiedy twoje dziecko zostało wykorzystane seksualnie:

- Zachowaj spokój
- Nie obwiniaj dziecka, za to, co się stało
- Jeśli o zdarzeniu dowiedziałeś się od samego dziecka - potraktuj poważnie jego zwierzenia, pokaż, że mu wierzysz, docen, że ci zaufało
- Zadbaj, żeby dziecko nie miało kontaktu ze sprawcą
- Powiedz dziecku, co zamierzasz zrobić, aby mu pomóc - dzięki temu poczuje się bezpiecznie
- Szukaj specjalistycznej pomocy dla dziecka
- Poinformuj policję, prokuraturę lub PKDP
- Skontaktuj się z organizacją zajmującą się pomocą dzieciom skrzywdzonym
- Nie bój się prosić o wsparcie dla siebie

Każdy, kto posiada wiarygodną informację o możliwości popełnienia przestępstwa seksualnego na szkodę osoby małoletniej poniżej lat 15 ma **obowiązek prawny** niezwłocznie zawiadomić o tym organy ścigania.

Niezłożenie zawiadomienia grozi karą pozbawienia wolności do lat 3.

Ulotka Stop wykorzystaniu seksualnemu w języku ukraińskim

Тут ви можете знайти допомогу

Управління Національної комісії з питань запобігання сексуального насильства неповнолітніх віком до 15 років

Контакт

вул. Тварда, 18
00-105 Варшава

22 699 60 51

urzadzkomisj@pkdp.gov.pl

Перевірити:

Национальная комиссия с питань запобігання сексуального насильства неповнолітніх віком до 15 років

Телефон: 22 699 60 52
працює з понеділка по п'ятницю з 8:15 до 16:15
Контакт для тих, хто подає заяву: zgloszenie@pkdp.gov.pl
Веб-сайт: www.pkdp.gov.pl

Уповноважений з прав дитини

Телефон: 22 583 66 00
працює з понеділка по п'ятницю з 8:15 до 16:15
Безкоштовна, цілодобова дитяча лінія довіри: 800 12 12 12
Чат: 800121212.pl
Веб-сайт: www.brpd.gov.pl

Фонд «Дасмо дітям силу»

Телефон: 22 616 02 68
Безкоштовна цілодобова лінія довіри для дітей та молоді: 116 111
Номер телефону для батьків та вчителів з питань безпеки дітей: 800 100 100
Чат: www.116111.pl
Веб-сайт: www.fdds.pl

«Блажитна лінія» Інститут психології здоров'я

Телефон: 22 824 25 01
працює з понеділка по п'ятницю з 8:00 до 20:00
субота з 9:00 до 14:00
Цілодобова телефонна підтримка: 116 123
або 22 668 70 00
Веб-сайт: www.niebleskalinia.pl

Фонд Святого Йосифа Конференції єпископату Польщі

Телефон: 504 795 357
працює з понеділка по п'ятницю з 8:30 до 16:30
(Допомога жертвам сексуального насильства в церкві)
Веб-сайт: www.fsj.org.pl

Номер екстреної допомоги: 112

Сексуальне насильство над дитиною

згідно визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ)
— це залучення дитини до сексуальності
— діяльності, яку вона не здатна повністю зрозуміти і на яку вона не може надати свідому згоду
— до якої вона не зріла і не може погодитися, в юридично дійсний спосіб
— що є несумісним з правовими або моральними нормами даного суспільства

PKDP Национальная комиссия с питань запобігання сексуального насильства неповнолітніх віком до 15 років

Чи знаєте ви, що сексуальне насильство над дітьми може набувати різних форм, таких як:

- Доторкання інтимних частин тіла дитини для задоволення власних сексуальних потреб
- Сексуальне вербальне насильство
- Оголення перед дитиною
- Статевий акт у присутності дитини
- Перегляд порнографічних фільмів у присутності дитини
- Розбещення дитини через інтернет

Найчастіше сексуальне насильство над дітьми вчиняють близькі їм люди або ті, з ким вони познайомилися в інтернеті.

Сексуальне насильство може торнутися будь-якої дитини і може відбуватися в будь-якому середовищі, незалежно від місця проживання та соціального статусу сім'ї

Пам'ятайте, що відповідальність за сексуальне насильство завжди лежить на дорослому, а не на дитині!

Ознаками сексуального насильства над дітьми можуть бути:

Психологічні ознаки:

- Тривога та безсоння
- Попіщення настрою
- Почуття провини
- Агресивна поведінка
- Проблеми з навчанням
- Попіщення стосунків з однолітками
- Невідповідний віку дитини інтерес до сексуальності
- Розлади харчування

Фізичні ознаки:

- Садна та синці, особливо в інтимній зоні
- Часті болі в животі
- Нічне нетримання сечі
- Захворювання сечовидільної системи
- Інфекції, що передаються статевим шляхом (ПСПШ)
- Вагітність

Що вам необхідно робити, якщо ваша дитина зазнала сексуального насильства:

- Зберігайте спокій.
- Не звинувачуйте дитину в тому, що сталося
- Якщо ви дізналися про те, що сталося від самої дитини - поставтеся серйозно до її зізнань, покажіть, що ви їй вірите, цінуєте, щоб вона вам довіряла
- Переконайтеся, що дитина не контактує з кривдником
- Розкажіть дитині, що ви збираєтеся зробити, щоб допомогти їй - так вона почуватиме себе у безпеці
- Зверніться за допомогою до спеціаліста для вашої дитини
- Повідомте поліцію, прокуратуру або PKDP
- Зверніться до організації, яка займається допомогою дітям, які зазнали насильства
- Не бійтеся просити підтримки для себе

Кожен, хто має достовірну інформацію про можливість вчинення сексуального злочину проти неповнолітньої особи віком до 15 років, має **законний обов'язок** негайно повідомити про це правоохоронні органи.

Неподання повідомлення карється позбавленням волі на строк до 3 років.

Ulotka „10 reguł bezpiecznego korzystania z internetu”

10 reguł

bezpiecznego korzystania z internetu

1

Ustal i omów z dzieckiem domowe zasady korzystania z urządzeń ekranowych z dostępem do internetu.

- Z kim dziecko może się kontaktować, np. kolegami z klasy, krewnymi.
- Jakich urządzeń ekranowych może używać, np. laptop, telefon, tablet.
- W jakich miejscach w domu może korzystać z Internetu, np. salon.
- Ile czasu i kiedy może korzystać z urządzeń ekranowych, np. 1 godzinę po południu.

2

Naucz dziecko chronić własny wizerunek, imię, nazwisko oraz dane adresowe.

3

Rozmawiaj o szkodliwych treściach, które może znaleźć w internecie, np. o sextingu, cyberprzemocy. Przestrzegaj przed publikowaniem materiałów o charakterze seksualnym, np. własnych czy cudzych nagich zdjęć. Zachęcaj, aby zawsze informowało Cię, jeśli natrafi na takie treści lub otrzyma propozycję spotkania od osoby poznanej w sieci.

Jednocześnie pokaż mu bezpieczne, ciekawe strony. Na przykład możecie grać razem w gry lub słuchać muzyki. Pokaż mu, jak wartościowo i bezpiecznie można spędzać czas w sieci.

4

Monitoruj urządzenia ekranowe i aktywność dziecka online. Rozmawiaj o zagrożeniach i pokaż, jak ich uniknąć, ale równocześnie zainstaluj na urządzeniu dziecka program kontroli rodzicielskiej, żeby regulować treści i aplikacje, z których korzysta.

5

Ustal koniecznie, ile czasu twoje dziecko może spędzać przed ekranem. Limity korzystania z poszczególnych aplikacji można ustawić w programach kontroli rodzicielskiej.

6

Zanim twoje dziecko zacznie korzystać z internetu powinno znać zasady bezpieczeństwa w sieci. **Rozmawiaj** z nim o tym od najmłodszych lat.

7

Wprowadź w domu zasadę, że urządzenia elektroniczne, np. laptop, telefon, tablet po wykorzystaniu limitu czasu oraz w nocy będą przechowywane poza zasięgiem dziecka. Najlepiej, aby na dwie godziny przed snem, a szczególnie w łóżku, dziecko nie korzystało z urządzeń ekranowych. Będzie łatwiej zasypiać i lepiej spać. Rozważ wprowadzenie zasady, że sypialnia i jadalnia są strefami wolnymi od smartfona.

8

Słuchaj, co mówi do Ciebie dziecko. Wykaz się zrozumieniem i empatią. To pomoże zbudować porozumienie i zaufanie między Wami.

9

Pamiętaj, że osoba, która chce skrzywdzić dziecko w internecie może być dla niego miła i sympatyczna. Wie, jak nawiązywać relacje z dziećmi. Często wykorzystuje sytuację, gdy dziecko czuje się samotne, zagubione i szuka wsparcia.

10

Wytłumacz dziecku, iż nigdy nie jest winne temu, że ktoś je wykorzystuje lub oszukuje.

Możesz podać dziecku numery telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży:

Дітейці Телефон Зaufania Рзечніка Прав Дітейца: 800 12 12 12
Чат: czat.brpd.gov.pl
Телефон Зaufania для дітей і молодіжы: 116 111
Чат: www.116111.pl

Телефоны для опікунів:
Телефон для родзіців і наuczycілів в справі безпецнства дітей: 800 100 100
Телефон Зaufania для Dorosłych: 116 123
Чат: 116sos.pl
Телефон до Паіствовай Комісії до справ преедвїдзання выкорыстання сексуальнаму матольчых понїжэй лат 15: 22 699 60 52

Рекомендації, що до ілосці часу користання з смартфонів, планшетів і комп'ютерів

Дітько до першого року зчяла не повинно мїє доступу до урэдзїєв екрановых. Дїтько до чвартого року зчяла, в товартыствї особи dorosлїє, мѳє спїдзят преед екраном не вїчєє нїз 1 годзїне дзїенне. В преедзїалє вїєку 5-17 лат залеца сїє спїдзєнє преед екраном не вїчєє нїз двїє годзїне дзїенне.

Залеца сїє рѳовнїє, зєбы час преед екраном бїл зрѳовновазѳон аکتывносїю фізчєє тѳак як ладє на ровєрє, гра в плїкє лїб тєз спїтєнїям з рѳовїєєнїям.

Ulotka opracowana w oparciu o materiały ze strony Prezent Child Abuse Kentucky „10 things parents need to know about Internet safety”.

Tręci dotyczące wykorzystania seksualnego dzieci zgłaszaj do Dyzurnet.pl. To punkt kontaktowy do zgłaszania nielegalnych treści w internecie, szczególnie związanych z seksualnym wykorzystywaniem dzieci.

Możesz się skontaktować przez formularz na stronie: www.dyzurnet.pl/kontakt

www.dyzurnet.pl/kontakt
e-mail: dyzurnet@dyzurnet.pl lub tel.: 801 615 005

dyzurnet.pl

Ulotka „10 reguł bezpiecznego korzystania z internetu” w języku ukraińskim

Рекомендації щодо часу, витраченого на використання смартфонів, планшетів та комп'ютерів

Дитина до одного року не повинна мати доступу до екранних пристроїв. Дитина до чотирьох років може проводити перед екраном не більше 1 години на день у супроводі дорослого. У віці від 5 до 17 років рекомендується проводити перед екраном не більше двох годин на день.

Також рекомендується, щоб час, проведений перед екраном, був збалансований фізичною активністю, такою як катання на велосипеді, грав футбол або також зустрічі з однолітками.

Ви можете дати дитині номери телефонів довіри для дітей та підлітків:

Номер телефону довіри Уповноваженого з прав дитини: **800 12 12 12**
Чат: czat.brpd.gov.pl
Номер телефону довіри для дітей та молоді: 116 111
Чат: www.116111.pl

Номери телефонів для опікунів:

Номер телефону для батьків та вчителів з питань безпеки дітей: **800 100 100**
Номер телефону довіри для дорослих: 116 123
Чат: 116sos.pl
Номер телефону Національної комісії з питань запобігання сексуального насильства неповнолітнім віком до 15 років: 22 699 60 52

10 правил

безпечного використання інтернету

Вміст про сексуальне насильство над дітьми повідомляйте на Dyzurnet.pl. Це контактний центр для повідомлення про незаконний контент в інтернеті, зокрема, пов'язаний із сексуальним насильством над дітьми.

Зв'язатися з нами можна через форму на сайті:

www.dyzurnet.pl/kontakt
адреса електронної пошти: dyzurnet@dyzurnet.pl
або тел.: 801 615 005

dyzurnet.pl

Брошура за матеріалами з сайту Prevent Child Abuse Kentucky „10 things parents need to know about Internet safety”.

10 правил безопасного использования интернета

- 1** **Визначте і обговоріть** з дитиною домашні правила використання екранних пристроїв з доступом до інтернету.

  - З ким дитина може спілкуватися, напр., з однокласниками, родичами.
  - Які екранні пристрої вона може використовувати, напр., ноутбук, телефон, планшет.
  - В яких місцях будинку вона може користуватися інтернетом, напр., у вітальні.
  - Скільки часу і коли він може користуватися екранними пристроями, напр., 1 годину у другій половині дня.
- 2** **Навчіть** дитину захищати власне зображення, ім'я, прізвище та адресу.
- 3** **Поговоріть** про шкідливий контент, який вона може знайти в інтернеті, напр., про секстинг, кібернасилництво. Будьте обережні, коли публікуєте матеріали сексуального характеру, напр., власні або чужі фотографії в оголеному вигляді. Заохочуйте, щоб дитина завжди повідомляла вам, якщо їй зустрінеся такий контент або отримає пропозицію про зустріч від когось, з ким вона познайомилася в мережі. Водночас покажіть їй безпечні, цікаві сайти. Наприклад, ви можете разом грати в ігри або слухати музику. Покажіть їй, як корисно та безпечно можна проводити час в мережі.
- 4** **Слідкуйте** за екранними пристроями вашої дитини та її активністю в інтернеті. Поговоріть про небезпеки і покажіть, як їх уникнути, але водночас встановіть на пристрої дитини програму батьківського контролю, щоб регулювати контент і додатки, якими вона користується.
- 5** **Обов'язково визначте**, скільки часу ваша дитина може проводити перед екраном. Обмеження на використання окремих додатків можна встановити в програмах батьківського контролю.
- 6** **Перед тим, як ваша дитина почне користуватися інтернетом, вона повинна знати правила безпеки в мережі. Розмовляйте з нею про це з раннього віку.**
- 7** **Візьміть** за правило вдома тримати електронні пристрої, такі як ноутбук, телефон, планшет, поза межами досяжності дитини після встановленого терміну вночі. Краще за все, за дві години до сну, та особливо в ліжку, не дозволяти дитині користуватися екранними пристроями. Це допоможе їй легше заснути і краще спати. Впровадьте правила про те, що сплять та ідальна це зони, де не можна використовувати смартфони.
- 8** **Прислухайтесь** до того, що ваша дитина говорить вам. Проявіть розуміння та емпатію. Це допоможе побудувати взаєморозуміння та довіру між вами.
- 9** **Пам'ятайте**, що людина, яка хоче заподіяти шкоду дитині в інтернеті, може бути милою та доброзичливою до неї! Вона знає, як знаходити спільну мову з дітьми. Вона часто користується ситуаціями, коли дитина відчуває себе самотньою, розгубленою і шукає підтримки.
- 10** **Поясніть** дитині, що вона ніколи не винна в тому, що хтось використовує її або обманює.

Komiksy dla dzieci

TAJNE SKŁADNIKI MOCY

NIE BÓJ SIĘ SZUKAĆ POMOCY!

- ZDAŁY PRZYMER LUB NAWCZYSZYLI SIĘ OD COŚ, Z TERAŃSKIM NADZIEJĄ, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI...
 - ZDAŁY SIĘ WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI...
 - ZDAŁY SIĘ WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI...
 - ZDAŁY SIĘ WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI...

116 111 - TO TELEFON ZAOPINIARZA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
 800 12 12 - TO TELEFON ZAOPINIARZA BEZPŁATNA POMOCI
 LUB WYKORZYSTAJ SZYBKO BEZPŁATNY NUMERY ALARMOWY: 112

TAJNE SKŁADNIKI MOCY

KORZYSTAM Z PRZYJACIELSKIEGO WSPARCIA I POMOCY!

- ZDAŁY SIĘ WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI...
 - ZDAŁY SIĘ WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI...
 - ZDAŁY SIĘ WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI...
 - ZDAŁY SIĘ WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI, ŻE WYKORZYSTAJĄ WYKONANE PRACOWNIKI...

116 111 - TO TELEFON ZAOPINIARZA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
 800 12 12 - TO TELEFON ZAOPINIARZA BEZPŁATNA POMOCI
 LUB WYKORZYSTAJ SZYBKO BEZPŁATNY NUMERY ALARMOWY: 112

Broszura „Wiedzieć, żeby rozpoznać. Co warto wiedzieć o wykorzystaniu seksualnym dziecka”

INFOLINIE POMOCOWE

Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15

- **Kryzysowy Telefon Zaufania**
116 123 (pon - pt od 14:00 do 22:00)
- **Centrum Wsparcia dla Osób w Kryzysie Psychicznym**
800 70 2222 (całodobowy)
- **Telefon Zaufania dla Osób Starszych**
22 635 09 54 (pon, śr, czw 17:00 - 20:00)
- **Wsparcie Rodziców**
515 866 142
- **Dla Rodziców i Nauczycieli w Sprawie Bezpieczeństwa**
800 100 100
- **Anonimowa Policyjna Linia Specjalna**
800 120 148
- **Telefon Zaufania Młodych po 25 r.ż.**
22 484 88 04
- **Infolinia „Życie jest warte rozmowy”**
734 455 971 (codziennie od 8:00 do 20:00)
- **Pomoc w uzależnieniach behawioralnych**
801 889 880 (codziennie w godzinach 17:00 – 22:00)

f. Konkursy

Konkurs filmowy „Dzieci dzieciom – Dbam o siebie w sieci”

Państwowa Komisja dnia 1 marca 2024 roku ogłosiła konkurs filmowy dla uczniów szkół podstawowych, pt. „Dzieci dzieciom – Dbam o siebie w sieci”. Głównym zadaniem konkursu było stworzenie 60-sekundowego filmu edukacyjnego na temat zasad bezpiecznego korzystania z internetu przez dzieci. Ostateczny termin złożenia prac konkursowych został wyznaczony na 30 kwietnia 2024 roku, a rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 1 czerwca 2024 roku, w Dniu Dziecka. Jury konkursowe oceniało nie tylko kreatywność i gotowość do współpracy autorów prac konkursowych, ale przede wszystkim walor edukacyjny filmików, których celem było zachęcenie rówieśników do rozważnego korzystania z sieci oraz przekazanie

zasad bezpieczeństwa w internecie. Spośród nadesłanych ponad stu prac konkursowych wyłoniono zwycięskie prace w trzech kategoriach wiekowych oraz przyznano liczne wyróżnienia. Lista zwycięzców przedstawiona jest na grafice zamieszczonej poniżej.

Konkurs filmowy został objęty honorowym patronatem Ministra Cyfryzacji oraz patronatem Fundacji Orange i NASK. Nagrodami w konkursie były warsztaty w FabLapie ufundowane przez Fundację Orange i Państwową Komisję.

Ogłoszenie wyników konkursu filmowego

pt. „Dzieci dzieciom – dbam o siebie w sieci”

Konkurs na krótki film dotyczący **bezpiecznego korzystania z sieci internetowej** ogłoszony przez Państwową Komisję **1 marca 2024 roku** spotkał się z ogromnym zainteresowaniem. Adresowany był do uczniów szkół podstawowych i obejmował trzy kategorie wiekowe:

Klasy I-III   **Klasy IV-VI**   **Klasy VII-VIII**

Na konkurs, który poza upowszechnianiem prawidłowych zachowań w Internecie promował również współpracę, kreatywność i odpowiedzialność napłynęło ponad 100 prac ze szkół zarówno z dużych miast jak i mniejszych ośrodków z terenu całej Polski.

Filmiki mają także wartość edukacyjną, przyczyniają się do podniesienia świadomości dzieci, jak unikać niebezpieczeństw oraz przykrych konsekwencji nierozważnych działań w sieci.

Miło nam poinformować, że zwycięzcami konkursu zostali:

W kategorii klas I-III:
dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 17 z Oddziałami Sportowymi i Mistrzostwa Sportowego im. Stanisława Ligonia w Żorach, **autorzy filmu „Dzieci w sieci”**,

W kategorii klas IV-VI:
dzieci ze Szkoły Podstawowej im. ks. Jana Twardowskiego w Makowie z Filią w Świętem, **autorzy filmu „Bezpieczna sieć”**,

W kategorii klas VII-VIII:
dzieci z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 3 im. Jana Pawła II w Rybniku, **autorzy filmu „Druga strona sieci”**.

Jury przyznało również wyróżnienia dla dzieci:

- ze Szkoły Podstawowej nr 1 im. Janusza Korczaka w Brennej,
- ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Kluczach,
- ze Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Janusza Korczaka w Rybniku.

Dziękujemy wszystkim uczestnikom za wysiłek włożony w przygotowanie i wykonanie filmów oraz nauczycielom za koordynowanie i czuwanie nad projektem.

Nagrody dla laureatów ufundowała Fundacja Orange i Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.

PKDP   Patronat: **Fundacja**   **NASK**   **Minister Cyfryzacji**

Źródło: <https://pkdp.gov.pl/baza-wiedzy/konkurs-dbam-o-siebie-w-sieci/> (dostęp dnia 22.01.2024 r.)

Konkurs Literacki

W roku 2024 Państwowa Komisja ogłosiła konkurs na książkę przeznaczoną dla dzieci klas I–III szkoły podstawowej, dotyczącą ochrony dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym. Z tym zadaniem pełnoletni autorzy mogli mierzyć się do końca grudnia 2024 roku, nadsyłając wcześniej niepublikowane prace, napisane językiem prozatorskim: opowiadania, bajki, powieści, czy też zbiory opowiadań. W jury konkursu zasiadają przedstawiciele PKDP oraz pani Joanna Olech, pani Katarzyna Wasilkowska oraz przewodnicząca honorowa prof. Joanna Papuzińska. Na konkurs literacki wpłynęło 31 prac (łącznie 1026 stron).

Jury składające się osób związanych z literaturą i rynkiem wydawniczym oraz przedstawiciele Państwowej Komisji do 30 marca 2025 roku wyłoni i ogłosi laureata Nagrody Przewodniczącej Państwowej Komisji. Jury kierować się będzie

oprócz spełnienia podstawowych wymogów konkursowych, szczególnie poprawnością i dostosowaniem języka do wieku dziecka, ale także zwróci uwagę na wartości, jakie promuje oceniana praca. Szacunek, tolerancja, troska o własne i cudze granice, komunikacja oparta na zaufaniu to ważne przesłania, które powinny wybrzmieć w zgłaszanych do Konkursu utworach. Dzieło laureata zostanie rozpowszechnione cyfrowo oraz wydane w formie książkowej, a on sam otrzyma nagrodę pieniężną w wysokości 10 000 zł. Więcej na temat Konkursu Literackiego pod linkiem: <https://pkdp.gov.pl/dziekujemy-za-wszystkie-zgloszenia-w-ramach-konkursu-literackiego-na-ksiazke-dla-dzieci/> (dostęp dnia 22.01.2025 r.).

g. Spotkania z pokrzywdzonymi

W styczniu i wrześniu 2024 roku odbyło się spotkanie z osobami pokrzywdzonymi. Celem spotkań było usłyszenie głosu osób pokrzywdzonych w dzieciństwie przemocą seksualną. Zebrano informacje dotyczące najbardziej pilnych i kluczowych potrzeb związanych z radzeniem sobie z traumą seksualną w dzieciństwie. Wśród nich pojawiła się pilna potrzeba szkolenia specjalistów mających kontakt z osobami, które doświadczyły przemocy seksualnej. Wśród nich wymieniono: prokuratorów, sędziów, biegłych i policjantów. Zwrócono uwagę na konieczność dostępu do szybkiej ścieżki pomocy terapeutycznej.

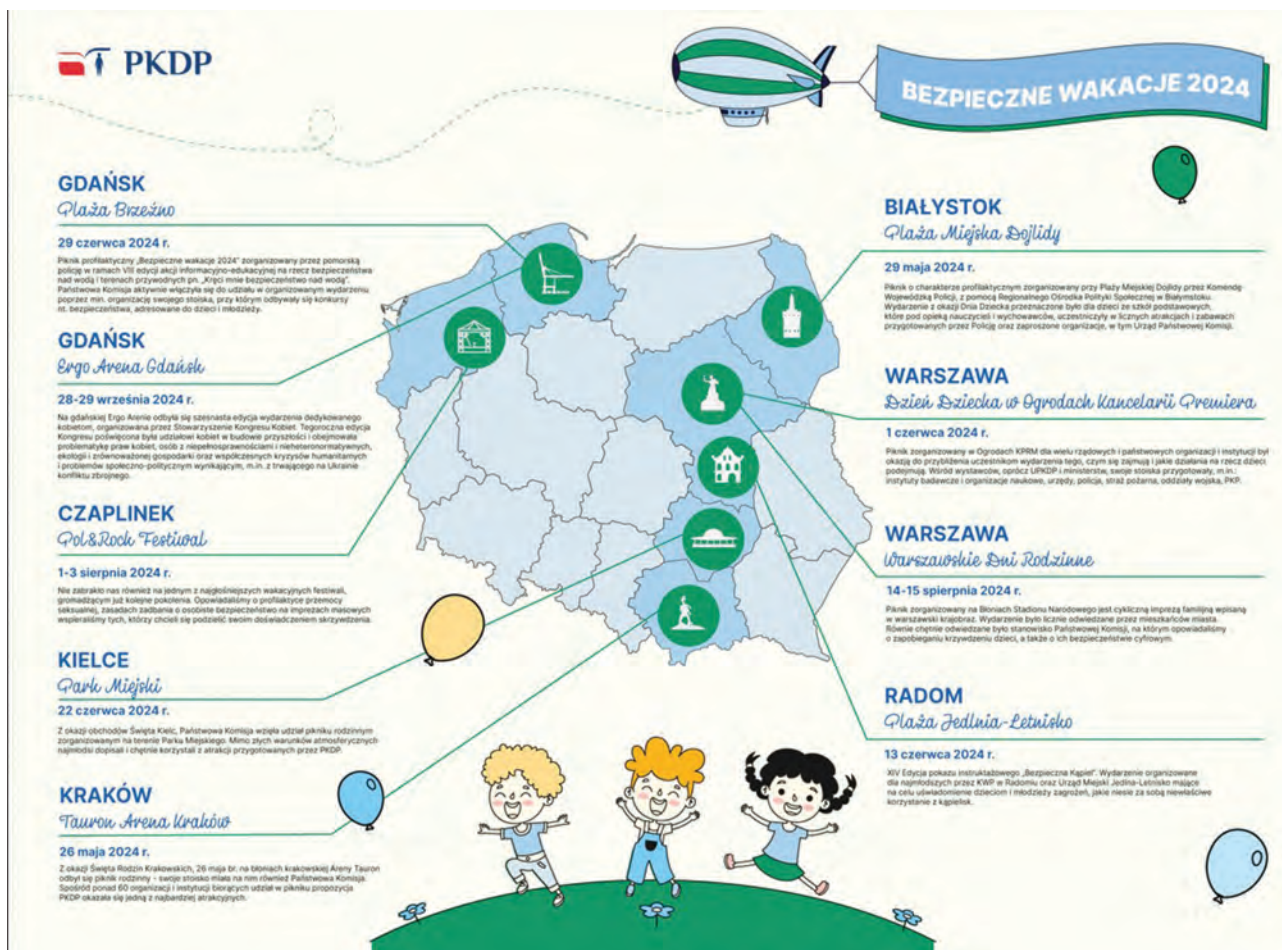
2. Wspieranie przedsięwzięć społecznych mających na celu promowanie właściwych postaw społecznych w zakresie zgłaszania organom ścigania przypadków wykorzystania seksualnego dziecka, w tym prowadzenie kampanii informacyjnych

a. Pikniki i inne działania

W 2024 roku Urząd Państwowej Komisja czynnie uczestniczył w następujących akcjach profilaktycznych:

- 26 maja, Kraków, Tauron Arena Kraków: piknik rodzinny z okazji Święta Rodzin Krakowskich,
- 29 maja, Białystok, Plaża Miejska Dojlidy: piknik profilaktyczny z okazji bezpiecznych wakacji, organizator – Komenda Wojewódzka Policji z pomocą Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku,
- 1 czerwca, Warszawa, ogrody Kancelarii Premiera: piknik z okazji Dnia Dziecka, organizator – Kancelaria Premiera Rady Ministrów,
- 13 czerwca, Radom, Plaża Jedlnia-Letnisko: piknik w ramach XIV Edycji pokazu instruktażowego „Bezpieczna Kąpiel”, organizator – Komenda Wojewódzka Policji oraz Urząd Miejski Jedlnia-Letnisko,
- 22 czerwca, Kielce, Park Miejski: piknik rodzinny z okazji Święta Kielc,
- 29 czerwca, Gdańsk, Plaża Brzeźno: piknik profilaktyczny „Bezpieczne wakacje 2024”, organizator – Komenda Wojewódzka Policji,
- 1–3 sierpnia, Czaplinek, Pol’and’Rock Festival: festiwalowa Strefa Organizacji Pozarządowych, organizator – Fundacja Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- 15 września, Warszawa: Warszawskie Dni Rodzinne 2024, organizator – Fundacja Zwalczyć Nudę,
- 28–29 września, Gdańsk: XVI Kongres Kobiet, organizator – Stowarzyszenie Kongres Kobiet (przewodnicząca Państwowej Komisji Karolina Bućko wzięła udział w debacie dotyczącej przemocy seksualnej w sporcie, zwłaszcza w zakresie implementacji standardów ochrony dzieci.)

Podczas akcji profilaktycznych w 2024 roku rozdano ok. 11 000 gadżetów i materiałów edukacyjnych. Więcej na temat udziału UPKDP w akcjach profilaktycznych pod linkiem: <https://pkdp.gov.pl/bezpieczne-wakacje-2024/> (dostęp dnia 17.01.2025 r.).

b. Promowanie kampanii społecznych innych instytucji

Dnia 8 października 2024 roku w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej miała miejsce inauguracja Kampanii „Dzieciństwo bez Przemocy”, którą organizowała Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę wraz z Krajową Koalicją na rzecz Ochrony Dzieci. Do Kampanii włączyło się wiele organów państwowych i samorządowych, jak również organizacje, instytucje publicznych i pozarządowych oraz ruchów społecznych.

Partnerem Kampanii „Dzieciństwo bez Przemocy” była także Państwowa Komisja, która na mocy porozumienia o współpracy zorganizowała 19 listopada Trzecią Debatę ekspercką, a 11 grudnia szkolenie dla mediów z pomocą Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę.

W ramach nawiązanej współpracy Państwowa Komisja, jak wszystkie inne instytucje i organizacje w Polsce włączone w wydarzenie, 19 listopada na zakończenie Kampanii, rozświetliła fasady budynku swojej siedziby na kolor czerwony symbolizujący ogólnopolski sprzeciw wobec krzywdzenia dzieci.

3. Współdziałanie z organami państwa, stowarzyszeniami, samorządami zawodowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, ruchami obywatelskimi, innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami, organizacjami oraz zagranicznymi i międzynarodowymi organami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu dziecka

a. Ministerstwo Sprawiedliwości

W 2024 roku przedstawiciele Państwowej Komisji nawiązali ponownie współpracę z Ministerstwem Sprawiedliwości w zakresie kolejnych prac nad usprawnieniem i implementacją działań wynikających z *Krajowego Planu Przeciwdziałania Przemocy przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na szkodę Młodzieży na lata 2023-2026*². Prace przebiegają w sześciu zespołach roboczych. Praca prowadzona jest w pięciu zespołach, w skład których wchodzi przedstawiciele wielu instytucji i organizacji zajmujących się ochroną, edukacją, zdrowiem i bezpieczeństwem dzieci, pozwala na dokonanie pogłębionej analizy zaistniałych problemów oraz wypracowanie skutecznych rozwiązań. Państwowa Komisja ma swoją reprezentację w każdym z sześciu zespołów, dzięki uczestnictwu członków Komisji i pracowników Urzędu Państwowej Komisji.

b. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ośrodek Rozwoju Edukacji

Współpraca z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji

Na mocy podpisanego porozumienia odbywały się cykliczne spotkania przedstawicieli Ośrodka Rozwoju Edukacji i PKDP, których celem było opracowanie treści i metod szkolenia pracowników oświaty w zakresie zjawiska wykorzystania seksualnego dzieci i profilaktyki z tego zakresu.

W roku 2024 Departament Edukacji i Prewencji PKDP w ramach współpracy z ORE brał aktywny udział w spotkaniach dotyczących szkoleń kaskadowych dla nauczycieli i pracowników oświaty. W czasie spotkań wypracowywano najefektywniejszą formułę szkolenia, zakres jego treści i zasady dalszej współpracy.

Współpraca z Ministerstwem Edukacji Narodowej

W dniu 21 marca 2024 roku w Ministerstwie Edukacji Narodowej miało miejsce spotkanie przedstawicieli Państwowej Komisji (przewodniczącej Karoliny Bućko, zastępcy przewodniczącej Justyny Kotowskiej, dr Hanny Elżanowskiej) z kierownictwem MEN (Minister Barbarą Nowacką oraz Podsekretarzem Stanu Pauliną Piechną-Więckiewicz). W spotkaniu wzięli również udział: dyrektor Departamentu Wychowania i Profilaktyki pani Iwona Krop-Machalica.

Na spotkaniu przedstawiciele Państwowej Komisji przedstawili dotychczasowe działania, jakie w obszarze oświaty podejmowała Komisja (m.in. szkolenia dla społeczności lokalnych, dyrektorów placówek

² Dz.U. 2023 poz. 1606.

oświatowych, działania profilaktyczne, tj.: konkurs plastyczny, bezpieczny internet w komiksie, konkurs filmowy). Omówiono także możliwe obszary współpracy Państwowej Komisji z Ministerstwem w zakresie prewencji i profilaktyki wykorzystania seksualnego dzieci – szkoleń dla nauczycieli, organizacji wspólnych konferencji. Przedstawiciele Państwowej Komisji podkreślali, że tylko w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej będzie można budować skuteczny system ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Przedstawiono także dotychczasowe działania, jakie podejmowała Komisja we współpracy z dyrektorami ośrodków MOW i MOS. Omówiono główne problemy, z jakimi borykają się dyrektorzy tych placówek. Komisja ponadto zwróciła uwagę na konieczność włączenia do programu nauczania edukacji seksualnej dostosowanej do wieku dziecka, w oparciu o aktualną wiedzę z zakresu seksuologii.

Dyrektor departamentu MEN poinformowała, że *Trzeci Raport Państwowej Komisji* został umieszczony na stronie ORE i zapewniła, że będą kontynuowane rozmowy dotyczące udziału Komisji w szkoleniach nauczycieli z obszaru profilaktyki wykorzystywania seksualnego dzieci. Przedstawiciele Komisji zadeklarowali natomiast gotowość do udziału Komisji w aktualnie trwających pracach nad tworzeniem standardów ochrony dzieci, również dla pracowników niepedagogicznych.

c. Ministerstwo Cyfryzacji

Dnia 3 kwietnia 2024 roku Karolina Bućko spotkała się m.in. Michałem Gramatyką celem omówienia rekomendacji oraz doświadczeń Państwowej Komisji w zakresie ochrony dzieci przed przemocą seksualną w internecie. Ponadto omówiono rozporządzenie Digital Service Act, które obowiązuje w Polsce od lutego 2024 roku.

d. Udział przedstawicieli Państwowej Komisji w Zespole Eksperckim Pedagogiki Specjalnej PAN

Dnia 25 października 2024 roku odbyło się inauguracyjne posiedzenie Zespołu Eksperckiego ZPS PAN 2024–2027 z udziałem członka Państwowej Komisji Błażeja Kmieciaka oraz pracownicy DEP UPKDP Ewy Małachowskiej. Następne spotkania Zespołu Eksperckiego odbyły się dnia 6 grudnia (nadzwyczajne spotkanie Zespołu z Wiceminister Edukacji Narodowej Izabelą Ziętką) oraz dnia 13 grudnia.

Współpraca z Sekcją Pedagogiki Specjalnej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN została nawiązana we wrześniu 2022 roku, a jej celem jest wzmocnienie ochrony dzieci ze specjalnymi potrzebami przed przemocą seksualną, między innymi poprzez podniesienie kompetencji specjalistów pracujących z dziećmi. W ramach nawiązanej współpracy w styczniu 2024 roku *Trzeci Raport Państwowej Komisji* został przekazany 68 członkom Zespołu, a za ich pośrednictwem dokument dotarł do wszystkich wyższych uczelni w Polsce.

e. Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy (NASK)

W marcu 2024 roku Państwowa Komisja zwróciła się z prośbą do Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowego Instytutu Badawczego o objęcie patronatem konkursu filmowego PKDP dla uczniów szkół podstawowych pt. „Dzieci dzieciom – Dbam o siebie w sieci”. Celem konkursu było zachęcenie dzieci w wieku szkolnym do bezpiecznego korzystania z internetu oraz zapoznanie ich z podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w sieci, co jest zbieżne ze statutowymi zadaniami NASK. Państwowa Komisja uzyskała zgodę NASK na objęcie patronatem inicjatywy cieszącej się ogromną popularnością wśród dzieci. Więcej informacji na temat konkursu można znaleźć pod linkiem: <https://pkdp.gov.pl/baza-wiedzy/konkurs-dbam-o-siebie-w-sieci/> (dostęp dnia 22.01.2024 r.).

f. Fundacja Orange

W dniu 18 marca 2024 w siedzibie UPKDP miało miejsce spotkanie przedstawicieli Fundacji Orange w składzie: dr Konrad Ciesiołkiewicz – prezes Zarządu Fundacji Orange, Małgorzata Kowalewska – członkini Zarządu Fundacji Orange, Antonina Bojanowska – kierowniczka działu komunikacji z Panią Karoliną Bućko – przewodniczącą PKDP, Justyną Kotowską – zastępcą przewodniczącej PKDP oraz Weroniką Jakubowską – dyrektorem DEP. Podczas spotkania poruszono kwestie dotyczące możliwości współpracy w zakresie ochrony dzieci przed przemocą i wspólnej realizacji działań edukacyjno-prewencyjnych, włączanie PKDP w realizację działań z obszaru ochrony praw dziecka, udział Fundacji Orange w Kampanii Społecznej w roku 2024 oraz objęcie Patronatem Fundacji Orange konkursu filmowego PKDP dla uczniów szkół podstawowych pt. „Dzieci dzieciom – Dbam o siebie w sieci”. Prezes Fundacji Konrad Ciesiołkiewicz zadeklarował współpracę we wszystkich wskazanych wyżej punktach.

W marcu 2024 r roku Fundacja Orange objęła patronatem Konkurs Filmowy PKDP pt. „Dzieci dzieciom – Dbam o siebie w sieci”, a także ufundowała dla finalistów nagrody główne, którymi były warsztaty w FabLabie. Więcej informacji na temat Konkursu pod linkiem: <https://pkdp.gov.pl/baza-wiedzy/konkurs-dbam-o-siebie-w-sieci/> (dostęp dnia 22.01.2024 r.).

g. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

• Spotkanie z przedstawicielem Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę

W dniu 16 września 2024 roku w siedzibie PKDP odbyło się spotkanie przedstawiciela FDDS: Marty Skierkowskiej, wiceprezes Zarządu Fundacji z Justyną Kotowską, zastępcą przewodniczącej PKDP oraz Weroniką Jakubowską, dyrektorem DEP. Podczas spotkania omawiano wspólną organizację szkoleń dla mediów w ramach realizacji zadań wynikających z *Krajowego Planu Przeciwdziałania Przestępstwom przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na szkodę Małoletnich na lata 2023–2026*. Głównym celem szkoleń jest uwrażliwienie środowiska mediów na adekwatność stosowanego języka w formułowaniu doniesień i informacji na temat wykorzystywania seksualnego dzieci. Pierwsze, pilotażowe szkolenie odbyło się 11 grudnia 2024 roku w siedzibie Państwowej Komisji.

• Kampania „Dzieciństwo bez Przemocy”

Państwowa Komisja, na mocy porozumienia o współpracy, została włączona w Kampanię społeczną Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę i Krajowej Koalicji na rzecz Ochrony Dzieci pod hasłem „Dzieciństwo bez Przemocy”. Państwowa Komisja, włączając się w tę ogólnopolską inicjatywę, zobowiązała się do zorganizowania we współpracy z FDDS Trzeciej Debaty eksperckiej w dniu zakończenia Kampanii – 19 listopada 2024 roku, który jest jednocześnie Międzynarodowym Dniem Przeciwdziałania Przemocy wobec Dzieci. Tego dnia, o godzinie 17.00, fasady budynku Państwowej Komisji przy ulicy Twardej 18 w Warszawie rozświetliły się na czerwono, symbolizując sprzeciw wobec krzywdzenia dzieci, co było elementem kończącym Kampanię.

• Trzecia Debata ekspercka Państwowej Komisji

Trzecia Debata zorganizowana przez Państwową Komisję we współpracy z FDDS odbyła się 19 listopada, w Międzynarodowym Dniu Przeciwdziałania Przemocy wobec Dzieci. Głównym tematem debaty były zależności wzajemnego przenikania się i współwystępowania różnorodnych formy przemocy wobec dzieci oraz sposoby przeciwdziałania im. Debata poprowadziła redaktor Renata Kim, autorka książek, dziennikarka tygodnika „Newsweek Polska”, a udział w niej wzięli: posłanka Monika Rosa – przewodnicząca sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży, dr Monika Sajkowska i Renata Szredzińska, dr Joanna Krzyżanowska-Zbucka i dr Andrzej Depko oraz Karolina Bućko – przewodnicząca Państwowej Komisji i Justyna Kotowska – zastępcą przewodniczącej.

Debata jest ważnym punktem działań Państwowej Komisji, gdyż stanowi jedną z form konsultacji społecznych, z których wnioski służą do dalszych prac PKDP oraz tworzenia kolejnych raportów i badań.

Więcej informacji na temat Debaty znajduje się pod linkiem: https://pkdp.gov.pl/zaproszenie-na-debate-przemoc-seksualna-wobec-dzieci-a-inne-formy-przemocy/?fbclid=IwY2xjawH3Gx5leHRuA2FlbQlxMAABHSID3k175r3MbTxj3lZw1o-nqrcPNvNXcl6QyolsMekv8VXPqoM7wTdgaw_aem_UZjphJj8A3Mj2LACzmbpMQ (dostęp dnia 21.01.2025 r.).

• Szkolenie dla mediów

Państwowa Komisja wspólnie z przedstawicielami Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę zorganizowała dnia 11 grudnia 2024 roku szkolenie dla mediów. Zarówno Fundacja, jak i Państwowa Komisja są całkowicie zgodne, że ochrona dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym wymaga zaangażowania zarówno władz, jak i całego społeczeństwa. Media odgrywają w tym procesie kluczową rolę, kształtując społeczne postrzeganie problemu oraz promując odpowiedzialny przekaz. Dzięki temu z łatwością wyznaczono zakres tematyczny pilotażowego szkolenia, które obejmowało takie zagadnienia, jak: dlaczego na kondycję psychiczną dziecka ma wpływ to, co piszą dziennikarze; jaka jest rola dziennikarzy (ruch decydentów); podstawowe pojęcia prawne (kwalifikacja czynu, rozróżnienie pomiędzy wyrażeniami „nieletni” – „małoletni”); ochrona małoletnich pomiędzy 15 a 18 rokiem życia i postanowienia *Konwencji z Lanzarote* oraz uwrażliwienie dziennikarzy na nieformułowanie oceny dziecka.

Szkolenie odbyło się 11 grudnia 2024 roku w godzinach 11.00–13.30 w siedzibie PKDP przy ul. Twardej 18 w Warszawie. Zainteresowanym umożliwiono także udział zdalny w szkoleniu. Z ramowym programem oraz dodatkowymi informacjami na temat szkolenia można zapoznać się na stronie: https://pkdp.gov.pl/szkolenie-nt-problemu-wykorzystywania-seksualnego-dzieci-przygotowane-specjalnie-dla-przedstawicielek-i-przedstawicieli-mediow/?fbclid=IwY2xjawH3GRNleHRuA2FlbQlxMAABHTrRjinT1wE5aUS4VJJGqHWsvQSKuc7tlbNXsE4Dvv4cm6LMVnPHJFLe6A_aem_2pQqtIRcrbv-phxSoWNlxg (dostęp dnia 22.01.2024 r.)

h. Inicjatywa Zranieni w Kościele

Dnia 31 stycznia 2024 roku miało miejsce spotkanie zainicjowane przez Zbyszka Nosowskiego, redaktora naczelnego „Więzi” z Inicjatywą Zranieni w Kościele. Celem spotkania była kontynuacja współpracy, wymiany aktualnych doświadczeń Państwowej Komisji w zakresie ochrony dzieci przed przemocą seksualną w instytucjach.

i. Naczelna Izba Lekarska

Dnia 6 listopada 2024 roku w siedzibie Naczelnej Rady Lekarskiej odbyło się spotkanie zastępcy przewodniczącej Państwowej Komisji Justyny Kotowskiej z wiceprezesem Naczelnej Rady Lekarskiej dr Klaudiuszem Komorem. W wyniku nawiązanej współpracy podjęto decyzję o realizacji wspólnej inicjatywy Naczelnej Izby Lekarskiej i PKDP w zakresie uzupełnienia podstaw programowych specjalistów z zakresu medycyny o treści dotyczące ochrony dzieci przed przemocą seksualną. Realizacja poszczególnych zadań wynikających z podjętej współpracy została zaplanowana na 2025 rok.

j. Polski Związek Niewidomych

W ramach realizacji rekomendacji z Pierwszej Debaty, która odbyła się w 2021 roku, Departament Edukacji i Prewencji dostosował materiały edukacyjne i profilaktyczne do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących. Materiały zostały wydane w alfabecie Braille’a i w druku powiększonym:

- ulotka „10 reguł bezpiecznego korzystania z internetu” (nakład w druku powiększonym 1200 sztuk, w alfabecie Braille’a 500 sztuk),
- ulotka „Stop wykorzystaniu seksualnemu” (1200 sztuk, w alfabecie Braille’a 500 sztuk),
- broszura „Wiedzieć, żeby rozpoznać. Co warto wiedzieć o wykorzystaniu seksualnym dziecka” (1200 sztuk, w alfabecie Braille’a 500 sztuk).

Państwowa Komisja nawiązała współpracę z Wydawnictwem Polskiego Związku Niewidomych oraz Stowarzyszeniem Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących „Cross” i wszystkie trzy broszury zostały dołączone do wysyłki następujących czasopism:

1. „Pod Lupą”,
2. „Cross Druk”,
3. „Pochodnia”,
4. „Pochodnia”,
5. „Pod Lupą”.

Odbiorcami powyższych czasopism są ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży niewidomej i słabowidzącej, ośrodki rehabilitacyjne, stowarzyszenia niewidomych i słabowidzących, warsztaty terapii zajęciowych PZN oraz indywidualni odbiorcy niewidomi i słabowidzący.

Pozostałe egzemplarze zostały przekazane do rozdysponowania do Polskiego Związku Niewidomych w liczbie 50 sztuk x 3 rodzaje w druku powiększonym i 15 sztuk x 3 rodzaje w alfabecie Braille’a. Na stronach PZN i w Biuletynie Informacyjnym PZN została opublikowana informacja dotycząca materiałów edukacyjnych PKDP: https://pzn.org.pl/pliki/2024/bip_nr_23_334_grudzien_2024.html (dostęp dnia 22.01.2025 r.).

k. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej (zespoły parlamentarne, spotkania eksperckie, komisje eksperckie)

Udział w posiedzeniu Komisji Nadzwyczajnej do spraw kodyfikacji

Dnia 9 kwietnia 2024 roku członkinie Komisji Hanna Elżanowska i Agnieszka Rękas uczestniczyły w posiedzeniu Komisji Nadzwyczajnej ds. kodyfikacji. Tematem prac Komisji był poselski *projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny*. Zakres zmian obejmuje przepisy art. 197, art. 198 i art. 199 k.k.

Komisja podjęła decyzję o przekazaniu projektu ustawy wraz z poprawkami wnioskodawców Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego celem zaopiniowania.

Udział w posiedzeniu sejmowych Komisji ds. Dzieci i Młodzieży oraz Komisji Zdrowia

Członek Państwowej Komisji Konrad Ciesiołkiewicz dnia 9 października 2024 roku czynnie uczestniczył w posiedzeniu połączonych komisji sejmowych: Komisji ds. Dzieci i Młodzieży oraz Komisji Zdrowia. Tematem posiedzenia komisji było przeciwdziałanie alkoholizmowi oraz omówienie założeń nowelizacji *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości*, planowej przez Ministerstwo Zdrowia. Jest to odpowiedź na wprowadzenie do sprzedaży wyrobu alkoholowego w opakowaniach – tubkach, charakterystycznych dla musów dziecięcych. Konrad Ciesiołkiewicz zaprezentował komentarz PKDP dotyczący alkoholu jako czynnika ryzyka krzywdzenia seksualnego dzieci i młodzieży oraz na temat kierunku planowanych przez Ministerstwo Zdrowia zmian *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości*.

Współpraca z sejmową Komisją ds. Dzieci i Młodzieży

• **Udział w posiedzeniu sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży**

Przewodnicząca Państwowej Komisji Karolina Bućko oraz członek Państwowej Komisji Konrad Ciesiołkiewicz dnia 6 listopada 2024 roku wzięli udział w posiedzeniu sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży poświęconej problemowi ochrony osób małoletnich przed krzywdzeniem seksualnym. Karolina Bućko wygłosiła wykład na temat stanu prac, misji i statusu zadań realizowanych przez Państwową Komisję w jej nowym składzie. Głos w dyskusji zabrał także Konrad Ciesiołkiewicz, który w swojej prezentacji odniósł się do nowych obszarów i wyzwań, w tym: przystąpienia przedstawicieli PKDP do wszystkich grup monitorujących *Krajowy Plan Przeciwdziałania Przemocy przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na szkodę Małoletnich na lata 2023–2026*, potrzeby uruchomienia prac nad standardami ochrony dzieci w środowisku cyfrowym, branży reklamowej i marketingowej oraz potrzebie podjęcia współpracy międzynarodowej i opracowania szeregu wytycznych dla poszczególnych sektorów. Poruszono także kwestię strategii Unii Europejskiej na rzecz skutecznej walki z niegodziwym traktowaniem dzieci w celach seksualnych, w tym nowej regulacji Unii Europejskiej.

• **Udział w posiedzeniu sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży**

Dnia 8 listopada 2024 roku Konrad Ciesiołkiewicz, członek Państwowej Komisji, uczestniczył w posiedzeniu sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży. Spotkanie dotyczyło analizy bieżących problemów związanych z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży w środowisku cyfrowym. Konrad Ciesiołkiewicz zaprezentował także koncepcję standardów ochrony dzieci w środowisku cyfrowym, branży reklamowej i marketingowej oraz uczestniczył w dyskusji na temat wyzwań i problemów, jakimi są: patostreaming, realna weryfikacja wieku użytkowników, dostęp do treści nieodpowiednich, mowa nienawiści, dezinformacja, misinformacja, AI, implementacja unijnego aktu o usługach cyfrowych (Digital Services Act, DSA) w Polsce – kierunki rozwiązań. Poruszył także problematykę regulacji KE w sprawie CSAM.

• **Udział w posiedzeniu sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży**

Dnia 19 listopada 2024 roku Justyna Kotowska – zastępca przewodniczącej i Konrad Ciesiołkiewicz – członek Państwowej Komisji wzięli udział w posiedzeniu Komisji poświęconej rozpatrzeniu informacji na temat przygotowania podstawy programowej i harmonogramu prac nad wprowadzeniem nowego przedmiotu – edukacji zdrowotnej. Członkowie Państwowej Komisji przedstawili opinię PKDP dotyczącą projektu rozporządzenia MEN w sprawie podstawy programowej tego przedmiotu.

Konsultacje dotyczące organizacji Konferencji „35 lat Konwencji o prawach dziecka – wyzwania przyszłości”

Konrad Ciesiołkiewicz, członek Państwowej Komisji, wziął udział w szeregu konsultacji związanych z sejmową konferencją organizowaną przez Szymona Hołownię, Marszałka Sejmu i posłankę Monikę Rosę, przewodniczącą sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży. Podczas konferencji, zorganizowanej 22 listopada 2024 roku z okazji rocznicy uchwalenia *Konwencji o prawach dziecka*, zaprezentowano założenia konsultowanej inicjatywy społeczno-parlamentarnej pt. „35 lat Konwencji o prawach dziecka – wyzwania przyszłości”.

Współpraca z sejmową Komisją Kultury i Środków Przekazu

Dnia 5 listopada 2024 roku wystosowano pismo sygnowane przez przewodniczącą Państwowej Komisji Karolinę Bućko do przewodniczącego sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu z prośbą o włączenie sejmowej komisji w prace nad standardami ochrony dziecka w środowisku cyfrowym, branży marketingowej i reklamowej. W konsekwencji wysłanej prośby Konrad Ciesiołkiewicz, członek Państwowej Komisji, przeprowadził konsultacje z przewodniczącym sejmowej komisji.

I. Inne

Uczestnictwo w debacie zorganizowanej z inicjatywy Fundacji Świętego Józefa oraz Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę

Wydarzenie odbyło się 21 października 2024 roku w ramach wystawy „Poznaj. Reaguj. ZadbajMY o godne dzieciństwo”, która została zorganizowana we współpracy z Centrum Godności Dziecka działającym przy Uniwersytecie Lwowskim. Wystawa była dostępna dzięki uprzejmości Kolektywnej Instytucji Kultury „Prześwit”.

Państwową Komisję reprezentowała Karolina Bućko, która podczas debaty zaprezentowała stanowisko Państwowej Komisji dotyczące ochrony dzieci przed przemocą seksualną w instytucjach.

Spotkanie z Dyrektorem Generalnym Michałem Szwastem z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich

Dnia 20 marca 2024 roku odbyło się spotkanie online z Dyrektorem Generalnym BRPO Michałem Szwastem oraz pełnomocnikami biur terenowych RPO z Wrocławia, Gdańska i Katowic. Tematem spotkania było omówienie możliwości korzystania przez PKDP z terenowych biur RPO i zamiejscowych placówek, celem realizacji ustawowych obowiązków PKDP, jakim jest czynność wysłuchania osób, które z różnych powodów nie są w stanie dotrzeć do siedziby Urzędu PKDP w Warszawie.

Pełnomocnicy poszczególnych biur PRO z Gdańska, Wrocławia i Katowic przedstawili zasady funkcjonowania ich ośrodków oraz wskazali na godziny przyjmowania interesantów. Głos zabrali również IOD BRPO oraz radca prawny zwracający uwagę na ochronę danych osobowych, w tym gromadzenie danych osobowych osób, które będą korzystały z możliwości wysłuchania ich w poszczególnych biurach. Ponadto radca prawny zobowiązał się zweryfikować poszczególne umowy z podmiotami użyczającymi lokale dla RPO pod kątem ewentualnego istnienia ograniczeń utrudniających propozycje współpracy z PKDP.

Spotkania z ekspertami Instytutu Badań Edukacyjnych

Dnia 14 października 2024 roku w siedzibie PKDP odbyło się spotkanie z ekspertami Instytutu Badań Edukacyjnych dr Moniką Staszewicz i dr Dominiką Walczak. Departament Edukacji i Prewencji PKDP reprezentowały dyrektor Weronika Jakubowska oraz główny specjalista Ewa Małachowska. Spotkanie zorganizowano w celu omówienia możliwości współpracy IBE z PKDP przy realizacji planowanych na rok 2025 badań ilościowych i jakościowych na reprezentatywnej grupie Polek i Polaków na temat odpowiedzi instytucji w sytuacji doświadczania różnych form krzywdzenia seksualnego, a także podejmowania działań prewencyjnych.

Na spotkaniu poruszono również temat Kampanii Społecznej „Nigdy byś się nie spodziewał” realizowanej przez PKDP.

Współpraca z Warszawskim Oddziałem Terenowym Polskiego Towarzystwa Psychologicznego

Od 2024 roku PKDP bierze udział w projekcie Warszawskiego Oddziału Terenowego Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, który rozpoczął prace nad tematem statusu i tożsamości psychologa w edukacji, ale i nad obszarem samej psychologii edukacyjnej. Szczególnym wyrazem tych prac jest podjęcie próby wypracowania rekomendacji, między innymi w postaci standardów (dobrych praktyk) dla psychologów,

co wpisuje się w obszar promowania zdrowia psychicznego i zapobiegania ewentualnym problemom w tym obszarze. Są to również zabiegi mające na celu implementowanie odpowiednich działań związanych z kompleksowym podejściem do poczynań związanych ze zdrowiem psychicznym oraz wdrożenie najlepszych praktyk, które mają bezpośredni wpływ na działania podejmowane w dziedzinie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

Do dnia 31 grudnia 2024 roku przedstawiciele PKDP uczestniczyli w dwóch konferencjach wojewódzkich współorganizowanych razem z kuratoriami oświaty „Otwórz oczy – psycholog już tu jest!”, w poszukiwaniu wspólnego stanowiska w sprawie strategii rozwoju wsparcia psychologicznego w szkołach i przedszkolach, ze szczególnym uwzględnieniem standardów/dobrych praktyk pracy psychologa.

Konferencje są podzielone na dwie części: w pierwszej wykładowej szerzona jest edukacja na temat tego, kim jest i kim powinien być psycholog w edukacji, natomiast druga jest spotkaniem z grupami fokusowymi.

Na rok 2025 planowane są konferencje w kolejnych województwach. Prace zakończą się w lipcu/sierpniu 2025 roku konferencją w Warszawie i raportem podsumowującym zawierającym rekomendacje i zalecenia do dalszych prac.

Współpraca z Policją

Dnia 27 lutego 2024 roku do wszystkich komend wojewódzkich Policji zostało wysłane pismo o sygnaturze DEP.51.1.2024MK z prośbą o informację na temat planowanych w 2024 roku profilaktycznych wydarzeń plenerowych. Na tej podstawie Departament Edukacji i Prewencji UPKDP sporządził kalendarium akcji profilaktycznych, podczas przebiegu których reprezentował Państwową Komisję.

Zespół DEP wziął udział w następujących akcjach profilaktycznych, współorganizowanych z Policją:

- 29 maja, Białystok, Plaża Miejska Dojlidy: piknik profilaktyczny z okazji bezpiecznych wakacji, organizator – Komenda Wojewódzka Policji z pomocą Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku,
- 13 czerwca, Radom, Plaża Jedlnia-Letnisko: piknik w ramach XIV Edycji pokazu instruktażowego „Bezpieczna Kąpiel”, organizator – Komenda Wojewódzka Policji oraz Urząd Miejski Jedlnia-Letnisko,
- 29 czerwca, Gdańsk, Plaża Brzeźno: piknik profilaktyczny „Bezpieczne wakacje 2024”, organizator – Komenda Wojewódzka Policji. Piknik profilaktyczny „Bezpieczne wakacje 2024” zorganizowany został przez pomorską Policję w ramach VIII edycji akcji informacyjno-edukacyjnej na rzecz bezpieczeństwa nad wodą i terenach przywodnych pn. „Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą”.

4. Realizacja działań w ramach Krajowego Planu Przeciwdziałania Przystępstwom przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na szkodę Małoletnich

Państwowa Komisja w roku 2024 była realizatorem lub podmiotem wspierającym realizację następujących zadań wynikających *Krajowego Planu Przeciwdziałania Przystępstwom przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na szkodę Małoletnich na lata 2023–2026*:

- 1.2.1. Prowadzenie prac legislacyjnych w celu wzmocnienia ochrony małoletnich przed czynami zabronionymi przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.
- 3.1.1. Działania na rzecz wzmocnienia współpracy między przedstawicielami poszczególnych służb: kuratorów sądowych, Policji, Straży Granicznej, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, przedstawicieli kuratoriów oświaty,

centrum edukacji artystycznej i zainteresowanych jednostek ochrony zdrowia, działających na obszarze właściwości sądu rejonowego w celu zapewnienia spójności działań służb oraz podniesienia skuteczności niesionej pomocy.

- 3.1.8. Upowszechnienie informacji o działaniu i możliwości uzyskania wsparcia za pośrednictwem numeru 116 123.
- 3.1.10. Organizowanie konferencji poświęconych problematyce przeciwdziałania czynom zabronionym/ czynom karalnym przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletnich.
- 3.2.1. Opracowanie zaleceń co do standardów ochrony małoletnich dla każdej placówki oświatowej, opiekuńczej, wychowawczej, resocjalizacyjnej, religijnej, artystycznej, medycznej, rekreacyjnej, sportowej lub związanej z rozwijaniem zainteresowań przez małoletnich, do której uczęszczają lub w których przebywają małoletni, oraz innych miejsc, gdzie są prowadzone zajęcia grupowe lub jest organizowana działalność tego rodzaju dla małoletnich.
- 3.3.2. Badanie jakościowe i ilościowe akt spraw karnych i cywilnych dotyczące zasądzanych świadczeń o charakterze kompensacyjnym oraz wykonywania orzeczeń.
- 3.4.1. Zwiększenie świadomości małoletnich o telefonach zaufania dla dzieci oraz możliwych formach komunikacji.
- 4.1.4. Przeprowadzanie w szkołach i placówkach zajęć profilaktycznych poświęconych zagrożeniom czynami zabronionymi / czynami karalnymi przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w tym w internecie, oraz zagadnieniom odpowiedzialności prawnej nieletnich z wykorzystaniem dostępnych materiałów lub przy udziale przedstawicieli Dyżurnet.pl, Policji, zaproszonych sędziów i prokuratorów.
- 6.1.1. Organizacja dyskusji na temat zjawiska przestępczości przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletnich, opracowanie wytycznych dla mediów z zakresu przedstawiania problematyki wykorzystania seksualnego małoletnich oraz upowszechnianie terminologii wrażliwej na osobę skrzywdzoną i szanującą jej godność.
- 6.1.2. Organizacja szkoleń/webinariów dla dziennikarzy na temat przestępczości przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletnich, unikania działań powodujących wtórną wiktyimizację małoletnich, poszanowania ich prywatności.
- 3.2.2. Organizacja szkoleń kaskadowych dla nauczycieli/pedagogów z zakresu profilaktyki wykorzystania seksualnego, rozpoznawania objawów wykorzystania seksualnego i postępowania w przypadku podejrzenia/ujawnienia czynu przeciwko wolności seksualnej i obyczajności popełnionego na szkodę małoletniego ucznia.
- 3.2.3. Wsparcie kadr systemu ochrony zdrowia z zakresu komunikacji i postępowania z małoletnimi pokrzywdzonymi czynami przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.
- 3.2.4. Organizacja szkoleń dla asystentów rodziny, rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych systemu wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 i 1429), pracowników ośrodków Funduszu Sprawiedliwości z zakresu czynników ryzyka skrzywdzenia czynem przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz komunikacji i postępowania z małoletnimi pokrzywdzonymi tego rodzaju czynami.

PAŃSTWOWA KOMISJA
do spraw przeciwdziałania
wykorzystaniu seksualnemu
małoletnich poniżej lat 15

PAŃSTWOWA KOMISJA

ul. Twarda 18, 00-105 Warszawa

tel. 22 699 60 52

fax 22 699 60 48

www.pkdp.gov.pl

zgloszenie@pkdp.gov.pl (dla zgłaszających)

komisja@pkdp.gov.pl

media@pkdp.gov.pl (dla mediów)